

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Cekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kmetske reforme v Romuniji

Kritične gospodarske in iz njih proizteka-joče socialne razmere vseh držav sveta, ki jih minula vojna ni izboljšala, ampak pod zunanji videzom neke nadproizvodnje samo poslabšala, prizadevajo državnikom čedalje več skrbi. Na to je zelo vplivala tudi sedanja vojna, ki se je, kakor vemo, že precej let pripravljala, bodisi, da je sama pripomogla, da se bo ta kriza po vsem svetu še poostрила, bodisi da iz teh neurejenih razmer tudi sama izvira in vede svet v nove hude pretrse. Zato slišimo v zadnjih časih vsepovsod o poizkusih, kako spraviti v red predvsem oboleli gospodarski organizem evropskih držav. To prizadevanje se — to je zelo značilno — ne tiče toliko meri industrijskega delavstva, ki ima danes pač dosti dobre lastno strokovno organizacijo in se more posluževati v široki meri dobrot sodobne delavske socialno-politične zakonodaje, kakor kmetskega stanu.

Med temi državami je tudi Romunija, ker je kmečki stan od nekdaj bil zastopavljen, kakor skoraj na vsem vzhodu, kjer je kmet bil stoletja in stoletja pravi tlačan. Agrarna reforma v minuli svetovni vojni ni kmečkemu stanu dejansko nič pomagala, ker je pač uničila večji del veleposelstva, ni pa popolnoma zaostalemu kmetu dala sredstev, da bi dobljene drobne parcele pametno in donosno izrabljaj. Poljedelska proizvodnja pada tako po vrednosti kakor po množini in začela se je umetno gojena industrija, ki jo pospešuje visoka carina. Najbolj je razvita industrija nafte, ki se skoraj docela izvaja, ker je kmet, ki ga je 80% vsega prebivalstva, tako siromašen, da si mora nabavljati le najnujnejše potrebščine. Romunska industrija sama pa bolega na tem, da proizvaja veliko, toda drago. Ona podra-žuje kmetov proračun, neracionalni način poljedelstva pa privija nabavne stroške poljedelskega proizvodstva. Velik del romunske indus-trije je treba varovati z visokimi carinami pred inozemsko konkurenco, dočim se morajo poljedelski proizvodi prodajati v tujino samo s pomočjo visokih nagrad za izvoz. Zato pa se morajo notranji potrošnji narekovati svetovne tržne cene visoko prekoračujoče minimalne cene, da se malemu kmetu zagotovi minimum potrošnje za življenje. Z eno besedo, tako gos-podarstvo ni zdravo.

Sedanji romunski kmetijski minister prof. Jonescu-Sisesti je kmetijski strokovnjak, ki se prizadeva, da bi popravil napake prenaplgjene izvedbe agrarne reforme in je sestavil veliko-potezen poljedelski ozdravitveni program, čigar ozadje je načrtno gospodarstvo v gotovem obsegu. Z ozirom na to, da proizvodnja nafte v Romuniji pada, je treba najti nadomestila za to v poljedelstvu, kjer ga drugod pač ni. Nes pametno izvedena agrarna reforma pa je poljedelstvo hudo ranila, ker tudi razkositve male posesti ni mogla preprečiti in dovoljuje pritlikavsko posest, od katere ni mogoče živeti. Postave povojne demagoške dobe pa so tudi preprečile vsak vpliv države na vodstvo pro-izvodnje. Poljedelski minister je v tem drugem oziru izdal zakon o mobilizaciji poljedelstva, tako da je državi omogočeno predpisati kmetu gotove vrste kulture. Sedaj pa se je treba lotiti še važnejšega dela, namreč, kako pre-prečiti nadaljne razkosavanje kmetske posesti in kako zapolniti brezposelnega »kmeta«. Tega ni mogoče doseči drugače, kakor da se teme-ljito izpremeni sedanje pravo, ki se v tem pogledu ne ozira na javno korist, oziroma je pretrano individualistično, tako da je blagor občestva podrejen koristi posameznika, mesto da bi bilo nasprotno. Naj še tako boli, če se posest uredi na novi pravni podlagi, treba je, da preprečimo razkosavanje kmečke posesti in njeno izpremembo v enote brez vrednosti, na vsak način,« je dejal minister zadnjic v zbor-nici. Danes je v Romuniji 600.000 kmetov, ki so posestniki 500.000 hektarjev vsega skupaj. Razkosavanje se lahko prepreči po zakonodaji, na drugi strani pa je treba skupljati priti-likavske parcele v majhne, ki bodo zmogne življenja, ali pa še rajši v srednje velike. Kar se tiče naraščanja prebivalstva, ki znaša v Romuniji, čije ljudstvo je še plodovito, 215.000 duš letno, in pa zaposlitve tistih kmetov, ki bi odstopil svojo pritlikavsko posest, je dejal minister ob tej priliki: »Menim, da mož brez zemljiške posesti lažje najde dostojno eksis-tenco, kakor kajzar, ki se muči na drobčkani parceli in je na njo vsekoli navezan, ne da bi mogel sebi in potomcem zagotoviti življenja vredno življenje.«

Katero so poti, kako bi se mogel brez-poselnost zapolniti? Romunski poljedelski mi-nister ne najde druge poti, kakor da se indus-trializacija Romunije še bolj pospeši, pa ne na neprirodnen način. Treba je dvigniti naci-onalno industrijo, ki bo mogla vse te kmete in njihov naraščaj trajno in dostojno zaposliti. Potem je treba posnemati vzgled drugih držav, ki so začele velika javna dela. Ako je bila Romunija zmognja — pravijo — da spravi sku-paj toliko milijard za oborožitev armade v primeroma kratkem času, potem bo tudi mo-goče izvesti javna dela v največjem obsegu, kakor so gradnje in izboljšanje cest, kanali-zacija, melioracija zemlje, izsuševanje močvirij in s tem zvezana regulacija rek, ki delajo to-liko škode, kakor na primer letošnji spomlad. Tako bi bilo mogoče zaposliti nekaj sto tisoč delavcev. Če se pa izboljša srednje velika kmečka posest, bo mogoče velik del brez-poselnikov zaposliti kot kmetske delavce v poljedelstvu samem. Poljedelstvo bo moralo intenzivno delati in bo delavske moči nujno potrebovalo. Nadalje je treba pospeševati kolo-nizacijo, predvsem v Dobrudži, iz katere se Turki v množicah izseljujejo, in sicer po brez-poselnikih.

Ta program je seveda preračunan na dolgo dobo let, se pa lahko začne izvajati takoj, ker je možnost za to v današnjem času, ko se lahko izdajajo zasilne uredbe, veliko večja, kakor v normalnih razmerah. Kaj in koliko bo mogoče izvršiti in kaj in koliko se bo obneslo, to je pa danes odvisno od neznanih činiteljev,

Anglija je položila mine na treh mestih norveške obale

Okrog 100 nemških vojnih ladij v Kattegatu Tudi angleško brodovje blizu norveške obale

Pariz, 8. aprila. t. »United Press«. Veliko pre-senečenje je vzbudilo poročilo, ki ga je davi izdala agencija Havas in ki so ga objavili že opoldanski listi. Ob istem času, kakor v Parizu, je tudi v Londonu skozi posredništvo Reuterjeve agencije izšlo podobno poročilo.

Sporočilo norveški in švedski vladi

»Poročili pravita, da je bilo opaziti, da se nemška pomorska borba proti nevtralnimi trgov-skim ladjam zadnje čase stopnjuje. V teku vojne so nemške pomorske sile potopile nad 150 nev-tralnih ladij, pri čemer je našlo smrt nad tisoč mornarjev iz nevtralnih držav. Nevtralne ladje so bile skoraj vedno potopljene v nasprotju s pred-pisi mednarodnega prava o obnašanju vojskujočih se držav nasproti nevtralnimi državam. Nemške pomorske sile napadejo vsako nevtralno ladjo, ki pluje v kakšno angleško luko, a tudi vsako, ki odhaja v kakšno angleško nadzorno postajo. Tudi takšne ladje, ki plujejo v nevtralne luke, so bile že potopljene. Takšno postopanje škoduje nevtral-nim državam, a tudi Angliji in Franciji. Nemčija je s tem postopanjem kršila mednarodno pravo, ki daje oškodovani vojskujoči se sili tudi pravico, da na protizakonite ukrepe sovražnika odgovori z enakimi ukrepi. Anglija in Francija menita, da sta prisiljeni, da z ozirom na kršitve nevtralnostnih predpisov po Nemčiji podvzameta takšne korake, ki se jima zdijo primerni.«

»Nemške vojne sile so« — tako nadaljuje po-ročilo — »do sedaj najbolj prizadele norveško trgovsko mornarico in norveške mornarje. Toda istočasno, ko nemške pomorske sile napadajo nor-veške ladje, se poslužujejo nemške trgovinske ladje

norveških obalnih voda, da po njih tvorijo pre-pevčano blago, od norveške države pa zahtevajo povrhu še spremstvo vojnih ladij. Brez ozira na stališče, ki ga bo zavzela glede tega norveška vlada, Anglija in Francija sami zase ne moreta dovoliti, da bi takšno stanje trajalo in da bi Nem-čija skozi Švedsko dobivala vojno blago, ki je za nadaljevanje vojne bistveno potrebno.«

»Zaradi tega sta angleška in francoska vlada že sporočili norveški vladi, da si pridržujeta pra-vico do vseh primernih korakov in ukrepov, ki naj preprečijo, da bi Nemčija sedanje stanje izko-riščala da se okrepi za nadaljevanje vojne. Anglija in Francija sta, nasprotno, sklenili, da preprečita, da bi sovražnik skozi norveške obalne vode do-bival vojno blago. Zato sta norveški vladi spo-ročili, da so bile na gotovih mestih ob norveški obali položene mine in je po teh krajih plovba nevarna. Ladje, ki bodo tod plule, bodo to storile na lastno odgovornost. Mine ne bodo ovirale pro-meta za norveške ladje, ki vozijo med raznimi norveškimi pristanišči. Angleške vojne ladje bodo, da preprečijo vsako nevarnost za norveške ladje, patrolirale okrog vsakega kraja, kjer je bila po-ložena mina, še 48 ur po položitvi.«

Poročilo navaja nato natančno, kje se na-hajajo minska polja. Navedena so tri, in sicer ob obalnem odseku Stadlenda, v obalskem odseku Bud in v odseku Westljord.

V notah, ki so bile sporočene norveški vladi, so navedena minska polja natančno opisana, tako da jih mora najti vsak mornar.

Od teh treh pasov je najvažnejši pas pri Budu, ki brani dostop do Westljorda in k pristanišču Narvik, odkoder Nemčija vozi železno rudo. Pri-pominjajo, da so ti trije pasovi oddaljeni od me-dnarodnih pomorskih poti v teh vodah.

Pred pomorsko bitko?

Angleško in nemško vojno brodovje ob norveški obali

Nemško brodovje

London, 8. aprila. t. Havas: V London so na admiraliteto prišla poročila, ki pravijo, da so opazili veliko vojno ladjo na jugozahodni obali Norveške, južno od Tronehoma. Bila je več ka-kor pol milje oddaljena od obale. Neko drugo večjo vojno ladjo so opazili blizu Hustadvika. Na teh obalah je običajni obalni promet popol-noma ustavljen.

Tudi norveški »Dagbladet« pravi, da so nor-veške pomorske oblasti opazile velikansko šte-vilo nemških vojnih ladij, ki so križarile v Kat-tegatu ter se pomikale proti severu.

London, 8. aprila. t. Reuter. Admraliteta uradno javlja, da je bilo davi v Kattegatu opa-ženih med 90 in 100 nemških vojnih ladij. Nem-ško brodovje se je pomikalo proti severu. Med njimi je bilo mnogo velikih edinic, poleg manj-ših vojnih enot, pomožnih ladij in oboroženih tovornih ladij. Nadaljnja poročila še prihajajo.

Angleško brodovje

London, 8. aprila. t. Reuter. V dokaz, da mislita Anglija in Francija resno, je njuno vojno brodovje, kakor poroča admi-ra-liteta, takoj po izročitvi druge note norveški vladi, kjer ji sporočata, da so bile ob norveški obali položene mine, takoj odpulo proti norveški obali in je tamkaj zavzelo me-sto, ki mu je bilo predpisano. Toda angleško-francoski ukrepi so naperjeni izključno proti nemški pomorski trgovini in nevtralne plovbe ne bodo ovirali.

V Londonu se dobro zavedajo, da bo nemška vlada izvajala na Švedskem in na Norveškem skraj-no hudo pritisk, da naj ti dve državi nastopita proti Angliji, če drugače ne, tudi z oboroženo silo. Nem-čija bi jima za ta primer stala z orožjem na strani. Vendar pa se te okolnosti v Londonu ne bojijo, ker

„Nemčijo hočejo prisiliti da vojaško napade“

Zanimivo mnenje italijanskega in švicarskega lista

Rim, 8. aprila. t. »Giornale d'Italia« ob-javlja dopis svojega londonskega poročevalca, ki pravi, da ima imenovanje Churchilla na čelo mi-nistrskega odbora za vojskovanje velik pomen, ki bo prišel do izraza v večjem vojaškem delovanju. Po-strili bodo gospodarsko vojno in blokado v to-liko meri, pravi dopisnik »Giornale d'Italia«, da bodo Nemčijo s tem prisilili, da napade, bodisi na zahodni fronti, bodisi kje na vzhodu. Anglija in Francija sedaj na napad samo še čakata. Ako Nem-čija ne bo hotela napasti, bodo gospodarske ukrepe

ki ne dovolijo natančnih preračunov, saj velja danes bolj kot le kdaj izrek, da človek obrača. Bog pa obrne.

ki patrolirajo. Norveška vlada resno in svečano protestira proti novi kršitvi mednarod-nih zakonov in proti nasilni kršitvi norveške suverenosti in nevtralnosti. Ves čas vojne se je Norveška strogo držala odredb nevtralnosti in je vestno skrbela, da se ta nevtralnost ohrani ter je na svojih obalah dopustila za-koniti promet ladij vojskujočih se držav. Nor-veška je to storila v popolnem soglasju s splošno sprejetimi odredbami. Če Francija in Anglija sedaj izvajata ukrepe, da bi ustavili promet, opozarja norveška vlada na dejstvo, da je 11. marca letos Angleška vlada podpi-sala sporazum z Norveško, ki priznava Nor-veški pravico, da lahko prodaja in izvaža iz Norveške v Nemčijo lastno blago upoštevajoč tudi tiste predmete, ki se smatrajo za tiho-tapsko blago. Po tem takem norveška vlada ni imela nobenega razloga, da bi pričakovala, da bodo zavezniki s silo nastopili in posku-šali pretrgati prevoze. Norveška vlada nika-kor ne more priznati vojskujočim se stran-kam pravice postavljanja min v norveških teritorialnih vodah. Norveška vlada je pri-siljena zahtevati, da se takoj odstranijo te mine in da se takoj preneha kontrolna služba tujih bojnih ladij. Norveška vlada si pridržuje pravico do potrebnih ukrepov, s katerimi bi lahko odgovorila na kršitev nevtralnosti.

Protest Norveške in Švedske

Oslo, 8. aprila. t. Reuter. Norveška in švedska vlada sta izdali skupno izjavo, v ka-teri slovesno protestirata proti kršitvi nevtral-nostnih predpisov po Angliji in Franciji, ki sta ob norveški obali položili mine. Obe vladi zahtevata od Anglije in Francije, da mine dvigneta in svoje vojne ladje odstranita iz norveških obalnih vod. Obe vladi si pridržita pravice, da storita vse potrebne ukrepe za obrambo svojih pravic.

Vtis v Nemčiji:

Nemški tisk pričakuje, da bo Norveška ultimativno zahtevala odstranitev min

Kopenhagen, 8. aprila. b. Berlinski dopisnik »National Tidende«, o katerem se smatra, da pre-jema svoje informacije iz službenih nemških kro-gov, poroča, da Nemčija smatra, da norveško-šved-ska nevtralnost več ne obstoja in da zavezniki pripravljajo vojaški nastop, ki se more izvesti vsak trenutek. Nemčija je na to pripravljena. Ona hoče hitro delati, da s tem iznenadi zaveznike. V nemških političnih krogih se govori predvsem o Norveški in potem šele o Švedski in končno tudi o Danski ter se izraža strah, da bi se položaj skan-dinavskih držav mogel čez noč spremeniti.

Berlin, 8. aprila. t. Stefani. Vtis, ki ga je na-pravijo v Nemčiji poročilo, da so angleške in fran-coske ladje položile mine ob norveški obali, je napravilo najgloblji vtis v Nemčiji in se izraža v pisanju časopisja, ki v dolgih člankih, pravi, da sta Anglija in Francija sedaj vendar odkrili krinko in javno kršili nevtralnost malih držav. Nemško ča-sopisje izvaja iz tega, da so zavezniki obupali,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemljevid k skandinavskim dogodkom. Anglija je položila mine ob norveški obali, koder križari tudi njeno vojno brodovje. Nemško vojno brodovje je v Kattegatu, to je v ožini med Švedsko in Dansko. Norveško brodovje je v Narviku, to je na skrajnem severu norveške obale.

Zagrebska vremenska napoved: Jasneje, ponekod krajevno deževje.

Zemunska vremenska napoved: Zvedrilo se bo v severozahodnih krajih, medtem ko bo v ostali državi oblačno. Verjetno pa je, da bo padel sneg v vzhodni polovici. Dvig toplote na zahodni polovici.

Politični zapiski

Slovinci in Hrvati

»Hrvatska straža« ne opusti nobene prilike, da bi ne napadla bivšo SLS ali njenega časopisa ali pa oboje skupaj. V štev. od 7. aprila napada g. dr. Korošec, češ, da je g. dr. Korošec uporabljal svojo politično spretnost, da bi rešil jugoslovansko radikalno zajednico, da JRZ pomeni protihrvatski blok in da je JRZ glavna ovira za normalizacijo in demokratizacijo Jugoslavije. Gotovo je pa gošpod, ki je napisal ta nesmisel, prespal najmanj dve leti notranje-političnega razvoja v Jugoslaviji ter očitno nič ne ve, kaj se pri nas dogaja.

»Neodvisna Hrvatska bi bila poguba za Hrvate«

V nedeljo je imel senator Venčeslav Vilder zborovanje SDS v Bjelovaru, kjer je med drugim dejal: »Ne bo in ne more biti neodvisne hrvatske države, ker bi to pomenilo hrvatsko pogubo. Zato je vsak Hrvat, ki je zoper Jugoslavijo, tudi zoper hrvatsko. Isto velja za Srbo, ki bi želel pogubo Hrvatov, ker poguba Srbov bi izšla iz pogube Hrvatov. Po ustanovitvi banovine Hrvatske se je med Srbi dvignil velik krik. To pa ni tako. Dne 6. januarja leta 1929 je nastala povodenj, ko je iz svoje struge stopila srbska reka ter poplavlila tudi hrvatske kraje. Zdal pa se je razlila hrvatska reka, ki je poplavlila. Ker pa je srbska voda bila speljana v strugo srbske reke, tako bo speljana tudi hrvatska voda v strugo hrvatske reke. Nazadnje se bosta obe reki zlitili v eno, naker ne bo nobene nevarnosti kakšne povodnji več... SDS ne trpi, da bi na Hrvatskem kdo preganjal Srbe, moramo pa tudi paziti, da ne bi pokvarjeni, ki so začeli dvigati glave, dobili prevelike veljave... Srbi na okup na skupno delo s Hrvati, nikakor pa ne Srbi na okup, da bi razbijali glave zbranim Hrvatom.«

Hrvatska izseljenska zveza

Kakor poroča »Hrvatski Dnevnik«, je bila v nedeljo v Zagrebu glavna skupščina izseljenske zveze, na kateri je slovenske izseljence zastopal p. Zakrajšek, ki je bil izvoljen tudi za podpredsednika zborovanja poleg hrvatskega poslanca Toma Baburiča. Tajniško poročilo je med drugim naglašalo, da se bo za banovino Hrvatsko ustanovila posebna zveza izseljencev, zaradi česar bo dosežena zveza po 12 letnem obstanu prišla v novo razdobje dela. Nato je predsednik Marjanovič dal odmor, med katerim se je ustanovila Hrvatska izseljenska zveza, ki ji je bil izvoljen za predsednika poslanec Tomo Baburič. Častna pokroviteljica te hrvatske izseljenske zveze sta dr. Maček in zagrebški nadškof dr. Stepinac. Zaradi tega se bo ustanovila tudi slovenska izseljenska zveza kakor tudi srbska, dosežanja zveza pa bo prenehala delovati.

Glasilo SDS

za ohranitev SUZOR-ja

Zagrebaška »Nova Rijeka«, ki je glasilo SDS ter socialnega ministra dr. Budisavljevića, prinaša članek, kjer govori za to, da bi se SUZOR ohranil ter med drugim navaja članek, ki ga je ravnatelj ljubljanske Okrožnega urada dr. Bohinjec v »Jutru« napisal v prilogi SUZOR-ja. Nam se zdi prav umerno, da »Nova Rijeka« ta Bohinjec članek tako naglašajo, ker bi bilo čudno, ko bi gospodje te politične linije zastopali kdaj kako drugače stališče.

Bosna in Hercegovina

Kulenovičev glasilo »Narodna Pravda« je te dni prineslo članek, kjer med drugim pravi: »Hodimo družiti, ne pa razdruževati. Mi vsi v Bosni in Hercegovini govorimo isti jezik ter se zelo dobro razumemo. Še bolj pa se med seboj razumemo, kadar gre za našo Hercegovino-ter zelo dobro vemo, da so vsi drugi poskusi ustvariti blagostanje, bili brezuspešni in da je le Bosna in Hercegovina kakor tudi naše skupno in pošteno sodelovanje tista edina pot, po kateri bomo prišli do kulturnega in gospodarskega napredka v naših krajih.« Nazadnje pa list naglašajo, da je Bosna in Hercegovina versko in narodno tako pomešana ozemlje, da tukaj nikakor ni mogoče potegniti kakšne meje, medtem ko je narod v teh dveh deželah že stoletja v vseh ozirih navezan med seboj drug na drugega, tako da bo tudi posej to ljudstvo lahko skrbelo za se.

Glas slovaškega lista v Jugoslaviji

»Narodna Jednota«, ki izhaja v Bačkem Petrovcu, je glasilo Slovkov v Jugoslaviji. Ta list je te dni prinesel uvodni članek, kjer pod naslovom »Nedeljive vezi in bratstvo Slovkov in Čehov«, kjer piše o skupnem sodelovanju teh dveh slovanskih narodov v prihodnosti.

K otvoritvi instituta za italijansko kulturo v Ljubljani

Ljubljana, 8. aprila. Jutri bo slovesno odprt Institut za italijansko kulturo v Ljubljani, kakor je bil že pred nekaj tedni v Belgradu in v Zagrebu. V Ljubljano je prišel predsednik Instituta italijanske kulture za izseljence in ekscelencen senator Giuliano Balbino, kakor tudi predsednik vseh treh zavodov v Jugoslaviji g. univ. prof. A. Maver iz Rima, znani polonist in slavist. Ob tej priliki je najprej predložil ljubljanski institut za italijansko kulturo g. univ. prof. dr. Maver in družbi direktorja instituta prof. dr. Gasparinija in namestnika prof. dr. Grilla povabil urednike ljubljanskih listov na ogled prostorov zavoda za italijansko kulturo v Ljubljani nasproti križanski cerkvi št. 6. V prostorih zavoda, ki obsegajo več sob, so časniki imeli priliko ogledati si zunanji ustroj zavoda in njegovo lepo predavalnico kakor tudi knjižnico in revije, ki jih daje institut na razpolago svojim članom.

Nato je g. predsednik univ. prof. dr. Maver imel kratek nagovor na urednike, v katerem je podal namen zavoda za italijansko kulturo, ki je nekoliko zapoznejši, toda z velikim uspehom začel delovati tudi v Ljubljani. G. prof. dr. Maver je razložil težnje za propagando in medsebojno poznavanje dveh bližnjih kultur, za kar je prišel čas sedaj, ko so se politične razmere med obema državama ustalile in omilile. Zavod ima namen najprej učiti tukajšnje ljudi italijanskega jezika, drugič prirediti v okviru zavoda zaključene cikle predavanj domačih lektorjev v italijanskih kulturnih zadevah in tretjič, vabiti italijanske učejake, da v Rimu in Ljubljani predavajo o slovenskih

Poročila iz Norveške in Švedske

Nadaljevanje s 1. strani

da bi premagali Nemčijo. Nemški listi nadalje namigujejo, da mora Norveška odločno zavrniti ta angleški in francoski poseg v njene pravice kot neodvisne države. Norveška mora to storiti tudi z oboroženo silo. Najprej pa mora zahtevati, da Anglija in Francija nemudoma odstranita mine in umakneta svoje vojne ladje iz norveških vod.

Švedski list:

»Velika nevarnost, da ne izbruhne vojna...«

Stockholm, 8. aprila. t. Reuter. »Nya Dagligt Allehanda« piše, da oba vojskujoča se tabora hkrati zatrjujejo, da so nevtralne države preslabše, da bi se same branile, ali da bi branile vsaj svojo nevtralnost. Zato, da potrebujejo varstva. Toda vse to so samo plehki izgovori, ki se jih vojskujoča se tabora poslužujejo, da s tem upravičujeta kršitve mednarodnega prava. List pravi, da Nemčija gotovo ne bo čakala s protikupepi in da je zaradi tega velika nevarnost, da na Švedskem in Norveškem izbruhne vojna.

Oslo, 8. aprila. t. Reuter. Norveški radio je objavil, da je tudi Norveška odredila, da se položijo mine ob njeni obali. Inozemskim državam je objavila, kje ležijo njena mimska polja.

Amsterdam, 8. aprila. t. Reuter. Semkaj poročajo, da je švedski generalni štab odredil obsežne ukrepe za okrepitev narodne obrambe v zvezi s polabljanjem mednarodnega položaja, ki je nastal zaradi ukrepov Anglije in Francije. Generalni štab poroča, da bodo vojaški ukrepi za enkrat omejeni izključno le na južne pokrajine Švedske.

Časnikarji so vprašali švedsko zunanje ministrstvo, če je res, da sta Anglija in Francija odredili podobne ukrepe, kakor so najavljali od norveški obali, tudi v švedskih obalnih vodih. Švedsko zunanje ministrstvo je odgovorilo, da to ni res.

Stockholm, 8. aprila. b. Tukaj se razširjajo novice, da je nemška vlada poslala Švedski po-

sebno noto, vendar ministrstvo zunanjih zadev te novice zanika.

Oslo, 8. aprila. AA. Norveška telegrafska agencija: Ob 17. se je sestel norveški parlament.

Kaj, če bo Nemčija...

Stockholm, 8. aprila. AA. Reuter. Večina norveških državljancev se nič ni vedela opoldne o pogonju min. Vest je bila zanje presenečenje. V zunanjem ministertvu so odklonili sleherni uradno sporočilo, vendar pa je Reuterjev dopisnik slišal od uradnih oseb, da je šla Velika Britanija s tem dejanjem predaleč. V javnem mnenju se elišijo sledeči komentarji:

Vojna se je razširila tudi na našo državo. Kaj bo, če bodo Nemci odgovorili na te korake. Kaj se bo zgodilo, če bo Nemčija rekla, da bo očistila mine iz norveških teritorialnih vod. To bo prav gotovo privedlo do glavne pomorske bitke v norveških vodah. Nemčija bi utegnla sama poslati ladje ali pa ponuditi vojaško pomoč Norveški ali pa celo poslati svoje čete čez norveško ozemlje. Naj se zgodi kateri koli od navedenih primerov, položaj je zelo resen in vojna se utegne razširiti na sever.

Nemški ultimatum

Norveški?

Berlin, 8. aprila. t. Reuter. Nemški radio je nočjo objavil, da Nemčija ne more biti zadovoljna s norveškim protestom. Protest je premehak za tako veliko kršitev nevtralnosti. Reuterjev dopisnik meni, da bo Nemčija na angleško-francoski ukrep na Norveškem odgovorila s ultimatom, stavljenim norveški vladi, da naj nemudoma zahteva od Anglije, da odstrani mine, položene v norveške vode. V Berlinu so bili danes dolgi posveti Hitlerja z zunanjim ministrom Ribbentropom. Norveški

Celjski shod zahteva banovino Slovenijo

Preteklo nedeljo dopoldne ob desetih je bil v Celju v dvorani Ljudske posojilnice shod JRZ, ki je prav lepo uspel. Zborovalci so dvorano napolnili do zadnjega kotička. Shoda so se med drugimi udeležili senator Mihelčič, celjski župan dr. Voršič, okrajni načelnik dr. Zorbec, predstojnik celjske policije Uršič, podžupan Stermecki, bivši poslanec prof. Bitenc itd. Na shod se je pripeljal tudi gradbeni minister g. dr. Miha Krek, ki je v daljšem govoru poudaril dogodke v zunanji in notranji politiki in se posebej ustavil pri naših domačih političnih razmerah v zadnjih mesecih.

Vode v Vojvodini upadajo

Vendar je nekaj mest in naselbin še vedno v nevarnosti

Belgrad, 8. marca. m. Donava včeraj in danes v vsem toku od madžarske meje do Smedereva upadla. Kljub temu so mesta Novi Sad, Sremska Kamenica, Sremski Karlovci še vedno v nevarnosti, da bi jih zalila voda. V predmestju Novega Sada voda še nadalje ruši in uničuje male hišice. Tisoče delavcev in vojskova še vedno stražijo železniški nasip na progi Novi Sad-Subotica, ki je edina obrambna črta Novega Sada pred naraslo Donavo. 12.000 poplavljenecv, ki so si rešili samo golo življenje, ali kvečjemu še nekaj opreme in obleke, se nahaja v pomanjkanju, posebno tistih 800 poplavljenecv, ki so se zatekli v železniške vagonce, trpijo od mraza, ki je nastopil včeraj po dežju. Razne organizacije in Rdeči križ so prišli na pomoč najbednejšim. Po Novem Sadu se zbirajo prispevki za prehrano teh brezhišnikov. Poudariti moramo, da stotine hiš, ki jih je povodenj zrušila, niso bile dobro zgrajene.

Deževje zadnjih dveh dni je razmeščalo številne obrambne nasipe in opravilo ljudstvo v nov strah, posebno ob Tisi, ki še vedno narasta. Deset-tisoče ljudi pridno utrjuje nasipe noč in dan.

Danes dopoldne se je mudil v Novem Sadu vojni minister, armadni general G. Neđić, ki je ob tej priliki pregledal tudi poplavljen dele mesta. Popoldne pa je gradbeni minister dr. Krek ponovno odpotoval v poplavljen kraj v Bački in Banatu.

Iz poročil hidrotehničnega oddelka gradbenega ministrstva je razvidno, da je Donava pri Bezdanu upadla danes za 20 cm, pri Novem Sadu za 6 cm, pri Zemunu za 2 cm, pri Pančevu za 4 cm. Tisa pa je danes pri Senti narasla za 17 cm, pri izlivu v Donavo pa je upadla za 1 cm. Sava zaradi deževja narasta v srednjem toku. Pri Šamcu je narasla za

97 cm, pri Sremski Mitrovici za 23 cm, pri Belgradu pa je upadla za 2 cm.

Deževje je razmeščalo obrambne nasipe, ki se vzdržujejo s največjim naporom. Voda iz poplavljenega polja pri Bezdanu se oteka skozi prebite nasipe nazaj v Donavo. V Novem Sadu in Petrogradu uspešno nadaljujejo utrjevanje obrambnih črt.

Ministri so se vrnili v Belgrad

Belgrad, 8. aprila. m. Predsednik vlade g. Dragisa Cvetković, ki je včerajšjo nedeljo preživel v Nišu, se je danes popoldne s letalom vrnil v Belgrad. V Belgradu so se davi vrnili tudi vsi drugi ministri, razen hrvatskih, ki so imeli tekem včerajšnjega dne politične sestanke v svojih volilnih okrajih.

Konferenca o časnikaški uredbi

Belgrad, 8. aprila. m. V ministrtvu za socialno politiko in ljudsko zdravje je bila danes dopoldne pod predsedstvom ministra dr. Budisavljevića konferenca med zastopniki lastnikov listov in časnikarjev. Načelno so lastniki listov pristali na uredbo, ki bo enotno uredila razmerje med časnikarji in lastniki listov, dočim so sedanja posamezna določila raztresena po raznih zakonih. Predlagali pa so, naj bi se uveljavljenje nove uredbe odložilo za čas, ko bodo razmere urejene. Na podlagi tega je minister dr. Budisavljević izjavil, da bo referent njegovega ministrtva preučil, v koliko se posamezni členi predložene uredbe strinjajo z že obstoječimi določili, nakar bodo povabljeni zastopniki listov in časnikarjev k ponovni konferenci.

Konferenca o naši tiskarski obrti

Belgrad, 8. apr. m. V sredo bo v trgovinskem ministrtvu širša konferenca trgovskega ministra s lastniki tiskarn, na kateri bodo obravnavali pereča vprašanja, ki groze pri nas tiskarskim podjetjem. Tako bodo obravnavali poleg drugih vprašanj tudi vprašanje samoupravnih in kazniških tiskarn tudi državne tiskarne. Nadalje bodo obravnavali izdajanje dovoljenj za nove tiskarne, vprašanja različnih industrijskih tiskarn. Na sporedu je tudi vprašanje vajststva in državnih podjetij in vprašanje tujcev, ki so že zaposleni v naši grafični industriji. Zastopniki Združenja tiskarnarjev so pripravili konkretna predloga, na podlagi katerih bi bilo mogoče zboljšati težke razmere, v katerih živi grafična obrt.

Za železničarske bolniške ustanove

Belgrad, 8. aprila. m. Prometni minister je odobril deset eklepov glavne skupščine bolniškega fonda za prometno osebje, da se odobrijo naknadni krediti in to: 4 milijone din za dovršitev železniškega sanatorija na Golniku, 5 milijonov din za novo železniško bolnišnico v Belgradu, pol milijona din za železniško bolnišnico v Sarajevu, 8 milijonov din za železniško bolnišnico v Belgradu, pol milijona din za bolniški železničarski dom v Vranjski Banji, pol milijona din za železničarski bolniški dom v Kučini, 3 milijone din za železničarski dom na Vencu v Fruški gori, 950.000 din za dom železničarjev v Stanbulčeviću pri Sarajevu, 133.000 din za nagrado osebu bolniškega fonda in končno 29 milijonov din, ki jih dolguje prometna ustanova železničarskemu bolniškemu fondu iz prejšnjih let.

vladi bodo dali krajši rok, da pokaže, kaj bo storila v obrambo svojih pravic. Ako bi Norveška ostala samo pri protestih, bo Nemčija nastopila s vse odločnostjo in odločno.

Anglija in Francija

ne bosta dovolili

Sovietiji ali Nemčiji nadalinega razmaha po Skandinaviji

Oslo, 8. aprila. t. Na Norveškem nikjer ni opaziti kakšne nervoznosti zaradi angleške in francoske note, ki je bila norveški vladi izročena preteklo soboto, dne 6. aprila. Norveška vlada bo odgovorila na nje kakor hitro se bo s švedsko vlado o vsem posvetovala. Na vladnih mestih izjavljajo, da angleška in francoska nota od skandinavskih držav ne zahteva takojšnjih ukrepov in ne vsebuje nobenih groženj.

V časnikarskih krogih pa pristavljajo, da sta angleška in francoska vlada izjavili, da bi neugodno tolmáčili vsak poskus Norveške in Švedske, da od Nemčije zaprosi neke vrste jamstvo proti sovjetskemu napadu. V tem primeru bi nastal položaj, ki bi Anglijo in Francijo prepričal, da je prišel čas za druge ukrepe. Anglija in Francija sta tako rekoč proglasili vse skandinavske ozemlje, kot področje, kjer ne bosta pod nobenim pogojem dovolili, da bi se Nemčija ali Sovjetija udeleževali izključno v svojo korist. Na vsak nadaljnji ukrep Nemčije ali Sovjetije v Skandinaviji bosta Anglija in Francija odgovorili s vojaškimi protikupepi. To je smisel angleško-francoske spomenice, zaključuje »Attenblad«.

(Kakor je iz teh brzojav razvidno, je tu govor samo o prvi angleško-francoski noti od preteklega petka, a ne o drugem sporočilu, poslanem skandinavskim državam v nedeljo, ki se tiče polaganja min. Op. ured.)

Priprave za liturgični kongres

Zagreb, 8. aprila. b. V nadškofijskem dvorcu v Zagrebu je bila včeraj konferenca liturgijskega odbora, ki je razpravljala o organizaciji četrtega liturgijskega kongresa, ki bo na Petrovo v Zagrebu v okviru prireditve 1300 letnice hrvatskega jubileja, in to v dneh 24., 25. in 26. oktobra 1940.

Ustavljeno carinjenje na Rakeku

Belgrad, 8. aprila. AA. Zaradi prometnih težav se ustavlja z veljavo od danes pa do preklica obvezno carinjenje pošilk na postaji Rakek. Od te omejitve se izjemajo pošiljke živih in zaklanih živali, perutnine, svežega mesa, sveže slanina, suhomesnatega blaga, jajca, povrtnino, premog in vse pošiljke, ki se izročajo za prevoz na postajah proge do Rakeka. Ta omejitev ne velja za pošiljke, ki so že bile oddane za prevoz. Pošiljatelji morajo izvršiti izvozno carinjenje na vmesnih carinskih postajah. (Iz generalnega ravnateljstva državnih železnic.)

Madžarska turistična delegacija v Sloveniji

Ljubljana, 8. aprila. AA. Danes ob 16.42 prispe v Ljubljano delegacija madžarskih turističnih ustanov, ki se nahaja v naši državi, da bi sklenila sporazum za pospešitev turističnega prometa med Jugoslavijo in Madžarsko. Madžarski delegati se bodo odpeljali iz Ljubljane s avtomobili na Bled, kjer bodo ostali do srede, ko se bodo vrnili v Ljubljano in bodo obiskali Narodno galerijo. Pri tej priliki bodo madžarski delegati obiskali tudi ljubljanskega župana.

Razstava madžarskih likovnih umetnikov v Belgradu

Belgrad, 8. aprila. m. Madžarsko-jugoslovansko društvo v Budimpešti pripravlja v Belgradu veliko razstavo sodobnih slik madžarskih likovnih umetnikov pod pokroviteljstvom Nj. kr. Vis. kneginje Olge in Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla. Razstava bo odprta od 24. aprila do 9. maja v umetniškem paviljonu na Kalimegdanu. Ta razstava se pripravlja v okviru za kulturno zблиžanje med Jugoslavijo in Madžarsko. Za jesen pripravlja isto društvo veliko razstavo sodobnih jugoslovanskih slikarjev v Budimpešti.

Razkrinkana »črna borza« v Zagrebu

Zagreb, 8. aprila. b. Zagrebška policija je zaprla družbo raznih emigrantov, ki so imeli v Zagrebu najeto stanovanje devetih sob, kjer so izvrševali razne posle »črne borze«. Eden teh emigrantov je ogoljufal nekega Zagrebčana za 600.000 din s ponarejenim čekom za 11.000 dolarjev. Zaprtih je dosedaj 15 oseb. Zaradi preiskave te velike afera je dopotoval iz Belgrada delegat finančnega ministrtva g. Sopronig.

Maksimirane obresti

Belgrad, 8. aprila. m. Trgovinski minister je izdal uredbo o spremembi uredbe o maksimalnih obrestih ter je predložil v odobritev v ministrtskem svetu. Uredba določa, da denarni zavod, ki je na podlagi reeskonta meničnih terjatev kreditiral drugemu denarcomu zavodu, nato pa v smislu uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov v reeskontu prevzeme menice kot kmečke menice odstopi Privilegirani agrarni banki, ne more temu zavodu, ki je neposredno kreditiral kmetu, računati večje obresti, kakor 5% letno.

Belgrajske novice

Belgrad, 8. aprila. m. V dvorani Kola srbskih sester v Belgradu je danes popoldne Nj. kr. Vis. kneginja Olga kot predsednica ženskega odseka organizacije kršćanske skupnosti mladih ljudi odprla prostovoljno prodajo. Nj. kr. Vis. kneginjo Olgo je pri vohodu pozdravil predsednik belgrajškega društva te organizacije inž. Andjus. Pri otvoritvi so bili tudi ministri dr. Laza Marković in ministri inž. Nik. Beslić, dalje zastopnik patriarha škof dr. Irene Cirić, ameriški poslanik na našem dvoru z gospo in mnogo drugih odličnih gostov.

Belgrad, 8. aprila. AA. Ministrski svet je na svoji zadnji seji odobril pomoč 4.5 milij. din za poplavljenecv. Od te podpore je bil kmetijskemu ministru že dan kredit 2.5 milij. din za nakup kornice, katero bodo kot seme brezplačno delili poplavljenecv.

Slovenski akademiki manifestirajo za kralja in državo

Veliko zborovanje na ljubljanski univerzi proti komunistom, framazonom in republikancem

Ljubljana, 8. aprila.

Danes so se pojavili po vseh fakultetah univerze v Ljubljani letaki. V njih slovenska akademska mladina ostro protestira proti držnosti komunistov, ki sklicujejo na univerzi v Belgradu kongres framazonov, republikancev in komunistov pod lažno firmo »mirovnega kongresa«. V letakih pravijo slovenski akademiki, da ne morejo nikakor dovoliti, da bi dajali ton akademski mladini Jugoslavije komunisti na belgrajski univerzi.

Letak je tekem dopoldneva po predavalnicah in institutih univerze sprožil val ogorčenja proti izražanju naše državne nevtalnosti za manifestacije v prid lažnevtalne boljše Rusije pod firmo »mirovnega kongresa«. Vse dopolne so se akademiki v gručah zbirali v avli in na hodnikih univerze ter komentirali dogodke. Ob dvajsetih pa je njihovo razpoloženje prišlo splošno od razraza: v univerzitetni avli se je zbrala velika množica akademikov, ki so takoj intonirali državno himno. Pred spomenik kralja Aleksandra v univerzitetni avli je stopil akademik, ki je v svojem govoru izrazil to, kar je množica že ves čas komentirala. Predvsem je poudaril njihovo zločinsko taktiko, ki v dneh, ko morajo vsi odgovorni činitelji stati budno na straži, da čuvajo nedotakljivost naše države, izrabljajo zaposlenost odgovornih činiteljev z višjimi interesi države za to, da prirejejo manifestacije za podvige, ki jih zasleduje Kominternina na Balkanu in to pod krinko »mirovnega kongresa«. V temperamentnih besedah je ožigal to njihovo dvočelnost in neomejeno nesramnost. Masa akademikov je ves čas prekinala govornika z močnimi vzkliki: »Živio kralj, »Živio Jugoslavija, »Živio kršćanska Evropa, »Dol s komunisti, »Dol s framazoni, »Dol s republikanci. Ko je govornik končal, je bila prečitana resolucija, ki jo spodaj objavljamo. Akademiki so z zborovanja poslali brzojavke naslednje vsebine:

Nj. Vel. kralju Petru II.

Slovenska akademska mladina univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, zbrana na velikih manifestacijah za državo in monarhijo proti razkrajnim akcijam framazonov, republikancev in komunistov, ki se v teh usodnih časih skrivajo za lažno krinko »mirovnega kongresa« v Belgradu, izraža Vašemu kr. Veličanstvu vdanost in zvestobo. Živio Jugoslavija, živio kralj! — Akcijski odbor.

Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu

Slovenska akademska mladina univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, zbrana na velikih manifestacijah za državo in monarhijo proti razkrajnim akcijam framazonov, republikancev in komunistov, ki se v teh usodnih časih skrivajo za lažno krinko »mirovnega kongresa«, izraža Vašemu Visočanstvu vdanost in zvestobo. Živio Jugoslavija, živio njen narodni kraljevski dom! — Akcijski odbor.

Dragiši Cvetkoviču, predsedniku kralj. vlade

Slovenska akademska mladina univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, zbrana na velikih manifestacijah za državo in monarhijo proti razkrajnim akcijam framazonov, republikancev in komunistov, ki se skrivajo za lažno krinko »mirovnega kongresa« v Belgradu, pričakuje od kr. vlade, da pri odgovornem delu za zaščito naroda in države v teh velikih časih ne bo ostala na pol poti v borbi proti framazonom, republikancem in komunistom. Živio Jugoslavija, živio kralj! — Akcijski odbor.

Dr. Antonu Korošču, predsedniku senata

Slovenska akademska mladina univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, zbrana na velikih manifestacijah za državo in monarhijo proti razkrajnim akcijam framazonov, republikancev in komunistov, ki se skrivajo za lažno krinko »mirovnega kongresa« v Belgradu, izraža velikemu soustanoviteljcu Jugoslavije zahvalo za njegovo državniško budnost v borbi za zaščito naroda in države proti framazonom, republikancem in komunističnim elementom. Živio Jugoslavija, živio kralj! — Akcijski odbor.

Stanoju Mihaldžiču, notranjemu ministru

Slovenska akademska mladina univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, zbrana na velikih manifestacijah za državo in monarhijo proti razkrajnim akcijam framazonov, republikancev in komunistov, ki se v teh usodnih časih skrivajo za lažno krinko »mirovnega kongresa« v Belgradu,

zahteva od ministra notranjih zadev kraljeve vlade, da prepove kongres komunističnih agentov, in pričakuje, da pri svojem odgovornosti polnem delu za zaščito naroda in države v teh velikih časih ne bo ostal na pol poti v borbi proti framazonom, republikancem in komunistom. Živio Jugoslavija, živio kralj! — Akcijski odbor.

Istočasno se je podala deputacija treh akademikov k g. rektorju in mu izročila resolucijo ter tolmčila mišljenje slovenske akademske mladine.

Mogoče manifestacije na univerzi so odnevale na Kongresni trg, kjer se je začela zbirati masa ljudi, ki ta čas odhaja čez Kongresni trg iz svojih služb. Akademska mladina se je takoj, ko je zapustila univerzo, formirala v mogočen sprevod, kateremu so se pridružili na Kongresnem trgu številni simpatizerji.

Ves ta sprevod se je pomikal proti banski palači in prepeval domoljubne pesmi ter vzklikal kralju in Jugoslaviji. Pred bansko palačo so se akademiki ustavili in aklamirali bana dr. Natlačen. Iz mase akademikov se je podala k g. banu deputacija treh akademikov. Gospod ban je deputacijo sprejel. Izročila mu je resolucijo, sprejeto na univerzi, in pa tolmčila želje slovenske akademske mladine ter zahtevala od oblasti energičen nastop proti destruktivnim elementom, ki izrabljajo posebno avtonomijo univerze v svoje spekulativne namene. Med tem časom se je pred bansko palačo zbirala vedno večja množica ljudi. Akademiki so začeli zborovno vzklikati: »Zahtevamo razpust Slovenskega kluba na univerzi, zahtevamo odstranitev univerzitetne v. d. sekretarja!«

Nato se je vrnila od g. bana deputacija, ki je sporočila akademski mladini, da je g. ban vzel želje akademske mladine na znanje in da bo storil vse potrebno. Akademska mladina je pred bano vino ponovno intonirala državno himno, ki jo je pela vsa zbrana množica odkritih glav. Deputacija je potem pozvala akademsko mladino in ostalo občinstvo, da se v miru razide.

Dogodek je v Ljubljani, za katerega je zaznala tudi ulica, močno komentiran. Ljubljansko prebivalstvo s simpatijami spremlja to slovensko akademsko mladino, ki ima v teh časih pogum in sposobnost, da se v velikih trenutkih vsa strne okoli kralja in države ter reče svoje odločno besedo proti tistim, ki v kakršni koli obliki rušijo strnjnost vseh državljanov za življenjske interese svobodne in neodvisne kraljevine Jugoslavije. Tej mladini tudi mi čestitamo!

Izjava

sprejeta na zboru slovenske akademske mladine univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani dne 8. aprila 1940, za državo in dinastijo proti razkrajnim početju framazonov, republikancev in komunistov.

1. Slovenski akademiki univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani izražajo svoje ogorčenje nad dejstvom, da je sklican na belgrajski univerzi »mirovnega kongresa«, na katerega so bili povabljeni akademiki tudi iz hrvatske in slovenske univerze. Naše ogorčenje je upravičeno, ker se za to lažno »mirovnega« oznaka skriva komunistična pobuda, vodstvo in propagandna akcija.

2. Še so nam v spominu krvave žrtve preteklih komunističnih izredov na belgrajski univerzi in še posebej demonstracije, ki so jih ob priliki komemoracije francoskega admirala Gueprata uprizorili na belgrajski univerzi belgrajski komunisti z vzklikanjem proti »imperialističnem Franciji.« »Mirovnega kongresa« v Belgradu ima isti namen: zlorabljačo našo vojaško nevtalnost manifestirati za lažnevtalno boljše Rusijo in demonstirati proti »kapitalističnemu imperialističnem Franciji.« Takih neznačajnih salto mortale je sposobna samo do dna pokvarjena komunistična duša, ki svojo moralno uravnava po trenutnih poveličih iz Moskve. Ista »omladina«, ki je pred par leti po belgrajskih ulicah aklamirala predstavnika osvobodilne »demokratične« Francije, danes pljuje na »impe-

rija» več meseci. Listi smatrajo, da ugodni pogoji za to ofenzivo že obstoje in zato ne dvomijo v učinkovitost ukrepov, ki so bili izdani v popolnem soglasju z blokadnim ministrom Monnetom. Diplomatska in gospodarska ofenziva, s katero so začeli zavezniški, se giblje v treh smerih:

1. najprej pride nota Norveški in Švedski, v kateri sporočajo zavezniški, da mislijo ojačiti blokado nad Nemčijo.

2. Razgovori ministra vojne mornarice in vojne gospodarske, ki so se nanašali na okrepitev blokadnega obroča, in

3. jutrišnja konferenca lorda Halifaxa in angleških poslaničev v prestolnicah balkanskih držav.

Francoski blokadni minister Monnet in njegov angleški tovariš Cross sta se strinjala v dejstvu, da obstoje gotove luknje v blokadi in da je potrebno, da se skupno store koraki za ojačenje nadzorstva nad tihomorsko trgovino z Nemčijo. Ko se bodo jutri angleški diplomatski zastopniki na Balkanu sestali z lordom Halifaxom, bodo imeli priložnost, posvetovati se po ustanovitvi trgovinske organizacije za o tem, kako bo najbolj mogoče uravnati izvoz iz balkanskih držav v zavezniški državi in kako bi se dalo onemogočiti Nemčiji, da bi uporabljala pridelke balkanskih držav za nadaljnje vodstvo vojne.

V Londonu računajo na možnost, da se bo Schacht ponovno vrnil na svoje prejšnje mesto. Mislijo, da bi ugnel Schacht poskušati nekaj, kar bi vsaj v mali meri moglo ovirati načrte zavezničkov, vendar pa vsa ta uganjanja ne povzročajo niti najmanjše zaskrbljenosti.

nih razgrajev. Zahtevamo, da se univerza zaščiti znanosti!

6. Opozorjamo domače in tuje javno mnenje pred usodno znamenjavo: izgredi, akcije, demonstracije, kongresi itd., ki jih prirejejo komunisti belgrajske univerze, se ne smejo tolmčiti kot volja jugoslovanske akademske mladine. Akademski mladina slovenske in hrvatske univerze ni in ne bo nikoli izročila zastopstvenega pooblastila belgrajskim komunistom.

Prepričani smo, da se bo tudi srbska akademska mladina z vsjo odločnostjo otrsela vsiljivega varuštva agentov Kominterne, izdajalcev kralja, naroda in države.

7. Pozivamo vso slovensko, hrvatsko in srbsko akademsko mladino pa tudi vso narodno javnost, da se pridruži tej naši veliki borbi za *dinastijo, narodno in državno* moč proti agentom boljševiske Kominterne, ki bi hotela, skrivajoč se za svojo lažnevtalnost, ta veliki boj v Evropi zlorabiti za svoje suženjske načrte.

Naj živi velika nepremagljiva Jugoslavija!
Naj živi kralj Peter II. in naš narodni kraljevski dom!

Naj živi svobodna Evropa svobodnih evropskih narodov!

Dol s Kominternom in njenimi agenti!

Slovenska akademska mladina
univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani

Izgube nevtralnih držav

Po zahodnih bojiščih borbe vzraku

London, 8. aprila. t. Reuter. Informacijsko ministristvo je objavilo številke o izgubah nevtralnih držav v sedanjih vojni, in to po nemških vojniških letalnih ali minah. Iz tega seznama izhaja, da je Norveška izgubila 52 ladij s skupno 120 tisoč tonami in 392 mornarji, Švedska 33 ladij, s skupno 69.000 tonami in 262 mornarji, Danska 28 ladij s skupno 64.000 tonami in 290 mornarji, Nizozemska 18 ladij s skupno 83.000 tonami in 191 mornarji, Grčija 13 ladij s skupno 61.000 tonami in 78 mornarji, Italija 7 ladij s skupno 23.000 tonami in 56 mornarji, Finska 7 ladij s skupno 16.000 tonami in 11 mornarji, Belgija 4 ladije s skupno 12.000 tonami in 11 mornarji, Estonija in Jugoslavija po dve ladiji, Japonska, Letonska, Španija in Litva po eno ladijo in s številnimi smrtnimi žrtvami. Iz teh podatkov sledi, pravi angleško propagandno ministristvo, da so bili ukrepi Anglije in Francije proti Nemčiji, ki je te žrtve povzročila, že skrajnostno potrebni.

Potopljene ladje

London, 8. aprila. t. Reuter. Angleška podmornica je danes potopila nemško trgovsko ladijo »Rio de Janeiro« (5.261 ton). Podmornica je pogrnala v ladijo dva torpeda potem, ko je dala predpisano svarilo. Ladija je bila potopljena 4 milje daleč od norveške obale. Z ladijo vred je utonilo 130 ljudi in 80 konj.

London, 8. aprila. t. Reuter. Nemška trgovska ladija »Kretac« (2.400 ton) je odpotela SOS klice na pomoč, ki so bili sprejeti tudi v Londonu. Radiopostaja ladije poroča, da je bila napadena od sovražnih podmornic.

Grška ladija »Okeanias« (4.843 ton) je bila potopljena od mine. Posadka je bila rešena.

London, 8. aprila. t. Reuter. Nemška podmornica je potopila norveško ladijo »Navarrac«. Ni znano, kakšna usoda je doletela posadko. Baje je neka nevtralna ladija rešila 40 izmed njih.

Nemško poročilo o bojih v zraku

Berlin, 8. aprila. AA. DNB. Nemško letalstvo je izvedlo ogledniške polete nad severno in srednjo Francijo. Pri tej priliki je naletelo na zelo ostro sovražniško obrambo, ki je delovala s tal kakor tudi z lovskimi letali. Pri patrolnih poletih nemških ladij je prišlo na zahodnem bojišču do več letalskih spopadov. Pri teh borbah so nemški lovci zbrali dve sovražni letali tipa Moran in eno letalo tipa Spitfire ter Curtis. V obmejni pokrajini na bojišču je nemška protiletalska baterija z nekaj strelji zbrala eno francosko letalo. Izve se, da se več nemških letal ni vrnilo na svoja oporišča. Računajo, da so bila ta letala preganjana, in da so se morala umakniti po ovinkih in da so bila končno prisiljena spustiti se zaradi pomanjkanja bencina. Štiri nemška lovka letala tipa Messerschmitt so zapazila na odprtem morju v Nemškem zalivu oddelek 24 britanskih bombnikov tipa Wellington. Vključ razmerje 6:2 so nemški lovci brez oklevanja napadli sovražne bombnike in zbrli dva Wellingtona. V nadaljnjem teku borbe pa so Nemci povzročili Angležem toliko hudega, da so se Angleži nazadnje podali v beg. Na nemški strani ni bilo prav nobene izgube.

Angleško poročilo

London, 8. aprila. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da je kakšnih 1000 milj severno od nemškega otoka Sylta prišlo do boja med večjim številom angleških in nemških letal. Eno nemško letalo je bilo sestreljeno, eno poškodovano, dve angleški letali se nista vrnila na svoje vzletišče.

Ogromna angleška naročila letal v Ameriki

London, 8. aprila. AA. Havas. Velika Britanija je naročila v Združenih državah 10 tisoč vojniških letal, katere bodo opremlili z orožjem v Angliji. kajti vojaški krogi bolj cenijo angleške strojnice kakor pa druge. Po izjavi državnega podatlina v ameriškem vojnem ministristvu bodo Združene države letos izdelale 17.510 letal.

V juniju v Parizu...

Zürich, 8. aprila. t. »Neue Zürcher Zeitung« prinaša dopis berlinskega dopisnika, da se v Nemčiji vrši velika propaganda za vojaško intervencijo. Ta propaganda se izvaja sistematično. Slišijo se tudi novice, da bo nemška vojska v drugi polovici meseca junija zasedla Pariz. Nemški tisk je objavil izjavo šefa angleškega generalnega štaba Myron Sideya, ki zagovarja defenzivno vojsko, istočasno pa nemški tisk tudi poudarja, da bo Nemčija sama prevzela vojaško pobudo. Ta psihološka pripravljenost je izražena tudi v uvodnem članku glavnega strankinega lista »Völkischer Beobachter«, v katerem se poudarja, da bo Nemčija spomladi povzela večje odločitve in da stojimo neposredno pred drugo dobo vojske.

Berlin, 8. aprila. t. Reuter. Iz nizozemskih časopisov izhaja, da ima Nemčija 14.000 ranjenih vojakov nameščenih po bolnišnicah na Češkem in Moravskem. Mnogi med njimi imajo zmrznjene noge in so jih morali odrezati. Vlaga v Siegfriedovi črti je bila zelo kvarna zdravju vojaštva.

London, 8. aprila. AA. Havas. Skupno število angleških vojaških obveznikov med 20. in 25. letom, ki se nahajajo pod zastavo, znaša sedaj 1.565.026. Računano pa ni število tistih obveznikov, ki so bili danes rekrutirani.

London, 8. aprila. AA. Reuter. Posebni dopisnik Reuterja, ki se nahaja pri francoskih četah na zahodnem bojišču, poroča sledeče:

V zadnjih dveh, treh tednih se je aktivnost na zahodnem bojišču ojačila. Računajo, da je to samo uvod v operacije, ki bo do njih prišlo. Na zahodnem delu bojišča se čuti močno topniško delovanje. V zadnjem času je bilo izstreljenih 3 do 4 krat več topovskih krogel kakor pretekli mesec. Prav tako se opaža, da to orožje sedaj mnogo boljše strelja kakor prejšnje dni. Pregledovanje poti, ki vodijo iz zaledja, prav tako pa tudi vasi, ki se nahajajo na ozemlju med obema utrjenima črtama, je postalo zadnji čas bolj intenzivno. Imel sem priložnost opazovati živi topniški ogenj, katerega so francoski topničarji odprli na nemške prednje črte. Videl sem kako so krogle delovale porazno.

Nemške trgovske ladje na Jadranu

Dubrovnik, 8. aprila. b. Predsedničim je odpeljala iz grške luke v Tret nemška ladija »Ankara«, natovljena z boksitom. Iz luke je odpeljala z ugalsmi svetilkami. Snoci je ladija pripelala v tržaško luko, kjer bo iztovarila »voj tovor, ki bo potem poslan po železnici v Nemčijo.

Nizozemska vsestranska pripravljena

Amsterdam, 8. aprila. AA. Stefani: Iz ankete, ki jo je vodil dopisnik agencije Stefani v Amsterdamu, se jasno vidi, da je tudi Holandija trdno odločena za vsako ceno braniti svojo nevtalnost, pa če je treba tudi z oboroženo silo. Leti dopisnik poudarja, da so trgovski sporazumi, ki jih je Holandija sklenila z Nemčijo, Francijo in Anglijo med seboj popolnoma neodvisni. V zadnjih 6 mesecih se je Holandija posrečilo sijajno utrditi svojo obrambo. Danes je v Holandiji pol milijona mož pod zastavo. V slučaju vojne more Holandija mobilizirati 900 tisoč mož. Celotna vojna industrija dela noč in dan. Vlada bo v kratkem izvršila ogromna naročila v tujini. Vlada je že storila vse priprave, da bi se v slučaju nezavzanega napada in zaradi vstopa Holandije v vojsko neodvisnost Holandske Indije postavila pod zaščito tretje sile, ki ne bi bila niti Anglija niti Nemčija.

Se en zemljevid o „Srečnejši Evropi“ Ostra zanikanja v Berlinu

Angleško informacijsko ministristvo objavlja neki zemljevid, s katerim poskuša dokazati, da je Nemčija imela neke vrste »desetletni načrt za osvojitve Evrope«, ki naj bi bila zaključena l. 1948. Ta zemljevid so svoje dni l. 1938 češke oblasti našle pri Henleinu, kjer so napravile hišno preiskavo. Fotografski posnetek tega zemljevida je vzel s seboj v Anglijo lord Runciman, ki je bil, kakor znano, nekaj časa službeni posrednik med češko vlado in Sudetskimi Nemci, takoj pred zaključkom češkoslovaške krize. Na tem zemljevidu so označene vse države v Evropi ter so na njih zapisane letnice, kdaj jih namerava Nemčija spraviti pod svojo oblast. Francija je bila na primer na vrsti l. 1941, skandinavске države in Portugalska so na predzadnjem mestu l. 1946 in 1947, Anglija pa kot zadnja l. 1948.

Vsa Španija, izvzemši severne obale, ter vsa južna Francija so na tem zemljevidu označene, kot da spadajo pod italijansko volivno območje. Informacijsko ministristvo zaključuje to objavo s pripombami, da ti načrti, ki so razgalili svoje cilje narodnega socializma, dovolj jasno prikazujejo nasprotnika, proti kateremu se borita Anglija in Francija.

Berlin, 8. aprila. AA. DNB. Poroča: Angleško-informacijsko ministristvo je zvečer objavilo po agenciji Reuter, da je češka policija našla leta 1938, pri sudetskimi Nemci dokazni material za angleško-francosko propagandno tezo, t. j. nemški desetletni načrt za osvojitve sveta. Po tem načrtu so po kronološkem seznamu do podrobnosti izračunani nemški napadi. Ta tabela se vleče do 1948. leta, ko pridejo na vrsto Skandinavija, Portugalska in Anglija. Fotografsko kopijo tega zares bedastega dokumenta je prinesel v London neki uradni britanski opazovalec. Ta najnovejša vrsta propagande je zbudila veselje v Berlinu, ker predstavlja najbolj drzen poskus, da bi se zabrašil učinek Reynaud-karte. S takimi neokusnimi pravijo v Berlinu, ne bo mogoče dobiti nobene nevtralne države. Dalje pripominjajo, da lord Runciman in njegov sodelavec Ashton Gwotkin, ne bi šla preko takega dokumenta v svojih poročilih iz leta 1938. Sprito teh dokumentov pravijo v Berlinu, da se na tej kronološki tablici ne nahaja dan za osvojitve Marsa, kar tukaj spet smatrajo kot pomanjkljivost seznama. Končno je treba opozoriti na napačne datume; ker borba se ni začela 1948, temveč lani, in ne od strani Nemčije, temveč od strani Anglije in ni leta 1948 prišla Skandinavija v skripec, temveč že leta 1940 in to spet zaradi Anglije.

Balkanski posvet v Londonu

Vsi angleški poslaniki na Balkanu pri lordu Halifaxu

London, 8. aprila. b. Danes popoldne ob 17 so se pri angleškem zunanjem ministru lordu Halifaxu sestali na konferenco poslaniki držav jugovzhodne Evrope. Konferenca je povod velike ofenzive zaveznikov v teh državah. Povodom te konference javljajo iz Rima s službene strani, da se jugovzhodna Evropa ne tiče ne zavezničkov, ne Nemčije, ampak samo Italije. Radi tega je treba pripisovati balkanski konferenci v Londonu velik pomen.

Pariz, 8. aprila. AA. (Havas.) Danes se začneja v Londonu veliki diplomatski tedni, ki ima za uvod konferenco lorda Halifaxa z angleškimi poslanki in državah jugovzhodne Evrope in Podonavja.

»Journal« poudarja, da ni treba prikrivati pomena igre, ki se sedaj odigrava na evropskem odru. Diplomatski urednik lista pravi, da ne more ostati neznan, da so zavezniški s svojim poročilom v Stockholm in Oslo postavili Švedsko in Norveško v položaj, da popolnoma razumejo potrebo spoštovanja nevtalnosti skandinavskih obalnih voda, kakor tudi potrebo, da se ta nevtalnost na vsak način zavaruje. Zavezniški so pokazali, do kod spoštujejo pravice in interese nevtralnih držav. Obzirnost, ki so jo zavezniški pokazali, so pravo nasprotje do stališča Nemčije.

London, 8. aprila. AA. (Havas.) Jutranji listi posvečajo polno pozornost razgovorom britanskih diplomatskih predstavnikov v balkanskih državah z lordom Halifaxom. Listi vidijo v tej konferenci izhodno točko za gospodarsko ofenzivo, o kateri je izdal potrebne sklepe vrhovni vojni svet na svoji zadnji seji. Ta ofenziva bi morala biti po mnenju mnogih listov izpeljana že pred

Gospodarstvo

Dr. Ciril Zebot

Naš gospodarski razmah

Nova evropska vojna, ki se vleče že v sedmi mesec, preti močno sprepreči gospodarsko podobo sveta. Ne le, da so zaradi razklanosti držav v »zavznike«, »sovražnike« in »nevtrole« silno utrpeli mednarodni gospodarski odnosi, tudi sama narodna gospodarstva se pod pritiskom cele vrste okolnosti, ki neposredno ali posredno iz vojne stanja izvirajo, hitro preobrazajo. To preobrazanje samih narodnih gospodarstev seveda ni pri vseh državah vzporedno. V državah, ki so neposredno zapletene v vojno, je pač narodno-gospodarsko preobrazanje globlje in razsežnejše kot pri nevtralnih državah. Vendar se tudi države, ki se drže ob strani samega vojskovanja, ne morejo ogniti gotovim narodno-gospodarskim zahtevam vojnih razmer. Nevtralnim državam sicer še ni treba izvršiti gospodarske »mobilizacije«, morajo pa v neki meri biti pripravljene »e puško ob nogi« tudi na morebitno potrebo, da z bolj ali manj hitrimi ukrepi svoje mirovno gospodarstvo obrnejo v smer vojnega gospodarstva. Pa ne samo to. So tu še druge okolnosti, ki zahtevajo ne le morebitnih bodočih ukrepov, temveč, takojšnjih dejanskih mer. Cela vrsta surovin in proizvodov, ki prihajajo iz zamejstva, se je zaradi vojne znatno podražila. Ta podražitev uvoza, podraži seveda domačo proizvodnjo in pridobivanje sploh. Sproži se draginski val. Potrebno je vsaj v neki meri nadzorstvo nad cenami, da se prepreči pretiravanja in primerno zvišanje delovnih prejemkov, da se omilijo zle posledice druginje. Še ereda, da je marsikaj sploh še mogoče dobiti, čeprav dražje, in uvoziti. Nekaterih surovin pa morda sčasoma več ne bo mogoče dobiti, ali pa le e posebno srečo in z vednim rizikom zastoja, ki bi pretil ohromiti cele panoge gospodarskega pridobivanja. In kaj potem?

Cisto naravno torej, da bo vsak narod začel razmišljati, če mu morda ne kaže, da na kakoršen koli način sam iz svojega naravnega bogastva in s svojo domačo pridobitno organizacijo nadomesti to, kar je dosedaj prepuščal uvozu. Ako v mirnem času ob kolikor toliko normalnih mednarodnih gospodarskih odnosih ni kazalo misliti na samoposkrbo z gospodarskimi dobrinami, ki so e cenejše kupovale zunaj, kot bi se pridobivale neposredno doma, pa v vojni-gospodarskih razmerah navedeni pomisleki v zvezi s pridobitimi (produkcijskimi) stroški v precejšnji meri odpadejo. Prvič je boljše dražje plačati, pa imeti, — če gre seveda za vojnega gospodarskega dobriho —, drugič pa pri onih dobrinah, katerih uvoz se je znatno podražil, razlika v stroških med uvozom in domačo proizvodnjo morda ni več taka, da bi resno odvrčala od samoposkrbe. Morda je razlika sploh izginila, ali pa e obmala celo v korist domače samoposkrbe. In tako se lahko pripeti, da so vojne razmere nekaterim državam, seveda nevtralnim, »sreča v nesreči«, ker v neki meri opravičujejo uresničenje nekaterih njihovih tihih »avtarktičnih« želja, s katerimi v »normalnih« razmerah niso upale na dan. V kolikor so za te polavtarktične težnje podane naravne možnosti, t. j. v kolikor ne gre za povsem umetne nadomestke, ki se ob povratku rednih razmer ne bi mogli obdržati, v toliko bi mogli reči, da bi ta prizadevanja po samoposkrbi z nekaterimi prej uvoznimi dobrinami v danih razmerah »zadela primeren trenutek«, — vsaj psihološko primeren —, za svoje uresničenje.

Avtarkija je namreč sploh zelo raztezen pojem. Govorimo o naravnih in o umetni avtarkiji. O docelnih avtarktičnih prizadevanjih, pa o delnih avtarktičnih težnjah. O avtarkiji iz nacionalno-političnih nagibov in o avtarktičnih merah, ki naj bi bile sredstvo za vključenje prebivalstvenega previška v pridobitni tok. Gospodarsko-tehniško bi avtarkija mogla pomeniti bodisi hoteenje po kompletni (popolni) narodno-gospodarski samozadostitvi, bodisi težnjo po čim bolj kompleksnem (pestrnem) narodno-gospodarskem sestavu. Prvo za večino držav pač ne bo stvarno. Drugo pa bi utegnilo odgovarjati naravnim težnjam vsakega naroda po gospodarskem

razmahu, t. j. prizadevanjih, da se čim bolj valorizirajo (gospodarsko koristno porabijo) vse domače naravne in delovne možnosti in da se v domači narodno-gospodarski sestav vedno bolj vključujejo gospodarsko kar najbolj produktivne (donosne) panoge oziroma proizvodni načini. Vsi vemo, da je delo s pomočjo kapitala bolj produktivno (donosno) kot pa enostavno ročno delo. Gospodarski napredek gre torej v naslednjih dveh razvojnih smereh: postopno gospodarsko izrabljanje novih naravnih možnosti — in postopno izpopolnjevanje tehnično-proizvajalnega postopka. Dobro je imeti in pridobivati surovine in jih izvažati. Še boljše pa je, če jih moreš tudi predelovati doma.

Tudi naše narodno gospodarstvo čuti vojnogospodarske vplive, ki prihajajo iz zunanega sveta. Enako kot druge navtralne države je tudi nas zajel draginski val, tudi pri nas občutimo težave ob nabavljanju nekaterih važnih surovin (n. pr. bombazja). Pri vsem tem pa imamo kot država, — ki se iz agrarne hoče in zaradi naglega prebivalstvenega razvoja mora razviti v gospodarsko-kompleksno državo z uvajanjem novih donosnejših pridobitnih panog —, tudi naše tihe in ekonomske želje po gospodarsko-tehničnem napredku. Nič čudnega torej, če zadnje čase tudi pri nas čujemo vedno več glasov po koristnem porabljanju novih naravnih možnosti, ki nam jih nudi naš gospodarski prostor, in po postopni industrializaciji v novih, dosedaj neizrabljenih smereh. Zal so vsi ti glasovi bolj slučajni kot

Naše državne finance

Iz podatkov ministrstva financ je razvidno, da so znašali državni dohodki v mesecu februarju 1940 1123.2 milij. din, t. j. 44.3 milij. din ali 4.11% več kot je znašal proračun za ta mesec. Toda upoštevati je treba, da je bilo od novih davkov pričakovati 98 milij. din mesečno več dohodkov, tako da so dejanski dohodki bili za 49 milij. din manjši. Večje dohodke so dale predvsem železnice.

Skupno so znašali državni dohodki v prvih 11 mesecih proračunskega leta 1939-40 11.645.5 milijonov din, dočim je znašal proračun za to dobo 11.608.1 milij. din. Če pa upoštevamo še povečanje proračunskih dohodkov zaradi davčne reforme v znesek 187 milij. din, potem vidimo, da so dohodki manjši kot so bili proračunani. Dohodki od neposrednih davkov znašajo 3139 milij. din, od monopolov 1974 milij. din in drž. železnice 2552.7 milij. din.

Izdatki države v februarju so znašali 1076 milij. din, skupno v prvih mesecih proračunskega leta 1939-40 10.856 milij. din, odn. za 6.88% manj kot je bilo določeno s proračunom. Na osebne izdatke odpade 5005.9 milij. din, za 1.52% manj kot je določal proračun za to dobo, na materialne izdatke pa 5850.1 milij. din, odn. 11.03% manj kot je znašal proračun.

Presežek dohodkov nad izdatki znaša 789.5 milij. din, kar bo porabljeno v naslednjih mesecih.

Pregled rodovniških bikov

Spomladanski pregledi rodovniških bikov bodo letos po naslednjem razporedu:

V rodovniškem okraju v ponedeljek dne 15. aprila in sicer: V Boh. Srednji vasi ob 7 pred Občinskim domom, v Boh. Bietrici ob 8.30 na sejmšču, v Gorjah ob 10.30 pri Mačku v Sp. Gorjah, na Brezjah ob 13 na Dobrepolju, v Ovsiašk ob 14.30 pri Novaku.

V škofjelškem okraju v torek dne 16. aprila in sicer: V Selcah ob 6 na sejmšču, v Selcah ob 7 pri Zalagorju v Dol. vasi, v Škofji Loki ob 8 na sejmšču, v Zabnici ob 9 pri Šiferju, v Hrastju ob 10 pri tehnični, v Vogljah ob 10.30 v Voklem, v Senčurju ob 11 na Jami, v Cerkljah ob 13 na sejmšču.

Naša živina na Dunaju

Št. Lovrenc na Dolenjskem.

Znano je po vsej Dolenjski pitališče mlekarne v St. Lovrencu. Z dokupom krmil in umno rejo se je vpeljala nova panoga gospodarstva, ki postaja podlaga za pravi napredek našega kmeta. Naš gospodar verjame bolj očem kakor ušesom. Prej slabi prašiči so se na dan zredili za 1 kg. Oddajali smo prašiče, kakršnih prej še videli niso. Kmetje so se prepirali, da je pitanje z dokupom krmil dobičkanosno. Zakaj bi ne poizkusili. Gospodari, ki so prej imeli 4-6 prašičev, so napravili mala pitališča za 10 do 30 živali. Uspeh je bil nepričakovan, večkrat bolj, kot ga je doseglo pitališče, ker so kmetje porabili za pitanje le najboljše živali z dobro podlago. Zelo znaten del od najlepših izpitanih prašičev je prišel iz naših krajev v Ljubljano in na Gorenjsko.

Letošnjo zimo je bila za prašiče zelo slaba cena: 7-8 din za kilogram so prodajali najboljši. Mlekarne se je odločilo za izvoz enega vagona, izvoznico pa je preskrbelo Gospodarska zveza. Poslati smo hoteli ne le pitance mlekarne, ampak tudi naših ljudi na zunanji trg, da se pokaže možnost našega človeka. Prekupci so spoznali nevarnosti. Če enkrat ti kmetje sami poskusijo spraviti ves dobiček, bodo spoznali, koliko se da za žival doseči, potem bo šlo na slabšo. Naši so stali kakor skala. »Poskusili bomo, če se gre.« Zupan je rekel: »Če mi pride še kakšen mešetar, ga bom vrzel ven.« Ves trud je bil zastoj! Tedaj so začeli z ubeganjem: »Na tujem se bo tehtalo, kdo bo zraven?« Napravili bodo kakor bodo hoteli, denar zna priti čez tri mesece ali pa nikoli. Ne dajajte! Naši se niso dali prepričati. Popoldne 20. februarja smo naložili vagon. Škoda, da niste videli, kaj zmora kmetstva pridnost in podjetnost. Zupan sam je dal 10 živali, skupno v teži 1682 kg. Vsi so toliko tehtali na Dunaju. Lojze Kek, naš najboljši rejec, ki je prejel od očeta skoraj več dolga kakor vrednosti, je dal 5 prašičev v teži 1012 kg, eden je imel celo 292 kg. Lepših skoraj pri nas ni videti. Marija Jarm iz Prapreč, ki je prevzela od očeta zanemarjeno posestvo in ga povzdignila v najlepše gospodarstvo na vasi, 7 živali, cerkveni ključar, splošno spoštovani Franc Kastelic, 4 živali, Alojzij Sajc 2 živali s težo 380 kg, Franc Zupančič iz Jezera, iz znane Dularjeve rodbine, 6 živali v teži 955 kg, Alojzij Mešan

iz Kamenpotoka, trden in dober gospodar, 2 prašiča v teži 349 kg. Pitališče samo je dalo 12 prašičev s 1989 kg.

Ker je bilo toliko strahu, smo naprosili župana Gredna, da se je odpravil na Dunaj. V Mariboru je z grozo videl, kako so vlekli iz hrvaških vagonov poginjele prašiče. Pri naših je bilo vse zdravo. Nakrmil je živali in napojil. Na Dunaju bi morali biti 22. februarja v četrtek. Zamudili so se v Wiener Neustadt, v petek so prišli. Klasifikacija je bila nad vse pričakovanje ugodna. 35 prama, 8 I, 7 II. Tehtali so 8171 kg, torej povprečno 162 kg. Gospodje so izredno prijazni in postrežljivi, našo stran častno zastopajo zastopniki. Tehta se električno, vsaka nepoštenost je izključena.

Vesel je prišel župan v soboto 24. februarja domov. Povedali smo, da bomo plačali težke prašiče gotovo po 10.50 din. Ta vest je nasprotnikom sapo zaprla. »Škoda, denarja ni. Vagon prašičev so poslali, denarja nobenega dobili.« — Pretekli teden smo dobili obračun. Vseh stroškov je bilo zunan 5689 din, naših domačih okoli 3500 din.

Plačali so prama 11.80, I. 11.50, II. 10.50 din. Ko so prišli prašiči en dan prepozno, so nam še navrgli 2%, to je 1896 din. Mi smo pa v dolenjskem nakupu mislili, da so bili naši krasni prašiči tako všeč, da so nam te dinarje še navrgli. V nedeljo smo jim denar razdelili. Lica so od veselja žarela, saj je vsak več dobil kakor je pričakoval. Ta vagon je dokazal, da se je ljudstvo vzdignilo na gospodarsko vojsko. Ne mislite, da so vsi dali. Janez Gorec je imel še 16 krasnih živali, Matilda Slajpah 8, Franc Gorec 6 težkih do 200 kg vsak. Dva vagona bi prav lahko poslali, ko bi nam Gospodarska zveza mogla pravočasno preskrbeti izvoznico. Vsi ti so dokupili turščo in cilj popolnoma dosegli.

Kako to pitanje vpliva na gospodarstvo, naj še nekaj omenim. Alojzij Kek je prodal letos spomladi en vagon najboljšega semenskega krompirja, župan pa 8000 kg. Zaradi dokupa krmil je več gnoja, gospodarstvo se povzdigne, zemlja boljše rodi. Ko bi se ta način gospodarstva vpečljal še drugod, bi naši kmetje imeli lahko več, kakor še enkrat toliko dohodkov. Osnovni stroški za to probudo bi bili neznatni, uspeh pa gotov. Prav dobro je dati denar za ceste in šole, toda najprej se mora kmetu pomagati, da bo več prodal in boljše prodal. Naj še omenim, da smo poslali tudi dva vagona volov. Gonja je bila ista, uspeh popolnoma zadovoljiv.

Vsem moramo priporočati, da poskusijo. Če znajo prekupci, zakaj bi kmetje ne znali.

pa v naprej pripravljeni, pri tem pa še zelo plaši in neorganizirani.

Naše gospodarstvo je na prehodu. In to v dveh smereh: na prehodu v pogledu na njegovo vodstveno organizacijo in na prehodu v pogledu na njegov tehnično-produkcijski razvoj. V prvi smeri se bijejo korporativne težnje (t. j. težnje po čim širšem gospodarsko-političnem sodelovanju gospodarskih stanov) z naraščajočo birokratično stvarnostjo. V drugi smeri pa vsi skupaj šele iščemo luči.

Ako nečemo, da bi bili brez moči prepuščeni na milost vedno močnejšim vojnogospodarskim valovom, ki pljusajo iz zamejstva ob stene našega narodnega gospodarstva, potem moramo v obeh smereh čim prej izbrati zanesljivo pot. V pogledu na tehnično-produkcijski razvoj, ki je trenutno posebno aktualen, ne smemo več dolgo odlašati z organizacijo znanstveno-tehničnega središča, ki naj preiše vse naše domače naravne možnosti in oceni primerne tehnične načine za njih gospodarsko izkoriščanje. Gospodarskeveiki naj bi to znanstveno tehnično preučevanje dopolnjevali z rentabilnimi sklepanji (primerjanje verjetnih stroškov in pričakovanih donosov), finančni strokovnjaki pa naj bi iskali možnosti financiranja in primerno tehniko za to. Našim univerzam bo tako dana prekorisna možnost, da poleg svojega teoretičnega poslanstva tudi praktično doprinešajo svoj delež narodni skupnosti. Geografi, geologi, kemiki in dr. vsi bodo lahko koristno sodelovali. Pomiselimo samo na vprašanje kar najbolj koristne valorizacije našega lesa, premoaga in električnega potenciala (razvojne možnosti) v zvezi z našo tekletino in ostalo industrijo, pa z rodbinskimi gospodarstvi.

Posebno za nas Slovence, ki nas poleg drugih vsem skupnih težav tare tenosot prostora, sorazmerno bornost naših teh in rudniških zakladov, pa še sorazmerno visoka gostota našega prebivalstva, bodo ti časi dalekosežnega gospodarskega preobrazanja posebno važni. Pričakovana banovina Slovenija bo v tem pogledu postavljena pred velike naloge.

V Velesovem ob 13.30 pri Goldmanu, v Olševku ob 14 pri Mubiju, v Predvoru ob 14.30 pri Križnarju, v Predvoru ob 15 ob cesti na Sp. Beli, v Treteniku ob 15.30 pri Jeriču, v Naklem ob 16.30 v Dolenji vasi pri Drinovcu.

V ljubljanskem, kamniškem in kranjskem okraju v sredo, dne 17. aprila in sicer: V Založu ob 5.30 pri Hribarju, v Komendi ob 6 na Vili, v Vodich ob 7 pri Roju, v Šenkovem Tunu ob 8 pri Habetu, v Mengšu ob 9 na sejmšču, v Homcu ob 10 pri Repanšku, v Brdu ob 11 na sejmšču, v Moravčah ob 12 na sejmšču, v Dol. Dolekem ob 14 pri Zajcu, v Skarčuni ob 15.30 pri Jeralu, v Smedniku ob 16.30 pri Ježeku, v Mavčicah ob 18 pri Zavrlu, v Stražišču ob 18.30 pri Korošcu. Opozorjamo, da morajo bikorejci prigrnati na pregled vse bike, ki so priznani kot rodovniški ali pa kot začasni. Bike ki so rodovniškega porekla, a ne služijo za rodovniške krave, ne gonite na pregled. Na pregled naj še prizenejo tudi oni biki, ki so določeni za plemenski sejem v Kranju, ki bo letos 11. maja t. l.

Bilance

Občinska hranilnica v Murski Soboti. Vloga na koncu 1. 1939 5.7 (4.2), bilančna vsota 6.1 (4.6), donos 0.35 (0.3), čisti dobiček 0.009 (0.007) milij. dinarjev.

Agar-Ruše, združene jugoslovanske tvornice acetilena in oskigena. Ruše. Glavnica 4.0, bilančna vsota 11.04 (10.0), bruto donos 3.08 (2.6), čisti dobiček brez prenosa 0.35 (0.28) milij. din.

Jadransko-podonavska banka, Belgrad. Iz polovnega poročila za 1939 posnemamo, da napreduje nadaljna likvidacija angažmana banke pri Strojnih tovarnah in livarnah zelo dobro in bo zaključek te likvidacije mnogo bolj, kot je pričakovala uprava banke. Bilanca sama izkazuje zmajanje starih obveznosti za 3.94 milij. din. Glavnica 24.0, bilančna vsota 137.24 (142.0), od tega v novem poslovanju 34.65 (30.9) milij. din, bruto donos brez prenosa 10.36 (8.2), čisti dobiček 0.5 (0.6) milij. din. Dividenda na prvenstvene delnice je zvišana od 20 na 30 din (imenaka vrednost 1000 din).

Mestna hranilnica v Zagrebu. Vloge 513.0 (612.6), gotovina 76.0 (159.1), bilančna vsota 600.9 (699.86), bruto donos 34.0 (36.1), čisti dobiček 5.4 (6.8) milij. din.

Srbska banka, Zagreb. Glavnica 40.5, bilančna vsota 473.5 (478.5), od tega v novem poslovanju 129.97 (118.2), čisti dobiček brez prenosa 2.5 (2.7) milij. din.

Hrvatska poljedelska banka, Zagreb. Glavnica 5.0, bilančna vsota 49.64 (52.4), čisti dobiček brez prenosa 0.076 (0.071) milij. din.

Tipografija, Zagreb. Glavnica 6.0, bilančna vsota 10.65 (8.1), čisti dobiček 0.27 (0.25) milij. din.

Vilhar d. d., Sušak. Glavnica 1.5 (5.0) bilančna vsota 15.36 (22.7), bruto donos 1.29 (2.5), čisti dobiček 0.022 (izguba za 1938 2.23) milij. din.

Kontrola cen in moka. Iz Belgrada poročajo, da so na zadnji seji odbora za kontrolo cen razpravljali o kontroli cen moke. Govorjeno je bilo o tem, naj se moka izvzame izpod kontrole cen. Ugotovili naj se samo točen odnos cene žita in moke, kar naj služi za presojo pravilnosti cen moke.

Znižanje cen za staro železo. Dalj časa naraščajoče cene za staro železo so povzročile po vsej deželi akcijo za zbiranje starega železa. Pojavile so se na trgu velike količine, ki so prihajale v tovarne. Sedaj pa so tovarne delno ustavile prevzemanje, ker imajo na razpolago že prevelike količine, katerih ne morejo prevzeti, tako da je nastopila nenakrat tendenca za znižanje cen. Ta tendenca velja tako za lito kot tudi za kovano staro železo.

Banska uprava ni dovolila zvišanja cen mesarjem v Kočevju. Kr. banovska uprava je zavrnila prošnjo združenja obrtnikov v Kočevju, ki zastopa mesarje sodnega okraja Kočevje, da naj se dovoli zvišanje cen govejega mesa na 14, telečjega mesa pa na 14-16 din za kg. Prijava je bila utemeljena z navedbo, da je cena živine v zadnjih treh mesecih narasla za 30-40 par pri 1 kg žive teže. Ta navedba pa ni bila verodostojno dokazana. Kr. banska uprava je nato po zahtevu pristojnega odbora za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije ugotovila, da se v zadnjem času cena živini, ki jo oni koljejo, ni zvišala. Rea se je zvišala cena izvozni živini, kočevski mesarji pa koljejo le cenejšo krave in jalove telice, ki jih plačajo komaj po 4-5 din za kg. Mesarji imajo pravico pritožiti se na ministrstvo za trgovino in industrijo proti tej odločbi.

Vpisi v združni register. V združni register so bile vpisane nastopne zadruge: Nabavna in kreditna zadruga uslužbenecv finančne kontrole v Ljubljani, z. z. o. i. (prvi član upravnega odbora Zabukovec Leopold); Prva zidarska zadruga v Mariboru, z. z. o. i. (prvi član upravnega odbora Polak Peter); Nabavna in prodajna zadruga v Blagovici, z. z. o. i. (prvi član upravnega odbora Ravnikar Janez); Zveza lesnih domačih obrti v Sodražici, z. z. o. i. (prvi član uprave Prijatelj Peter).

Borze

Dne 8. aprila 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devnzni promet je znašal na zagrebški borzi 7.410.320 din, na belgrajski 6.6 milij. din. V elektih je bilo prometa na belgrajski borzi 62.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London, 1 funt	158.15—161.35
Pariz, 100 frankov	89.35—91.65
Newyork, 100 dolar	4425.00—4485.00
Zeneva, 100 frankov	995.—1005.—
Amsterdam, 100 gold	2348.50—2386.50
Bruselj, 100 belg.	751.60—763.60

Ljubljana — svobodno tržišče:

London, 1 funt	195.40—198.60
Pariz, 100 frankov	110.45—112.75
Newyork, 100 dol.	5480.00—5520.00
Zeneva, 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam, 100 gold	2900.55—2938.55
Bruselj, 100 belg.	928.25—930.25

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin, 1 marka	14.70—14.90
---------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solun, 100 drahem	31.25 blago
-----------------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Sofija, 100 din	98.—blago
---------------------------	-----------

Curih, 8. aprila. Beograd 10. Pariz 9.05, London 15.94, Newyork 446, Bruselj 76, Milan 22.52, Amsterdam 236.75, Berlin 178.70, Stockholm 106.20, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.10, Sofija 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.20, Carigrad 3.20, Bukarešta 2.125, Helsingfors 8.25, Buenos-Aires 101.

Vrednostni papirji

Volna škoda:

v Ljubljani 444.50—446.50

v Zagrebu 443 denar

v Belgradu 446.50—447.50

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 99—100, agrariji 53—54, vojna škoda promptna 444.50—446.50, begluške obveznice 77—78, dalm. agrariji 70.50—72, 8% Blerovo posojilo 100—101, 7% Blerovo posojilo 98—99, 7% posojilo Drž. hip. banke 101—102, 7% stab. posojilo 96—98. — Delnice: Narodna banka 7700—7800, Trboveljska 238 do 237.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 98 denar, agrariji 50 denar, vojna škoda promptna 443 denar, begluške obveznice 77 denar, dalm. agrariji 70.50—72 (72), 4% severni agrariji 50.75—52, 6% šumske obveznice 69 denar, 8% Blerovo posojilo 100—103, 7% Blerovo posojilo 98 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar. — Delnice: Narodna banka 7620 denar, Priv. agrarna banka 198 denar, Trboveljska 235 denar, Gutmann 60 blago, Sladk. tov. Osijek 195 denar, Isisi 30 denar, Jadr. plova 350 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. posojilo 99.50 denar, agrariji 53.50 denar (53.75) vojna škoda promptna 446.50—447.50 (447.50), begluške obveznice 77.50—78, dalm. agrariji 71.50—71.75 (71.75), 4% severni agrariji 51.25—51.75, 6% šumske obveznice 70.50—71.75, 8% Blerovo posojilo 101.25 do 101.50 (101.50), 7% Blerovo posojilo 93.25—94, 7% posojilo Drž. hip. bank 102 denar, 7% stab. posojilo 99 denar. — Delnice: Narodna banka 7860—7950 (7900), Priv. agrarna banka 196.50 do 197.50 (198.50, 199).

21tni trg

Novi Sad. Pšenica: bač. okol. N. Sad 229 do 231, gornja bač. 229—231, srem. 226—228, slov. 228—30, gornja ban. 229—231, bač. ladja Tisa 33—235.

Oves: srem. 178—180, slov. 180—182, Rž: bač. 185—187.50.

Koruzna: bač. bač. pariteta Indjija 174—176, bač. pariteta Vršac 175—175.

Moka: bač. ban.	srem. slov.
340—350	335—345
310—320	315—325
300—310	295—305
280—290	275—285
250—260	245—255
172.50—177.50	172.50—177.50

Fižol: bač. srem. 155—157.50, ban. 152.50 do 155.

Tendence čvrsta. Promet srednji.

Gene živine in kmetijskih pridelkov

V Ljubljani (mesto) dne 8. aprila t. l. Voli I. vrste 7—7.50, II. vrste 6—6.50, III. vrste 6 din; telice I. vrste 7—7.50, II. vrste 6—6.50, III. vrste 6 din; krave I. vrste 5.50—6, II. vrste 4—5, III. vrste 3.50—4 din; teleta I. vrste 8—9, II. vrste 7—8 din; prašiči domači špeharji 10—10.50, prašiči pršutarji 9—9.50, prašiči sremški špeharji 12 do 1

Pomembna gornjegrajska 800-letnica

Koncem 12. stoletja so številni benediktinski samostani kot venec obdajali naše tedaj — zlasti na severu — mnogo prostornejše slovensko ozemlje. — Razen Belinja pri Ogleju, ki je bilo ustanovljeno že o. 820, so vsi ti samostani nastali tekom 11. in 12. stol. Nekaki trajni spomeniki poslednjih valov mogočnega cerkvenega obnovebnega gibanja, kateremu je bil slavljen Cluny na Juž. Francoskem središču, a St. Gallen v Švici ter Hirsau na Švabskem pa posredovalnici za naše kraje.

Razen dveh so vsi trije samostani stali ob jezikovni meji. Na zapadu — proti Furlaniji — trije: Rožac, Moznica in pa Podkloster južno od Beljaka. Tam se medtem jezikovna meja ni bistveno premaknila. — Dalje proti severu so tedaj nastali: Osoje (o. 1025), Millstatt, Sv. Jurij ob Dolgem jezeru (ženski), St. Lambrecht, Admont, Göss pri Ljubnu (ženski, l. 1020) ter ob madžarsko-slov. meji Sv. Martin v Pannonhalmi. Vsi ti samostani so bili zamišljeni kot misijske postojanke in centre, ki bi naj utrdile in okrepile tedaj še mlado krščanstvo slovenskih obmejnih rodov. Izkazalo se pa je, da so ti samostani postali tudi mogočna izžarevališča tuje rodnosti in zato so danes vse pokrajine okrog njih izgubljene za Slovene. — Celó St. Pavel v Labodski dolini, ki je bil l. 1091 ustanovljen sredi slovenske Karantanije, stoji sedaj na eni najbolj južnih točk nemško-slovenske meje.

Edini benediktinski samostan na današnjem slovenskem ozemlju, ki je imel ob svoji ukinitvi celo povsem slovenski značaj, je bil Gornji grad, ustanovljen pred 800 leti po skupnem prizadevanju oglejskega patrijarha Peregrina iz rodu karantanskih vojvod in nemškega (bajvarskega) plemiča de Chagere.

Kdaj natančno je bil ta samostan ustanovljen in odkod so prišli prvi menihi, nam ni znano. Pač pa nam je — vsaj v prepisu iz 13. stol. — ohranjena daritvena listina, ki jo v širšem pomenu povsem lahko imenujemo ustanovitveno. Dne 7. aprila 1140 je namreč prejel patrijarh Peregrin v oglejski stolnici v navzočnosti mnogih odličnih prih od plemenitika Dyebalda de Chagere njegovo posestvo v Gornjem gradu ter ga podaril že obstoječemu benediktinskemu samostanu. (Dr. Avg. Stegenšek, Časop. za zg. in n. 1910/1).

Iz listine zvezmo nadalje, da je bil ta benediktinski samostan pred kratkim (de noua) ustanovljen ter ni še imel nikake posesti, ker je ves svet v Gornjem gradu in okolici bil lastnina Dyebalda in njegove žene Trute. Zato smemo to listino imenovati kratkomočno ustanovitveno, kajti šele s tem slovesnim aktom v oglejski stolnici je bil obstoj in razvoj benediktinskemu samostanu omogočen in zagotovljen. S tem dnem se torej začenja — žal le 320 letna — zgodovina edinega slovenskega benediktinskega samostana.

Dotacija je bila dovoljna, čeprav ne tako knežja kot ona, katero je n. pr. naklonila sv. Hema admontskemu samostanu. Posest gornjegrajskega samostana je bila že v začetku dokaj obširna in se je stopnjeno večala, ker so tudi oglejski patrijarhi smatrali ustanovo kot svojo zadevo ter menihi in njih pravice branili celo napram lastnim ministerialom. Tako so prešli že v drugi polovici 13. stol. — že komaj dobrih 120 let torej — vsi gozdovi iz rok patrijarha v meniško last. Vendar pa vse to za naše pojme ogromno posestvo ni dajalo posebno bogatih dohodkov, ker se je razprostiralo v hribovitih, težko dostopnem svetu in je bilo le malo naseljeno. Na podlagi omenjene ustanovitvene listine računa dr. A. Stegenšek, da je živel l. 1140 na Chagerjevem posestvu okrog 800 ljudi, medtem ko jih danes tam živi okrog 14.000, čeprav to ozemlje še danes nima ne železnice ne pomembnejše industrije.

Že v ustanovitveni listini je bila menihom zagotovljena pravica do krčenja gozdov. To so sinovi sv. Benedikta zvesti tradicijam svojega reda tudi pridno vršili. Tako se je število samostanskih podložnikov večalo, rasli so pa tudi dohodki. Menihi so zamogli na ta način tekom 120 let pozidati pomembno baziliko in precej velik samostan, ki sta lahko tekmovala s svojimi vrstniki v St. Pavlu, Stični in Vetrinju (zadnja dva cistercijska). Kot spomenik na te davne čase se je ohranila (vsaj v

svojih temeljih) gornjegrajska stolnica, ki je še sedaj največja cerkev v lavantinski škofiji.

O življenju in delovanju gornjegrajskih benediktincev nam ni veliko znanega. Seveda, tudi viri še niso vsi raziskani in obdelani. Razmeroma malo je tudi pogodbeneh listin glede lastninskih sprememb. Gornjegrajsko posestvo je bilo tako zaključeno in zaokroženo ter po naravnih mejah tako ločeno od sveta kot najbrž nobeno drugo veleposestvo v srednjem veku. Zato pa tudi ni bilo

mного sporov s sosedmi niti ne preveč nasilnih dejanj s strani voglov in drugih plemenitnikov, medtem ko so drugi srednjeveški samostani živeli skoraj nepretrgoma v boju in pravicah za svoje pravice. — Ravno zato pa bi bilo tem bolj zanimivo zasledovati n. pr. zgodovino naseljevanja v tem okraju, pa tudi v drugih izven gornjegrajskih posestih, katere so si benediktinci pridobili.

Se preden je mogel ta edini slovenski benediktinski samostan razmahniti in razviti vse svoje moči, ga je doletela — smrt.

Ko je cesar Friderik I. 1461 ustanovil ljubljansko škofijo, je zatrl gornjegrajski samostan in njegova posestva odkazal kot dotacijo novoustanovljenemu škofskemu sedelu.

Menihi s svojim opatom na čelu so se odločno in vztrajno borili za svoje pravice ter se krutemu ukazu protivili do skrajnosti. Ko je pa še papež l. 1463 novo ustanovo odobril in potrdil dotacijo, so se morali benediktinci polagoma udati v svojo usodo ter zapustiti samostan in sadike svojih naprav. Tako je sedaj od l. 1464 nadalje ljubljanski škof nesporni gospodar vsaj večjega dela — kolikor namreč ni bilo parcelirano in razprodano — nekdanjega Chagerjevega posestva. Njegova zapuščina je prešla tako sicer v druge roke, ki so jo pa uporabile v še večji meri, kot bi to bilo črni menihom mogoče, v prid in procvit slovenskega ljudstva in sv. Cerkve na Slovenskem.

Kar se pa 320 letne zgodovine benediktinskega samostana tiče, moramo z žalostnim srcem ponoviti Stegenškove besede: »Raziskati je še treba vso zgodovino posestev izven gornjegrajske pokrajine, potem pa javno in notranjo zgodovino samostana samega. Dosihdob (1910) ne vemo o njem niti osebnih priimkov za opate, niti o kakem odličnejšem menihu ali pisatelju. Regesti, ki jih je Orožen l. 1877 izdal o samostanu, so njegovo najboljše in za tedaj odlično delo; sedaj pa mora biti naša naloga te listine in regeste tolmačiti, poiskati novih virov, spraviti vse dogodke v zvezo z benediktinsko redovno zgodovino in s splošno cerkveno, koncem pisati zgodovino o našem samostanu kot kulturnem činitelju na slovenskih tleh.« (Časopis za zgodovino l. 1910, str. 33.) M. M.

Belgrad v vodi

Namesto taksijev in fijakerjev nas prevažajo s čolni

Belgrad, 6. aprila.

Slovenski obiskovalci Belgrada se gotovo spominjajo na veliko množico taksijev in fijakerjev, ki pozdravijo vsakega tujca takoj pri izhodu iz železniške postaje in ga vabijo v svoje vozilo. Velika povenjen, ki je pretekli dni presenetila naše južne kraje, je tudi v naši prestolnici takšna, kakršne sedanji rod ne pomni. V mnogih, nižje ležečih delih mesta je voda vdrla v prillična in kletna stanovanja ter trgovske prostore in v njih napravila ogromno škodo. V več ulicah je tramvajski, avtomobilski in vozovni promet onemogočen.

Hercegovačka ulica pod vodo

Mesto vozil so se pojavili čolni. V nekaterih ulicah so zgradili nad trotoarji lesene hodnike, da omogočijo prebivalcem izhod iz hiš.

Takoj ko stopite iz kolodvorske veže, se lahko vsedete v čoln, kar vam kaže slika, objavljena v nedeljski številki, na kateri vidite prostor pred železniško postajo v vodi. S čolnom se lahko popeljete po Karadjordjevi ulici, v kateri je voda visoka pol metra in še več, do hotela »Bristol«, kamor radi zahajajo naši ljubljanci in Mariborčani. Pred hotelom »Bristol« lahko izstopite — zemljišče je tu nekoliko višje — nato pa na kraj hotela zopet vstopite v čoln, ki vas popelje dalje proti zemunskemu mostu. Preden se pripeljemo do mosta, napravimo še kratek izlet, v čolnu seveda, v Hercegovačko ulico (glej sliko!) in nato še v ulico Braće Krsmanovića (glej sliko!), kjer je voda na nekaterih mestih skoraj 1 m visoka.

Tako se te dni v Belgradu vozimo z belgrajske ulice najnovjšim prometnim sredstvom, čolnom. Pri tem pa opazujemo in pomilujemo one reveže, ki jim je voda vdrla skozi okna v stanovanja in jim napravila ogromno škodo.

Podobne izlete v čolnu lahko napravite tudi v drugih delih mesta, zlasti proti Topčideru in Cukarici, kjer je tramvajski in avtomobilski promet, kakor v vseh poplavljenih ulicah, ustavljen.

Dr. I. B.

Braće Krsmanovića ulica pod vodo

Nesreča na petanjskem brodu

Slatina-Radenci, 8. aprila.

V petek se je na našem brodu, ki veže oba bregova Mure ter je toliko časa, da ne bo dograjen petanjski most, edino prevozno sredstvo na banovinski, sedaj podržavljeni cesti, zgodila strašna nesreča, ki je prav nazorno pokazala, kako potreben je že most. V bolnišnico v Murski Soboti se je zatekla 66letna viničarka Terezija Klobasa, ki je bila v službi v Kleinschegovem vinogradu v Poljani pri Gor. Radgoni. Ker pa je bila slarka samo onemogla in izžrpana, je uprava bolnišnice pozvala radgonsko občino, naj revidno prepele domov ter jo ona vzdržuje. Občina je najela Franca Veberiča iz Črešnjave, da gre z vozom po starko. Veberič se je res odpravil ter je v Murski Soboti naložil Terezijo Klobasa na voz ter se odpeljal proti domu. Prispela sta do Mure v Petanjcih ter čakala na brod. Brodar se je z brodom blizal mostu, toda še predno je prišel do brega, se je konj, ki je stal na mostičku, naenkrat splasil, poskočil naprej in že je zdrknil skupaj z vozom in starko vred v Muro. Lastnik konja, ki je stal za vozom, tega ni mogel preprečiti ter je skrajza kakor onemel gledal, kako mu Mura odnaša konja in ženico, ki se je nahajala v košu na vozu. Brodar je klical na pomoč ter so prihiti ljudje, ki so preprečili Veberiču, da ni planil za konjem v reko, ker bi bil gotovo utonil. Konj je med tem plaval naprej, sredi reke pa se je voz obrnil ter je starka padla iz koša ter utonila v valovih. Konj je priplaval na drugi breg, ker pa je nabrežje tam betonirano, ni mogel na suho ter se je spet obrnil nazaj proti prekmurski strani. Šele daleč spodaj pri Horvatovem mlinu je izžrpana žival spet priplavala do nabrežja ter so jo ljudje izvlekli iz vode. Truplo uboge starke reka dosedaj še ni naplavila.

V Addis Abebi je že 40.000 Italijanov

Rimski časopisi so polni poročil o krasnem napredku glavnega mesta italijanske vzhodne Afrike, Addis Abebe, ki je bilo nekoč umazana vas med lepimi zelenimi travniki, je danes najlepše afriško mesto in se lahko kosa že z marsikaterim evropskim mestom. Pritok Italijanov v mesto je še dalje večji. Zadnje štetje je izkazalo že 40.000 Italijanov, ki so se tja preselili iz Ape-ninskega polotoka. Odkar so zasedli Addis Abebo Italijani, se je rodilo v njej že nad 1000 otrok italijanskih staršev.

Letni obračun zelene bratovščine

Zveza lovskih društev v dravski banovini je imela v nedeljo ob 10. dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani svoj peti redni občni zbor, na katerega so prihiteli številni delegati in zastopniki lovskih društev iz vse Slovenije. Banskoupravo je na obnem zboru zastopal šef gozdarskega oddelka inšpektor ing. Cvetko Božič, občni zbor pa je vodil predsednik zveze dr. Viljem Krejči, ki je v začetku predlagal udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vel. kraljici Mariji, knezu namestniku Pavlu in ministru za gozdove in rudnike, kar so vsi navzoči sprejeli z velikim odobravanjem.

Predsednik dr. Krejči je za tem v obsežnem in izčrpnem poročilu orisal veliko delo, ki ga je Zveza lovskih društev opravila v pretekli poslovni dobi in označil sedanji položaj lovstva pri nas. Zadnja zima je s hudim mrazom in velikim snegom napravila med našo divjadjo precej škode, tako, da so marsikatera lovišča izgubila precejšen del divjadi. Veliko škodo so napravile tudi roparice, ki so v hudi zimi redčile divjad. Prav huda zima je tudi podrtala nasprotja sadjarjev do lovecev. Zveza rada priznava, da imajo ponekod sadjarji upravičene zahteve, posebno tam, kjer so sami zavarovali svoje drevje; v takih primerih bo tudi zveza storila svojo dolžnost. Ureditve lovišč je v glavnem končana, mnogo pa bo še koristil lovski kataster, ki ga bo skušala zveza uvesti za Slovenijo. V svojem notranjem delu je zveza imela dovolj posla in ji je uspelo, da bo ministrstvo spremembe lovskega zakona, ki jih sicer sedaj ni pričakovati, pred zakonodajno predložilo prizadetim zvezam na vpogled, tako da bo lahko opozorila na eventualne napake. Z letošnjim letom je potekla tudi zaščita medveda. Ta velika redkost naših gozdov bi bila sedaj v kratkem iztrebljena, če ne bi že banovinski svet pri letošnjem zasedanju sklenil njegove zaščite, ki je s tem podaljšana v naši banovini. Na drugi strani pa ima zaščita medveda drugo neprijetno posledico, da bomo lovski sklad plačevati odškodnino za škodo, ki jo bo medved povzročil. Prav te odškodnine pa bodo v veliki meri izčrpale lovski sklad.

Med statističnimi podatki je predsednik navedel zanimivo statistiko o izvozu divjačine in kož v zamejstvo. Te številke šele jasno osvetlujejo pomembnost lovstva za naše narodno gospodarstvo. Tako je bilo v zadnjih treh letih izvoženega mesa dlakaste divjačine iz vse države skupno nad 8.250.000 din, mesa pernatih divjačin za skupno 830.000 din, kože od divjačine pa so pri izvozu vrgle v zadnjih letih največ, namreč nad 32 milijonov dinarjev, dočim je pa izvoz žive divjadi vrgel le okrog 730.000 din.

O gospodarskem stanju zveze je poročal prof. dr. Fran Novak. Preteklo poslovno leto je zveza zaključila s prebitkom 4500 din. Večino dohodkov je znesla članarina, ki je vrgla 300.000 din. Tisk »Lovec«, njegovo urejevanje in drugi z njim združeni izdatki pa so zahtevali 188.000 din, dočim so upravni stroški znašali 137.000 din. Poročilo računskih preglednikov je potrdilo dosedanje gospodarstvo in predlagalo vsemu odboru razrešnico s pohvalo, ki jo je občni zbor na predlog revizorja g. Vilka Turka sprejel soglasno.

Ker ostane dosedanja uprava, ožji odbor, še naprej, je bil izvoljen le širši odbor zastopnikov posameznih lovskih društev. Izvoljena je bila soglasno lista, ki jo je predlagal odbor. Prav tako so bili soglasno zopet izvoljeni isti računski pregledniki in njihovi namestniki. Volitve delegatov za osrednjo lovsko zvezo se niso izvršile in je bil pooblaščen odbor, da jih sam po potrebi imenuje. Soglasno je bil tudi sprejet proračun, ki določa 322.300 din dohodkov in približno prav toliko izdatkov. Dohodki v veliki meri so porabili člani, ki so ocenjena na 300.000 din. Pri samostojnih predlogih so bile prečitane štiri resolucije, v katerih so zapopadeni vsi samostojni predlogi, ki so jih posamezna lovska društva poslala na občni zbor. Najvažnejša je vsekakor resolucija, ki ščiti srnjad in ki je bila obvezno sprejeta za vsa lovska društva, včlanjena v zvezi. Glasi se:

Zaradi hude zime, ki je porazno vplivala na stalez srnjadi, se obvezno za vse območje dravske banovine in vsa lovska društva, združena v Zvezi lovskih društev dravske banovine določa: 1. Streljanje srnjadi na brakadah se na splošno prepoveduje; 2. odstrel srnjadi je dopusten samo s kroglo iz risane cevi; 3. vsako ravnanje proti tem predpisom ima za neobhodno posledico izključitev za dobo najmanj enega leta iz vseh lovskih društev v dravski banovini; 4. ta odredba velja za dobo enega leta, računski od danes. Prav tako so bile sprejete resolucije glede zaščite divjadi, ki je trpela po letošnji hudi zimi, dalje resolucija, ki definira pojem lovskega čuvaja in lovskega gosta in končno resolucija, ki pooblašča ožji odbor, da glede na razrešitev zavarovalne pogodbe z zavarovalnico »Jugoslavije« ukrene čimprej vse potrebno, da bodo člani lovskih društev v dravski banovini zavarovani proti jamstvu pri domačem zavodu. Po kratki debati, v kateri je občni zbor dal z navdušenim odobravanjem še posebno priznanje predsedniku zveze dr. Krejčiju, ki je žrtvoval mnogo časa in dela za prosep, je bil zaključen občni zbor zelene bratovščine.

Pomoč sv. očeta poljskim beguncem

Pred nekaj dnevi je »Osservatore Romano« objavil daljše poročilo o pomožni akciji svete Stolice poljskim beguncem v Romuniji. Akcijo vodi biviš apost. nuncij v Varšavi msgr. Cortesi, ki je obenem s poljsko vlado prispel v Romunijo in tam prejel od sv. očeta nalogo, da organizira pomoč poljskim beguncem. Trenutno je v Romuniji okrog 60.000 poljskih beguncev. Kljub številnim in hudim težavam je vendar pomožna akcija sv. Stolice do sedaj obrodila že lepe sadove, tako na gnetnem kakor na duhovnem polju. Sv. oče je že večkrat nakazal msgr. Cortesiju večje denarne vsote in njegov vzgled so posnle tudi nekatere visoke romunske osebnosti. Pa tudi druge države so z denarji podprle sveto Stolicu v njenem plemenitem prizadevanju. V tem se je posebno izkazala Argentina. Msgr. Cortesi je mogel z vsemi temi darovi čez zimo olajšati mnogo gorja s tem, da je poljske begunce podpiral z denarjem, hrano in obleko.

Ko se je pomožna akcija v septembra preteklega leta začela, je poslal msgr. Cortesi najprej večjo količino sanitetnega materiala in okrepčil na mejo v Cernovice, kjer so prihajali poljski begunci čez mejo. Mnogi begunci so bili ginjeni, ko jim je bila nudena pomoč takoj, ko so prestopili mejo, še bolj pa so bili presenečeni, ko so zvedeli, da jim to pomoč pošilja sveti oče.

20 zidarjev sprejme takoi

stavbno podjetje PLEMEJ, Bled

Skorpijon - samomorilec

Že rimski pisatelj Plinij piše neke o tem, da napravi skorpijon, ako je od vseh strani obdan z ognjem, iz katerega se ne more rešiti, samomor s tem, da si zabode lastno želo v telo. O tej stvari poročata zdaj dva afriška misijonarja v neki prirodopisni reviji. Enemu od njih se je posrečilo, da je ujel živega skorpijona, ne da bi ga pri tem poškodoval. Okrog skorpijona sta v krogu s primerno širino postavila žareče oglje. Krog je bil toliko velik, da se je skorpijon po njem neovirano gibal. Skorpijon je tekal v go-rečem krogu zdaj na eno, zdaj na drugo stran in ko je uvidel, da ne more nikjer ven, se je postavil na sredo kroga in se z lastnim želom zabodel v tilnik. Samomor je trajal precej časa. Skorpijon je svoje želo vrtel tako kakor čevljar, kadar zabada šilo v debelo usnje. Potem je skorpijon nenadoma povlekel želo iz rane in v naslednjem hipu poginil.

Droblne novice

Koledar

Torek, dne 9. aprila: Marija Kleofova; Tomaž Tol, mučenec.
Sreda, dne 10. aprila: Varstvo sv. Jožefa; Mehtilda, dev.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Pavlina Simčič, soproga trgovskega zastopnika na Lavici. Pogreb bo v sredo ob pol petih popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

† V Semiču je izdihnila svojo blago dušo gđ. Anica Oven, dijalkinja, ki je doživela šele dvajset pomladi. Pokopali je bodo danes jutraj na domačem pokopališču v Semiču. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Napredovanje v vojski

Napredovali so: za kapetana II. razr.: topniški poročnik Srečko Brana; intendantski poročniki: Mijo Rudež, Jozef Privšek in Vladimir Laričin; za poročnika: topniški podporočnik Hieronim Soukal, konjeniški podporočnik Stanislav Šmon in Ignac Filiak; inženirski podporočniki: Emerik Habič, Franc Groz, Ivan Šlehta in Milutin Ožišnik; strojni podporočnik Alojz Drozg; za nižjega vojaškega uradnika I. razreda: nižja vojaška uradnika II. razreda geodetske stroke Franc Štarkelj in Gregor Rožič; za vojaškega pisarja II. razr.: pisar III. razr. Martin Dajčman; za nižjega veterinarskega pomočnika III. razreda: pomočnik IV. razr. Vladimir Špeletič; za poročnika fregate z rangom od 1. dec. 1939: poročnik korvete Marijan Gorečan; za pehotnega poročnika z rangom od 31. dec. 1939: podporočnik Slavoljub Putnik.

Napredovali so za poročnike gojenci nižje šole vojne akademije-naredniki v pehoti: Milan Potkonjak, Boris Šober, Stefan Strnečki, Franc Kukovec, Dražan Podreka, Mijo Jurčević, Stefan Ridinger, Oton Škerl, Jozef Perme, Danilo Kocijančič, Julij Šoban, Ivan Jurič, Janez Vogrinec, Danko Lisičin, Anton Arko in Egon Gec v topništvu: Mihael Mišič, Lauro Fabič, Emil Goštič in Frančišek Korenčan; v konjenici: Milan Fajdiga (ki je dobil kot najboljši gojenec kraljevo sabljico v dar), Valentin Horvatič, Josip Puhovič in Borivoj Lukič; v inženiriji: Rudolf Ramljak, Prot Jeglič, Jurij Levčuk, Maksim Vovoda, Viljem Mišič, Mirko Weiss, Henrik Fol in Alojz Čihelka v letalstvu: Radomir Bol, Miloš Lukič, Dušan Gabrijelečič, Josip Rehula, Ernest Tenčič in Uroš Plavšič. — Za poročnike korvete so napredovali gojenci pomorske vojne akademije-naredniki: Stanko Gomerčič, Karlo Prhal, Karel Kos, Marko Česenj, Velimir Škorpič, Stefan Štuk, Anton Požeg in Franjo Rustja.

Delovanje naših kinologov

Preteklo soboto zvečer je bil v Ljubljani občni zbor Jugoslovanske kinološke zveze pod predsedstvom dr. Ivana Lovrenčiča, ki je obnem tudi predsednik Mednarodne kinološke zveze. Predsednik je podal obširno poročilo o poslih in delovanju kinološke organizacije, ki je vključena v Mednarodni kinološki zvez, ki obsega sedaj 25 organizacij v vseh evropskih državah. Na obnem zboru Mednarodne kinološke zveze je tajnik g. Drenig poročal o ilirskem ovarju in je bila ta pasma priznana. Ljubljanski kinologi so bili v preteklem letu prav usilni in požrtvovalni. V Novem Sadu je bila 29. in 30. aprila lanskega leta razstava psov, ki pa ni dosegla zaželjenega uspeha. Končno je g. predsednik orisal notranje delo Zveze in omenil, da bo prirejena mednarodna razstava psov prihodnje leto na pomladanskem velesejmu; takrat bodo tudi kinološki dnevi Mednarodne kinološke zveze. Tajnik g. Drenig je podal kratko tajniško poročilo, iz katerega posnemamo, da šteje zveza okrog 900 članov. Vodja rodovnika g. Oskar Koslar je omenil, da je bil sestavljen rodovnik za 1892 psov. Blagajnik g. Zupan je podal poročilo o blagajniškem stanju in naznanil, da namerava zveza prirediti na letošnjem jesenskem velesejmu razstavo psov vseh pasem. Občni zbor je končno izrekel zaupnico dosednji upravi.

Igrati „stepe miš“
se prav v slobovstinskih
ocni ili skazi življenja.
Zato raje nosite
tako očala od

Zajec
LJUBLJANA
PASAJA
NEBOTIČNIKA

— Ob priliki rojstnega dne Nj. kr. Vrh. princzine Jelisavete je ban dravske banovine dr. Marko Natlačen poslal najlepše čestitke.

— Prvi župnik na Rakeku slovesno umeščen. Preteklo nedeljo je prevz. g. knezoškof dr. Gregorij Rožman slovesno umeščen v novo ustanovljeni župniji na Rakeku Franca Novaka za prvega župnika. Za to slovesnost so se Rakovec pridno pripravljali. Dekleta so ovenčala cerkev in župnišče, fantje so postavili mlaje. V soboto zvečer so pa cerkveni pevec priredili novemu župniku-lepo podoknico. V nedeljo jutraj so se vsipale skozi Rakek velike množice ljudstva. Ves Rakek je bil okrašen z zastavami. Skozi gost spilar navdušene mladine je popeljal gospod škof mladega g. župnika do cerkve, kjer ga je pozdravila učenkica Ivanka Mekina in mu izročila krassen šopek rdečih nageljev. V cerkvi je g. škof opravil obred umeščenja in imel nato globoko zasnovan in jedrnat govor. Sledila je slovesna sv. maša, med katero je domači pevski zbor lepo prepeval. Tapomenjivi dan bo ostal vsem Rakovčanom v najlepšem spominu. Novemu g. župniku želimo obilo sreče in božjega blagoslova pri njegovem napornem in odgovornosti polnem delu v novi župniji.

— Trgovsko učilišče Rohida — enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti — Ljubljana, Trnavska ulica 15, sporoča, da ima telefonsko št. 4049.

— Za fante bodo duhovne vaje od 15. do 19. aprila v Domu duhovnih vaj v Ljubljani, Zrinjskega cesta 9. Priglasite se!

— V Belgradu bo APZ priredil velik koncert slovenske pesmi v Kolarčevi dvorani v sredo, dne 10. t. m., ob 20.30. Na sporedu so dela Volariča, G. Ipavca, Jenka, Nedveda, Sachsa, Michla, Hajdriha, B. Ipavca, Meška, Vilharja, Gerbiča. Akademski pevski zbor se pripelje iz Sarajeva v Belgrad v sredo ob 5.15 zjutraj.

— Izlet na Milanski sejem od 21.—26. aprila. Informacije in prijave samo do 10. PUTNIK.

— Vsakega udeleženca šestega mednarodnega kongresa Kristusa Kralja bo zanimalo poročilo o tej odlični prireditvi, ki je zbudila pozornost v vsem katoliškem svetu. Knjiga se naroča pri škofiškem ordinariatu v Ljubljani in velja sedaj še 55 din vezan, 40 din broširan izvod, dočim bo poznejša knjižotrska cena znatno višja.

— Društvo za ceste v Ljubljani sklicuje III. redno skupščino na dan 22. aprila 1940 ob 18 v prostorih Avtomobilskega kluba v Ljubljani, Kongresni trg 1.

ARTIN

Dobra prebava pol zdravlja! Lahko normalno izpraznjenje pri zaprtju lenivosti črev vam bodo omogočile Artin dražeje dr. Wanda.

2 kom. Din 1.50, 12 kom. Din 8.—, 60 kom. Din 27.—
Reg. S. br. 22115/38.

— Na Milanski velesejmu z avtobusom od 20. do 23. aprila. Prijave od 14. aprila v izletni pisarni M. Okorn, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5, telefon 22-50.

— Iz Legije koroških borcev. Preteklo nedeljo je bil v Kranju občni zbor Legije koroških borcev, krajevne organizacije v Kranju. Predsednik dr. Demšar je v svojem pozdravnem govoru pozval vse borce k skupnemu delu za dobrobit in korist naše domovine. Zastopnik glavnega odbora g. Pirce je poročal o delu glavnega odbora in pozival vse navzoče tovariše na emotivno in skupno delo za doseg ciljev, ki jih ima naša Legija. Nato so bile volitve odbora, ki so potekle v znamenju tovarištva in je nova uprava v malo razliko ostala v rokah sedanjih odborov. Z obširne zbornice je članstvo poslalo pozdrav ministro vojne in morarice Milanu Nedelcu in predsedniku Legije koroških borcev polkovniku v p. g. Viktorju Andrejki.

Kupujte srečke drž. razredne loterije v Glavni kolekturi „Vrelec sreče“, Alojzij Planinšek v Ljubljani, Beethovnova 14. Tel. 35-10.

— Pozor! 12letni drugogimnazijec Vladko je odšel iz Ljubljane neznanomak. Obleden: Pumparice, gojzice, modri suknjič, hubertus plašč, siv klobuk. Iskreno prosim gg. orožnike ter vsakogar, da ga nemudoma vrne domov. Mudi se radi šole! Vnaprej lepa hvala. Strokovno povrnem. Oče.

— Pri zaprtju, močnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Po državi

• Novi zagrebški pomožni škof dr. Josip Lah je bil preteklo nedeljo slovesno posvečen. Posvetil ga je zagrebški nadškof dr. Alojzij Stepinac, soposvetitelj sta bila sarajevski nadškof dr. Ivan Šarič in zagrebški pomožni škof dr. Salis-Seewis. Posvetitvi so prisostvovali tudi belgrajski nadškof dr. Josip Ujčić, bivši belgrajski nadškof dr. Rodič, šibeniški škof dr. Mileta, senjski škof dr. Burič in hvarski škof dr. Pušić. Bana banovine Hrvatske je zastopal podban dr. Ivo Krhek, mestno občino pa poverjenik Mate Starčević. Novi pomožni škof dr. Josip Lah je bil rojen 16. marca 1899 in je danes star 41 let. Po končanem srednješolskem študiju je vstopil v zagrebško bogoslovje in je bil že štiri leta posvečen v mašnika. Leta 1925 je bil promoviran za doktorja bogoslovja, dve leti nato pa je odšel v Rim na vseučilišče »Gregorianum«, kjer se je specializiral v filozofskih vedah. Ko se je vrnil iz Rima, je bil leta 1929 imenovan za docenta na bogoslovni fakulteti za filozofsko-teološko prepedevitko, ki jo je poučeval deset let, nakar je bil imenovan za pomožnega škola. Po svoji naravi miren, blag in veder, spada novi škof dr. Lah v vrste tistih, ki bodo dostojno zastopali Cerkev na tako visokem položaju. Stevilni čestitkam, ki jih je prejel novi pomožni škof, se pridružujemo tudi vsi katoliški Slovenci.

• 14 milij. din za šole in bolnišnice v Bosanski Krajini. Podban Peter Cvetković v Banjaluki je izjavil, da mu je finančni minister dr. Šutej obljubil dati kot izredni kredit 14 milij. din za potrebe šolstva in za dokončanje že začelih gradb za bolnišnice v Bosanski Krajini.

• Huda železniška nesreča. Na kolodvoru v Slavonkem Brodu se je hudo ponesrečila 46 letna Apolonija Palajko iz vasi Poljanca. Čakala je na vlak in ni zapazila, da za njenim hrbtom prihaja lokomotiva, ki je premikala. Žena je prišla pod kolesa lokomotive, ki so ji odrezala obe nogi. Takoj so jo prepeljali v bolnišnico, kjer pa je zaradi prevelike izgube krvi kmalu izdihnila.

• Avtomobilska nesreča. V Vinkovcih se je zgodila huda nesreča, čije žrtev je postal industrialec Ivo Bačoka. Bačoka se je peljal z avtomobilom, ko se je nenadno znašel pred avtomobilom bika. Hotel se je umakniti, pa je pri tem zavezil na kup kamenja tako, da se je avtomobil prevrnil v jarek. Sopotnika iz Vinkovcev dr. Luka Kratković in njegova žena sta padla iz avtomobila in sta k sreči le lažje poškodovani. Bačoka pa je volna tako hudo poškodovan, da so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer se je moral podvzeti operaciji.

• Umetne zahteve natakarkjev. Banjaluki natakarkji so izročili policiji spomenico, v kateri zahtevajo, da se, kakor v Splitu in Zagrebu, tudi v Banjaluki prepove po nočnih lokalih delo vseh žensk, da se tako zavaruje natakarkski poklic. Spomenice posebej zahteva, da vsem, ki niso poklicni natakarkji, prepove opravljati natakarsko delo.

— Izlet v Grčijo od 24.—30. aprila. Informacije in prijave do 17. PUTNIK.

— Pogreba se 33letna samka Julijana Peček iz Pletovarja, občina Dramlje pri Celju. Je bolj majhne postave, šepasta, duševno slabo razvita, težkega govorenja, rjavih oči, navskrižnega pogleda, kostanjevih las. Slabo obležena je odšla od doma jeseni 1939, kdor o njej kaj ve, naj takoj sporoči njeno bivališče bratu na naslov: Ignac Peček, Pletovarje, p. Dramlje pri Celju, ali pa občini Dramlje.

Zanimiv in star kulturno-tehnični arhiv

Ljubljana, 8. aprila.

Kakor je bilo od mestnega magistrata odrejeno, so lastniki hiš morali zadnje mesece temeljito počistiti po podstrešjih ter vse blago, razne predmete, starinske knjige in mnogo starega papirja spraviti iz podstrešij zaradi požarne varnosti v primeru kakšnega sovražnega zračnega napada. Ljudje so znašli in čistili podstrešja. Mnogi so starinsko ropotijo požgali, drugi so se zelo zanimali za kake starinske, še vedno gotovo vrednost predstavljačo predmete. Tretji naj so obiskovali podstrešja in povpraševali po starih »špehih« in raznih listinah. Primerilo se je dostikrat, da so našli prav med staro šaro v podstrešjih hiš zanimive stvari.

Tehnični oddelk banske uprave, ki je nastanjen v novi hiši Pokojniškega zavoda v Gledališki ulici, je na podstrešju hranil velikanske zaboje starih aktov in spisov, segajočih daleč v našo preteklost. Ta stari arhiv, ki hrani do 200 let stare listine, načrte in poročila o kulturno-tehničnih zadevah, je bilo treba po odredbi mestnega magistrata spraviti a podstrešja. Oddelk se je odločil, da po strokovnjaki pregleda celoten arhiv in ugotovi, kakšni spisi imajo za našo kulturno-tehnično, gospodarsko in gradbeno zgodovino trajnejšo vrednost. Ti spisi naj bi se potem prepustili univerzitetni knjižnici, da bi jih hranila in da bi bili dostopni znanstvenikom, ki proučujejo kulturno-tehnično zgodovino. Ze več dni pregledujejo ta stari, v marsičem izredno zanimivi arhiv.

Dobili so v njem stare, skrbno sestavljene načrte, skice in podrobna poročila o kopanju Gruberjevega prekopa. Ta spis je prav obširen. Vsebuje podatke, ki doslej še niso bili objavljeni v zgodovini postanka in dovršitve prekopa. Našli so tudi spise in listine o razdelitvi izsušenih barjanskih tal, o kolonizaciji Barja, dalje spise o prelaganju starih cest in graditvi novih. Ti spisi so tudi v tem pogledu zanimivi, da listine ne vsebujejo samo cest na bivšem Kranjskem, marveč tudi na Koroškem, ki je spadalo v upravnem pogledu pod Ljubljano.

Ohranjeno je obširno poročilo, bolj prav debel akt o velikih snežnih zametih, ki so pred 100 in več leti divjali po Krašu, zlasti na glavni prometni žili, na Tržaški cesti od Postojne proti Trstu. Zanimiv je tudi regulacijski spis za Ljubljano izza francoskih časov.

Posebni strokovnjaki vestno in natančno proučujejo vsak starinski spis. Vse, kar ima le kolikaj kulturno-tehnično, zgodovinsko in drugačno važnost, bodo izročili univerzitetni knjižnici.

Anglija gradi 100 novih rušilcev

Po programu, ki ga je izdelala angleška vlada za izpopolnitev svoje vojne mornarice, se trenutno gradi po raznih angleških ladjedelnicah 100 rušilcev. Istočasno pa angleške ladjedelnice po vsem imperiju s polno paro grade tudi trgovske ladje po načrtu, ki predvideva zgraditev novih trgovskih ladij za poldrugi milijon ton.

• Velik požar v garaži v Karlovcu. V avto-garaži in delavnici »Magnet« v Karlovcu je imel v popravilu osebni avtomobil šofer Matković, ki je pregledoval motor. Nenadoma pa je nastala eksplozija in ves avto je bil namah v plamenih. Ker je bilo v delavnici še mnogo drugih stvari iz benzin, je bila v kratkem času vsa zgradba v ognju. Gasilci, ki so hitro prihiteli, so imeli veliko truda, da so v nekaj urah prižigali ogenj. Zgorela sta dva avtomobila, trije bicikli in vse orodje. Škode je okrog 150.000 din, ki pa je krita z zavarovalnico.

• Huda nesreča pri gradbi. Pri gradbi velike kovnice Jugoslovanskega čelika v Iliašu pri Sarajevu se je zgodila huda nesreča. Šest monterjev se je povzpelo na visok oder. Naenkrat pa se je oder podrl in vseh šest monterjev je padlo 20 m globoko. Vsi so hudo ranjeni in so jih prepeljali v bolnišnico v Sarajevo. Eden izmed njih se bori s smrtjo. Med ponesrečenici sta tudi dva inozemska tehnična strokovnjaka.

• Z ženitovanjem v bolnišnico. Milič Martinović iz Brusovače pri Kratinju se je poročil in nato priredil na svojem domu svatovanje. Med drugimi gosti sta prišla tudi tast in tasta in ženin je od veselja, da je prišel tudi tast, streljal iz pištole. Bilo je že pozno zvečer. Martinović je bil razgret od vina in je hotel še enkrat ustreliti — »naj se ve, kdaj se je Martinović oženil«. Pištola pa je bila prazna in Martinović je s pomočjo svojega svaka nabjal pištolo. Ko je bila pištola nabita, se je po njegovi nerodnosti sprožila in strel je Martinoviču razmesaril levo roko. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico, ker pa je izgubil mnogo krvi, je njegovo življenje v nevarnosti.

• Smrtna obsodba v Varaždinu. Okrožno sodišče v Varaždinu je te dni obsodilo na smrt kmeta Slavka Jambreka iz vasi Radoboja, ker je umoril bogatega gostilničarja Janka Slibarja in njegovo ženo Antonijo. Prvotno so oblasti osumile in zaprle Slibarjevega brata Mija in osem kmetov, ki so pa vse zaradi pomanjkanja dokazov izpustili iz zaporu in ustavili proti njim preiskavo. Vsi so mislili, da bo ostal ta umor nepojasnen, ko se nekega dne slučajno zasledili pri Jambreku ura, last pokojnega Slibarja. Jambrek je umor priznal in dejal, da sta ga k dejanju nagovorila Slibarjev brat in njegova ljubica. Tudi ta dva sta se morala zagovarjati pred sodniki, pa sta bila oproščena.

• Zaradi goljufije odstavljani župan. Nestor Jakovljevič, župan občine Ada v Vojvodini, se je rad pečal z denarnimi posli občine in je znal k vsakemu računu pristeti še druge izdatke. Pri nakupu gasilske brizgalne si je n. pr. priračunal skoraj 18.000 dinarjev. Podobno je delal pri nakupu pisarniških potrebščin in raznega drugega blaga za občino. Celo leto je znal skrivati svoje poverebe, čeprav so ljudje ves čas slišali o nerodnosti na občini. Te dni pa je prišel občinski revizor, ki je spravljal vse županove grehe na dan. Župana je višja oblast seveda takoj odstavila in se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

• Ker ga je pekla vest, je skočil pod vlak. Brivski pomočnik Joca Čurčin je pred dvema letoma umoril svoje dekle. Umor je tako sproti prikril, da mu ni nihče prišel na sled. Za-

Ljubljana, 9. aprila

Gledališče

Drama: Torek, 9. aprila: »Partija šaha«. Premiera. Premierski abonma. — Sreda, 10. aprila: »Zupanova Micka«, Varh. Red Sreda. — Četrtek, 11. aprila: »Zupanova Micka«, Varh. Red Četrtek. — Opera: Torek, 9. aprila: Zaprti. — Sreda, 10. aprila: Zaprti. — Četrtek, 11. aprila: »Lucia di Lammermoor. Premiera. Premierski abonma. (Debut gospe Sonje Ivančičeve).

Radio Ljubljana

Torek, 9. april: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Šoleka ura: Kako se sami ubranimo nalezljivih bolezni. — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 18 Harmoniko igra g. Milan Stante — 18.40 Dušeslovne prvne gospodarske (g. dr. France Veber) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Hrvatska enciklopedija (dr. Mate Ujevič, Belgrad) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Plošče — 20.15 Friedrich Schiller: Viljem Tell, igra v 5. dejanjih; po Fr. Cegnarjevem prevodu priredil Fr. Koblar. Izvaja Radijska igralska družina — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

Torek, 9. aprila: Belgrad: 20.10 Gosli — Zagreb: 20.30 Kom. gl. Belgr. kratkovalna postaja: 19.40 Poročila v slovenščini — Bratislava: 20.20 Slovaška gl. — Praga: 21. Ork. konc. — Sofija: 20. Kom. gl. — Beromünster: 20.40 Ork. konc. — Budapest: 20. Ork. konc. — Bukarešta: 20. Sim. konc. — Stockholm-Hörby: 21. Mahlerjeva simfonična pesnitev »Pesem o zemlji« — Trst-Milan: 17.15 Klavir — 21. Simf. konc. — Rim-Bari: 20.45 Berliozovo »Faustova pogubljenje« — Florenca: 21.40 Klavir — Oslo: 18.20 Violina — Sottens: 19.10 Lahka glasba.

Prireditve in zabave

Francoski violinist Robert Soetens je ljubljanski koncertni publiki jako ljub in dober znanec. Je izreden umetnik, ki uživa lep sloves v svoji domovini pa tudi drugod, saj je stalno na koncertnih potovanjih. Koncert bo 15. t. m. v veliki filharmonični dvorani. Vstopnice v Maticni knjigarni.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10 in mr. Bohinec ded., Cesta 28. oktobra (Rimska cesta) 31.

Poizvedovanja

Raven dljak je v nedeljo popoldne v Meštem logu izgubil skoraj nov galoš. Pošten najditelj se naproša, da ga odda v upravi »Slovenca«.

čela ga je peč vest, ki mu ni dala miru. Sklenil je že, da se bo sam javil sodišču, pa je spet začel omahovati. Končno je sklenil rajši iti v smrt, kakor pa delati za svoj strašni greh pokoro v zaporu. Napisal je poslovilno pismo, v katerem je svoj zločin priznal. Pismo je pustil v svojem stanovanju, sam pa je šel na železniško progo in se vrgel pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril.

• Ciganska vedeževalka Šajnova spet obsejena. Šele pred kratkim smo poročali, da je bila v Belgradu obsojena na sedem let zaporaveževalka ciganka Marija Šajnova. Ciganka, ki uživa velik ugled pri belgrajskih služkinjah, pa tudi pri mnogih ženah iz visoke družbe, je celo vrsto ženske osleparila za razne zneske. Natvezila jim je, da bodo zadela glavni dobiček ali pa da bodo dobile za moža bogatega in lepega fanta. Med prvimi procesom in pozneje pa so prihajale vedno nove ovadbe in je bila sedaj Šajnova obsojena na nadaljnja tri leta in en mesec zaporu. Celih deset let bodo sedaj zakonodajna belgrajska dekleta morala čakati na vedno drago plačano iluzijo sreče, ki jim jo je prefrigana ciganka znala tako spretno natveziti.

• Smrtni padec vajence. Na neki stavbi v Osijeku so te dni popravljali pločevinasto streho. Dva pomočnika in 18-letni vajenec Nikola Jurič kleparskega mojstra Bubeke so šli na streho in začeli z delom. Niso se pa prevezali na vrh. To je bilo za vajence usodno. Ko je hotel dati pomočniku pločevino, mu je spodrsnilo, zvalil se je po strehi in padel 16 m globoko na hodnik ob hiši, kjer je ves razbit obležal. Bil je takoj mrtev. Polcija je prišla kleparskega mojstra in ga izročila sodišču, kjer se bo moral zagovarjati zaradi svoje zanikrnosti.

• Defek, ki so mu dokazali tatvino, se je ustrelil. V Apatinu je vdova Kalmana dobila pokojnino v znesku 1600 din. Te dni je zapazila, da je nekdo vlomil v njeno stanovanje in odnesel ves denar. Osumila je mladega sina svoje postrežnice in je takoj obvestila njegovega očeta. Oče je našel pri sinu ključ od vdovinega stanovanja. Defek je očetu priznal tatvino in povedal, da je denar skril na podstrešju. Vdova je ugotovila, da ji manjka tudi samokres, deček pa je tajil, da bi vzel tudi samokres. Ko je oče s sinom iskal na podstrešju denar in ga tudi našel, je hotel poiskati tudi samokres. Defek pa je izrazil to priliko in si pogljal kroglo iz samokresa v glavo. Bil je takoj mrtev.

Nov sodni tolmač

za angleški, francoski, italijanski, latinski in nemški jezik, odv. pripravnik g. Šorli Odon, posluje v Ljubljani, Gajeva ulica 8-11, desno, od 10—12 in od 15—19.

Anekdota

Immanuel Kant je bil nekoč na kosilu pri guvernerju provincije Prusije, vojvodi Petru Avg. Frideriku Holsteinskemu. Družba se je po kosilu pogovarjala o damah, ki so se mudile v sosednji sobi. Tudi Kant se je pridružil pogovoru in dejal s finim smehljajem: »Ženske so kakor odmev, zakaj vedno imajo zadnje besedo. So pa tudi kakor polž, ker nosijo vse, kar imajo, s seboj; končno so kakor ura v stolpu, zakaj, kar govorijo, ve vse mesto.« Pravkar vstopivše dame so bile ogorčene nad to drastično primero in so z divjimi pogledi napadale ženskam sovražnega filozofa. Kant je to opazil in je nadaljeval: »Samo po sebi umevno vse to v polni meri ne velja za Vas, moje dame. Seveda sta pa tudi Ve podobne odmevu, ker ste vedno odmev svojega moža, podobne ste uri v stolpu, ker ste tako točne kakor ura, podobne ste pa tudi polžu, ker se drži svoje hiše kakor Ve.«

LJUBLJANA

Z občnega zbora Vincencijevih konferenc

Ljubljana, 8. aprila.

Kakor vsa zadnja leta tudi letos ta občni zbor ni bil navadno društveno zborovanje s tajniškim in blagajniškim poročilom, ampak zbor enak ubranih moških src, ki so se poslušajoč, pripovedujoč, vprašujoč spodbujala za nadaljnja dela. To duševno razpoloženje so že v početku ostvarile uvodne besede predsednika dr. Leonida Pitamica. Vsaka združba potrebuje neprestane obnove. Ta obnova sloni na duhovni prenovitvi posameznih članov. Konferenca pa ima namen, da bi se delovni člani duhovno spopolnjevali po dejavni ljubezni do Boga in do bližnjega. Kot slavospev krščanske ljubezni so se glasile pri duhovnem branju besede svetega očeta, ki jih je govoril dne 13. marca Gospod krščanske ljubezni v Rimu. »O sveta ljubezen! Ti si Devica, katere oči razsvetljujejo, ti si mati, katere ustnice so kakor med, ti si sestra, katere roke so kakor cveti dišečega jesenčka.... Ker je svet zavrgel sveto ljubezen, je izgubil pravi mir in ga ne bo dobil, dokler ne bo na nenadomestljivem temelju pravičnosti vpostavljen prestol svete ljubezni....« Tudi podrobnosti o izvršenem delu, ki jih je navajalo tajništvo poročilo, so bile v spodbudo. Družba ima sedaj 35 konferenc, ki vse, razen dveh, živo delujejo. Štejejo okoli 400 delovnih članov in so podpirale nad 5000 oseb. Posebne skrbj so bile deležne družine s številnimi otroki in mladina. Dnevna zavetišča za otroke imajo konference na Viču (91 otrok), Srca Jezusovega (40 otrok) v Ljubljani; konference v Trzinu (107 otrok), konference na Jesenicah (40 otrok). Sirotiški vzdržujeta konference na Viču (67 otrok) in v Trzinu (63 otrok); tržiška ima tudi dom za mlade (Rokodelski dom). Veliki Mladinski dom konference Srca Jezusovega v Zeleni jami je bil odprt dne 11. nov. 1939. Zavetišča za šolsko mladino (20 otrok) ima tudi konference na Jesenicah. Konference v Zagorju je postavila počitniški dom na Sveti planini za rudarske otroke. Konference v Celju ima veliko pomožno kuhinjo, kuhinjo za šolske otroke vzdržuje v zimskem času konference na Viču (25 otrok). Druge konference so poročale o urejevanju divjih zaskanskih zvez, o širjenju nabožnega tiska, o birmanskih botrih za ubožne otroke, o posredovanju za podpora itd. Imele pa so vse konference skupaj z upravnim svetom in Marijanišcem nad tri milijone dinarjev prejemkov in okoli 2.700.000 dinarjev izdatkov. Upravni svet sam je podal poročilo o Marijanišču. Gospodarstvo je sedaj na Bolkah, tja se je preselila tudi gospodinjstva šola. Dijaki konvikt ima 132 dijakov, konvikt za učiteljske 25 dijakov, konvikt za ljudsko šolo 99 gojencev. Za zgradbo mestnega Antona Jerine zavetišča v Trnovem je družba darovala veliko zemljišče; ta prelepi dom je bil odprtjen dne 1. februarja 1940. Mnogo lepih misli je tudi zbudil razgovor. Za širjenje karitativne misli naj se naprosi tudi Radio. Nosa zapoved naj si pridobi nadaljnjih bralcev, stiki med konferencami in upravnim svetom naj bodo še tesnejši, predvsem pa naj se goje osebni stiki med podpiranci in delovnimi člani, da se budi dejavna ljubezen, ki ne daje samo darove, ampak samo sebe daruje v osebni predanosti. Navzočni člani — bilo jih je 62 — so bili zastopniki ljubljanskih in izvenljubljanskih konferenc po vsej Sloveniji. Občni zbor se je pa spominjal tudi v letu 1939 umrlih soborov; ti so bili: Ivan Černič (konference Srca Jezusovega), F. Lužar (konference Marijinega Oznanjenja), Bele Karel (konference na Viču), Ludovik Ludvik (konference v Zagorju).

Madžarski gostje v Ljubljani. V ponedeljek popoldne so se ob 4/6 pripeljali v Ljubljano zastopniki madžarskih tujsko-prometnih organizacij z zagrebškimi bratovskimi. Gostje so v Ljubljani izstopili in so se odpravili z avtomobili na ljubljanski grad, od koder so imeli prav lep razgled čez Ljubljano in okolico. Takoj za tem so se odpravili z avtobusom na Bled, kjer ostanejo do jutri popoldne. Popoldne se bodo odpravili v Bohinjsko. Prenočili bodo na Bledu. V sredo dopoldne pa se bodo vrnili v Ljubljano ter bodo ob 10 obiskali narodno galerijo, zatem pa bodo sprejeti pri ljubljanskem županu dr. Adlesiču. S popoldanskim bratovstvom pa se gostje vrnejo na Madžarsko.

Lepo uspela akademija FO Ljubljana-mesto. V nedeljo zvečer je fantovski odsek Ljubljana-mesto s sodelovanjem dekliškega krožka pripravil v frančiškanski dvorani lepo akademijo pod geslom: V trudu in znoju, polnem radosti, domu gradimo slavo in čast! Dvorana je bila nabito polna, ko se je začela prireditve z močeno fanfaro. Po uspehi deklaraciji so se vrstile točke za točko, ki so bile posebno učinkovite zaradi tega, ker so nazorno pokazale zgodovinski razvoj naše mladinske organizacije. Po uvodni besedi, v kateri je bil prikazan začetek Orla in njegov razmah ne samo po nekdanji Kranjski in Stajerski, ampak tudi po Koroški, Goriški in Tržaški, so sledile proste vaje, pri katerih je nastopil naraščaj. S takimi vajami je nastopil naraščaj l. 1913, na katoliškem shodu v Ljubljani. Najbolj zanimivo pa je bilo, da so bili tudi vsi kroji zgodovinski. Sledile so vaje mladcev na bradli, za tem pa simbolične slike »Skozi veliko vojno, »Oj Doberdob« in »Nebo žari« ter pokazale trpljenje našega naroda med svetovno vojno. Naslednje točke so ob spremljevanju recitatorja prikazale naš vstop v svobodno Jugoslavijo in delo orlovске organizacije pod svobodnim soncem. Sledila je točka, v kateri je bil simbolično prikazan razpust Orla in ki je izzvenela v besedah, da mora naša mladina ohraniti duha, ki jo je doslej združeval, četudi ji to ni dovoljeno. Naslednja točka je pokazala ustanovitev ZFO. Spremljala jo je recitacija velikega govora

Velikonočna služba božja na zapadni fronti. Skupina francoskih vojakov, ki pripadajo oddelkom protiletalskih strojin, prisostvu je na velikonočno nedeljo službi božji, ki jo daruje njihov tovariš-duhovnik pod milim nebom.

pokožnega vladike dr. Jegliča, ki je govoril slovenski mladini o velikih časih. Šele sedaj so nastopili člani in članice v novih krojih. Sledile so narodne pesmi, ljubke vaje naraščaja, orodna telovadba na bradli. Vsako točko je nagradil navdušen aplavz gledalcev, posebno odobravanje pa so žele besede predsednika fantovskega odseka Ljubljana-mesto g. Zevnikarja, ki je poudaril načela naše mladinske organizacije, ki obhaja letos 30 letnico, od kar je bila skomponirana fantovska himna. Prireditve je zaključila naša himna ob vesplošnem navdušenju.

I Za materinsko proslavo, ki bo v Operi v ponedeljek, dne 15. t. m. ob 7 zvečer, vlada že zdaj veliko zanimanje ter bo gotovo privabila najširše kroge. Osrednja točka sporeda je poleg govora g. ravnatelja Jagodica štiridejanska pravljica igra s petjem »Triglavska roža«, ki jo je za to priliko spisal eden najboljših naših mladinskih pisateljev Mirko Kunčič. Glasbene točke je uglasbil prof. dr. A. Dolinar. Iz te živahne in nazorne mladinske drame veje pravljici svet naših dedov izpod snežnega Triglava ter bo gotovo opajal vse, male kakor velike, ki bodo sledili napeti narodopisni igri o materinski ljubezni. Igrali bodo naši malčki in tudi starejši ter je uprizoritev drame v strokovnih rokah g. prof. O. Šesta. Vstopnice za to izredno prireditve se lahko dobe od četrtka dalje v operni blagajni.

I Krščansko žensko društvo priredi v sredo, 10. t. m. ogled novega mestnega otroškega zavetišča v Trnovem. Zbirališče ob pol 4 pred trnovsko cerkvijo. Članice in prijateljice društva vljudo vabljene!

I Pojasnilo mestne občine o obremenitvi ljubljanskih gostilničarjev in kavarnarjev nam je tiškarski skrat prav nerodno pokvaril v škodo mestne občine, zato smo v večerajšnji naši številki čitali, da mestna občina odslej pobira za 25% znižani pavšal, toda v resnici pobira mestna občina sedaj za celo polovico, torej za 50% znižani pavšal.

I Angleško društvo v Ljubljani sporoča interesentom, da je odprl tečaj za komercialno angleščino, ki je vsak četrtek od pol 19 do pol 20 (od pol 7 do pol 8) zvečer v društvenih prostorih, Tavčarjeva ulica 12. Za udeležence potrebno priložno znanje angleščine. Nadaljnji vpisi ob omejenih urah še vedno možni.

I Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana ima svoj občni zbor v ponedeljek, dne 29. aprila 1940 ob 18 v razpravi dvorani soba št. 28.

I Železniška nesreča na šišenskem kolodvoru. V nedeljo se je pred pol 9 zvečer zgodila na šišenskem kolodvoru železniška nesreča, ki hvala Bogu ni zahtevala človeških žrtve. Od št. Vida je vozil proti šišenski postaji dolg tovorni vlak. Strojvodja tovrnega vlaka ni videl zaradi tega, ker dela proga tam ovine, da na postaji premikajo in je zaradi tega vozil naprej z razmeroma počasno brzino okrog 20 km na uro. Prav nekako na mestu, kjer se kamniška proga odcepi od tirja na šišenskem kolodvoru, pa je tedaj premikal strojvodja premikalno lokomotivo in drugo kraj-

Vse se smeje priljubljenemu komiku Hansu Moserju v burki Ostriženi jež

katera te dni polni dvorano kino Matice

Kino Matice Ob 16., 19. in 21. uri

Samo še danes i. del senzacionalnih in nadvse napetih prizorov iz gigantskega vefelima afriške džungle

Tim Taylorjeve pustolovščine

GROZA V PRAGOZDU

KINO SLOGA, telefon 27-30

Danes zadnjikrat ob 16., 19. in 21. uri

Najnovejša pustolovščina kralja džungle in njegovega malega sinčka, čudežnega dečka, ki izvaja trapanje akrobacije

KINO UNION, tel. 22-21

Največja senzacija sezone!

Tarzan in njegov sin

šo tovrno garnituro. Zapazil je, kako vozi proti njemu tovorni vlak z Gorenjske Zato je takoj zavril vlak in pognal vso garnituro nazaj. V tem času sta bila vlaka na žalost že skupaj in tovorni vlak, ki je pripeljal z Gorenjske, je zadel v polovico lokomotive, ki je po sosednem tiru in še pred »čuvajem« hitela nazaj, da bi se izognila trčenju. Sunek zaradi tega ni bil hud in je lokomotiva tovrnega vlaka odbila na premikalni lokomotivi le nekaj prednjih železnih plošč in odbijala. Kljub temu pa se je seveda tovorni vlak ustavil in živa sila tovrnih vagonov je pritisnila z vso močjo na službeni vagon, ki je bil takoj za lokomotivo tovrnega vlaka. Službeni vagon se je zaril v tender lokomotive in se je skoraj dobesedno zmečkal. Sreča v nesreči je bila v tem, da je vlakovodja tovrnega vlaka, ki je bil v službenem vagonu, ostal živ med skrivljenim železnem razbitju službenega vagona. Vlakovodja Jovanovič Božidar je bil sicer ranjen in so ga takoj po nesreči prepeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima zlomljeno ključnico. Nesreča je seveda zaprla ves železniški promet za nekaj časa. To je najbolj občutil gorenjski osebni vlak, ki prihaja okrog pol 9 v Ljubljano. Več kakor eno uro je imel zamude. Čakati je moral najprej na šentviški postaji, za tem pa še na progi pred šišenskim kolodvorom, kjer so medtem z vso naglico čistili progo in jo čez dobro uro tudi očistili, tako da je osebni vlak mogel peljati naprej. Na kraj nesreče je prišla tudi komisija železniškega ravnateljstva, ki je preiskala vzroke, ki so zakrivali nesrečo. Od strojvodij in kurjačev obeh lokomotiv, ki sta trčili druga v drugo, ni bil nihče nevarnejše ranjen, le kurjač tovrnega vlaka je dobil nekaj prask po glavi v trenutku, ko sta trčili lokomotivi. Zaradi nesreče je bila proga, ki vodi proti Kamniku, toliko pokvarjena, da so še v ponedeljek dopoldne morali potniki, ki so se vozili na kamniški progi, pred šišenskim kolodvorom prestopati iz vlaka na vlak. V teku dneva pa so tudi to neprijetno posledico nesreče odpravili.

tako da je končni rezultat obeh tek 9½:6½. MSK ima sedaj še dve tekmi z najmočnejšim lokalnim nasprotnikom SK Vidmarjem. Prvo srečanje bo v nedeljo, 14. t. m., revanša pa 21. t. m. Zmagovalec pride potem v nadaljnje tekmovalne s prvakom Celjskega okrožja, ki je letos Celjski šahovski klub. Zmagovalec iz tega srečanja pa bo potem igral v finalnih tekmah s prvakom ljubljanskega okrožja.

m Opozorjamo na umetniško razstavo v beli dvorani Uniona. Slike akad. slikarja Zorana Mušiča in kipi ljubljanskega kiparja Karla Putriha vzbujajo upravičeno pozornost.

m Nesreča na stopnicah. V Nabavljalni zadrugi na Rotovškem trgu se je ponesrečil 76 letni vpo-koleni orožniški stražmojster Jakob Rutnik. Ko je šel v prvo nastropje, je padel vznak po stopnicah ter se nevarno poškodoval na glavi. Reševalci so ga zapeljali v bolnišnico.

Gledališče

Torek, 9. aprila ob 20: »Trideset sekund ljubezni«. Red B.
Sreda, 10. aprila. Zaprt.
Četrtek, 11. aprila ob 20: »Ana Christie«. Red A. Premiera.

Celjske novice

c Iz celjskega okrožja Slovenske dijaške zveze. V soboto je bil na državnih meščanskih šoli v Slov. Konjicah ustanovni občni zbor Slovenske dijaške zveze. Poleg številnih učencev so se zborovanja udeležili konjski g. arhidijakon g. Tovernik, ravnatelj mešč. šole g. Novak Jože in prof. Omahen. Pozdravne besede na ustanovnem občnem zboru je spregovoril veliki poglavar celjskega okrožja g. Silvo Lipovšek. O pomenu in delu SDZ je govoril g. Kuk Avguštin. 80 članom in članicam je nato še spregovoril g. ravnatelj Jo. Že Novak in vzpodbujal dijaštvo k resnemu sodelovanju v organizaciji. Novo ustanovljeni SDZ želimo mnogo lepih uspehov.

c Pevska vaja Celjskega zveza bo v četrtek, dne 11. aprila ob 8 zvečer. Ker je zbor prišel z novim programom, vabimo k pristopu tudi nove članice in članice.

c Gledališka sezona v Celju podaljšana. Narodno gledališče iz Maribora bo podaljšalo gledališko sezono v Celju do konca maja. V petek 19. aprila zvečer bo uprizorilo v celjskem mestnem gledališču komedijo »Trideset sekund ljubezni«.

c Gostovanje Mlakarjeve igralske skupine iz Ljubljane je doživelo v nedeljo popoln uspeh. Občudovali smo režisersko spretnost profesorja samega, pa tudi igralsko izurjenost dijakov, ki jih lahko ne samo za šolo, ampak prav zares imenujemo »mlade umetnike«. Veselost je vzbudil med občinstvom zdrav in pristen Mlakarjev humor, močno pa je prevzela srca tudi globoka moralna resnoba, ki jo izraža »Magdina žrtve« v svojem tragičnem zaključku. Vsak je odhajal od igre z zavestjo, da je današnja mladina v težkih viharjih in da zmagata krščanska resnica in ljubezen le z idelizmom, ki je kronan z žrtvami. G. profesorju Mlakarju in njegovim kongregantinjam smo za gostovanje iz srca hvaležni.

c Uradne ure tajništva JRZ v Celju so vsak dan ob 11 do pol 13 v Domu v Samostanski ulici 4-1. Vsi, ki želijo kakšne informacije, naj se oglašijo v tajništvo med uradnimi urami.

c Prestanek svinavle in parkljeve v Celju. Svinavka in parkljeva, ki je bila uradno ugotovljena 11. marca v 1. dvoru v Gaberjeh, Cesta na Dobravo, se proglasa za prestalo. Živinski in kramarski sejmi v Celju se bodo spet redno vršili.

c Savinjska podružnica turistovskega kluba Skala je imela v soboto, 6. aprila, v hotelu »Evropa« svoj deseti redni občni zbor. Velika udeležba članov in članice je dokaz resne volje za nadaljnjo klubovo delovanje v vzgoji svojih članov v resne alpiniste. Na zborovanju je bil izvoljen z malimi izpremembami stari odbor s predsednikom g. Francem Farčnikom na čelu.

Ptuj

V nedeljo je bil redni občni zbor poverjenstva Kluba poštarjev JRZ v Ptuj ob polnoštevni — 100 odstotni udeležbi članstva. Zelo razveseljiv je bil tudi pojav žensk na političnem zborovanju. Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik krajevne organizacije mestni župan dr. Remec, potem dosedanj poslanec Marko Kranjc ter zastopnika osrednjega kluba inšp. g. Salehar ter g. Penko. — Iz poročil funkcionarjev je bilo ugotovljeno, da deluje organizacija brezhibno in da je napravila v teku enega leta obstoja velik korak naprej kljub raznim poskusnim oviram. — Prav tako so zborovalci pozorno poslušali zanimiva izvajanja navzočnih zastopnikov. Občni zbor je poleg obravnave dnevnega reda precizno rešil tudi vprašanje odnosa članov Kluba poštarjev JRZ do poštinskih strokovnih organizacij. Z zborovanja je bilo odposlanih več brzojavnih pozdravov voditeljem JRZ in poštne ministru ter njegovemu pomočniku, dalje pa tudi brzojavke na merodajna mesta z zahtevo, da se tudi za Slovensko banovino takoj izda uredba za prenos poslov, kot je bilo izvršeno na Hrvaškem.

Zborovalci so navdušeno dajali izraza priznanja in zaupanja vodstvu stranke JRZ kakor tudi vodstvu poverjenstva Kluba poštarjev JRZ v Ptuj, ki je bilo nagajeno po večini s ponovno izvolitvijo. Zborovalci so odnesli z zborovanja globoko prepričanje, da je JRZ na pravi poti, in izrazili prepričanje, da je njeno delovanje za našo državo koristno.

Koncert Glasbene Matice iz Maribora je iz tehničnih razlogov preložen na petek, 12. aprila.

MARIBOR

Lepa pridobitev gasilske čete

Gasilski voz, ki bo najmodernejši v državi

Mariborski gasilci uživajo pri strokovnjakih sloves, da so najbolj moderno opremljeni in najboljše izvežbani v naši državi. Ta sloves so si pridobili z dolgoletnim trdim delom in z neprestanim izpopolnjevanjem tehnične gasilske opreme. Mariborska četa je imela prva moderne gasilske naprave, ki jih je vedno izpopolnjevala. Zlasti zadnja leta, odkar ji stoji na čelu priznani in agilni strokovnjak, se je za izpopolnitev gasilskega orodja in ostalih naprav izredno veliko stori. Najnovejši in najmodernejši pridobitev pa predstavlja sedaj nov gasilski voz, katerega so te dni pripeljali iz tovarne v garaže gasilskega doma na Koroški cesti.

Novi gasilski voz predstavlja višek sodobne tehnike na področju gasilstva ter je delo domačih strokovnjakov, ki so izbrali iz vseh tovrstnih naprav vse to, kar je bilo najboljše. Podlago novega voza tvorijo tovarna šasija znamke Opel-Blitz, na kateri je potem mariborska tovarna karoserij Pergler po načrtih mariborskih gasilskih strokovnjakov izvršila karoserijo in ostale naprave. Na prvi pogled je novi voz še najbolj podoben ogromnemu avtobusu, kar v resnici tudi je, ker se nahajajo sedeži za gasilce v notranjosti, v popolnoma zaprtem prostoru, tako da gasilci niso več izpostavljeni prepihu in mrazu. To je izredne važnosti, saj so se že nešteti gasilci, ki so se vračali od napornega gašenja vsi premočeni, prehladili na avtomobilu ter so jim ostale kot zahvala za njihovo požrtvovalnost trajne posledice na zdravju. Sprejdi, pred motorjem, se nahaja turbinska naprava, ki je zvezana s pogonsko osjo motorja. Z enostavnim preklonom se prenese pogon z avtomobilskega motorja na turbino, ki daje na minuto 1200 litrov vode. Dosedanja najmočnejša turbina mariborske gasilske čete daje 1000 l na minuto, ostale pa po 500 litrov. Na novo turbino se daje priključiti štiri gasilske cevi. To pa še ni vse. V vozu se nahajajo nadalje moderni Dregerjevi aparati za gašenje s peno, zadaj pa še posebna prenosna motorčka. Povrh se nahaja v vozu tudi tank za čim, tako da lahko nastopi turbina takoj v akcijo, vodo prispe vozi lo mesto

požara, kar je velikega pomena zlasti tam, kjer se težko pride do vode. V vozu je potem še razno gasilsko orodje, maske itd., na strehi pa so štiri kljukaste in ena raztezalna lestva. Vozilo ima povrh še zelo veliko brzino, saj razpolaga s 75 km močnim motorjem. Tako predstavlja to vozilo res veliko pridobitev, ki bo svojo uporabljivost gotovo v vsakem pogledu dokazala. Gasilski voz še ni popolnoma izdelan, blagoslovitev pa bo izvršila gasilska četa s primerno slovesnostjo predvidoma čez dva meseca.

OBLEKE

moške in otroške solidno pri „LAMA“, Maribor

m Uspela materinska proslava. V nedeljo popoldne je bila v dvorani Zadrugne gospodarske banke na Aleksandrovi cesti 6 materinska proslava, ki jo je priredila dekleta Dekliškega krožka frančiškanske župnije, sodelovale pa so tudi članice ostalih mariborskih krožkov. Ze ob priložnosti je bila dvorana do zadnjega prostora napolnjena. Proslava je v splošnem potekla naravnost odlično, vse točke obsežnega sporeda so bile zelo lepo podane, posebno pa zadnja, ki se je zaključila s pesmijo »Slovenka sem«. Krepek, jednat in vzpodbuden je bil tudi govor duhovnega voditelja dekliških krožkov Draža Oberžana. Matere so s prireditvijo naših deklet in naših malčkov upravičeno lahko zadovoljne. Take proslave, ki povečujejo materinstvo, so posebno v današnjih časih potrebne ter je treba prirediteljcem že zaradi tega čestitati in jim dati vse priznanje.

m Krožki Slovenske dijaške zveze prireditjo v nedeljo ob 8 zvečer v dvorani Zadrugne gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6, 1. javno akademijo. Spored: 1. Pozdravni govor; 2. Dijaki pojejo; 3. Adamci: »Zdravica«; 4. Vodopivec: »Večer na Savji«; 5. Planinska roža; 6. Nedved: »Ljubezen in pomlad«; 7. Zborna deklaracija; 8. Glasbena točka; 9. Deklacija: O župančič; 10. Naša beseda; 11. Deklacija: Odmor; 12. Igra: »Smrtne ples«. Vstopnice so v prodaji v knjigarni Cirilove tiskarne na Aleksandrovi cesti. Sedeži po 10, 8 in 5 din, stojišča 2 din. Vabljeni Bog živil!

m Pri Sv. Magdaleni ustanovljeno novo prosvetno društvo. V nedeljo dopoldne je bil v novi cerkveni dvorani pri Sv. Magdaleni ustanovni občni zbor novega prosvetnega društva. Občnega zbora se je udeležilo izredno lepo število magdalenskih faranov. Na zboru je goščok primeren govor imel predsednik Prosvetne zveze g. dr. Hohnjec. Pri volitvah je bil izvoljen osemčlanski odbor, ki se bo konstituiral na svoji prvi eji. Najmlajšemu prosvetnemu društvu v Mariboru želimo pri njegovem delu kar največ uspehov.

m Drugi simfonični koncert v letošnji sezoni priredi Orkestralni odsek Glasbene Matice v Mariboru dne 3. majnika ob 20 v koncertni dvorani Uniona. Kot solist sodeluje dr. R. Klascinc. Koncert vodi vojaški kapelnik kapetan Jiranec.

m Šahovske novice. Mariborski šahovski klub ei je v nedeljo v revanži tekmi z »Železničarjem« zagotovil nadaljnje sodelovanje v tekmah za šahovsko prvenstvo klubov. MSK je v obeh tekmah zmagal, prvič z rezultatom 5:3, v nedeljo pa 4½:3½.

KULTURNI OBZORNIK

Dr. O. Reya: Vremenoslovje

Poljudna izdaja

Dr. Oskar Reya, Vremenoslovje. Dan za dnem, leto za letom smo postavljeni v odvisnost od prilik in neprilik muhastega vremena. Kajti vreme ne vpliva le na dobro ali slabo letino, na izlete letovišarjev itd., temveč tudi na vse naše duševno razpoloženje. Napovedovanje vremena je danes že tako napredovalo, da smo vsaj za nekaj časa vnaprejšnji poučeni v njem od vremenoslovnih postaj, katerih rezultate prinaša časopisje in radio. Drugače pa so nam viri vremenskih dogajanj in osnove vremenoslovja splošno kaj slabo poznani, da smo občutili že kar živo potrebo po knjigi, ki bi nam dala vpogled v zapletene vremenske skrivnosti. Sedaj nam jo je napisal najboljši slovenski poznavalec te stroke, upravnik meteorološke postaje na ljubljanski univerzi, dr. O. Reya. Posebna odlika tega modernega priročnika je v tem, da je pisan zelo poljudno in ne potrebuje za razumevanje nobene posebne izobrazbe. Potrebno znanje fizike je razloženo v tekstu, kjer so raztolmačeni in prevedeni tudi vsi tuji strokovni izrazi.

Knjiga je opremljena s 46 skicami, ki tolmačijo vsebino; priročnik so tudi nekateri zelo lepi posnetki oblakov. V njej so raztolmačeni vsi osnovni pojmi, ki jih mora poznati vsak, če hoče kateri koli vremenski pojav razumeti. V prvih poglavjih se najprej seznanimo s činitelji, ki povzročajo vreme in so sedež vsem njegovim spremembam,

kakor: zračni pritisk, toplota sonca in zraka, veter in vlaga, ter z različnimi napravami, s katerimi merimo in ugotavljamo vremenske pojave. Po teh poglavjih, ki tvorijo osnovo vsakega vremenskega opazovanja, zvezo v drugem delu knjige o postanku, razvoju in koncu slabega in lepega vremena, kakor tudi o podnebnju ali klimatologiji, ki se bavi s podnebnimi posebnostmi določenih krajev. Ob koncu sledi navodilo o napredovanju vremena z najbolj enostavnimi sredstvi, kakor tudi s pomočjo tako imenovanih vremenskih kart.

Avtor se je oziral posebno še na posamezne panoge, ki zavisijo od vremena, n. pr. kmetijstvo, higiena, letalstvo itd. Knjigo bodo prav s posebnim veseljem sprejeli tisti, ki so na vreme najbolj navezani, kakor: poljedelci, vinogradniki, vrtnarji, lovci, gozdarji, planinci in drugi. Enako veseli pa je bodo tudi letovišarji in izletniki, ki bodo globlje poznavao osnove vremenskih pojavov svoje znanje s pridom uporabljali na svojih »turah« in izletih; da ne govorimo o športnih in poklicnih letalcih ter jadralcih, ki tako rekoč od vremena in na vremenu živijo. Zlasti bo ta knjiga, ki je edina te vrste v naši literaturi, s pridom služila učitelstvu, profesorjem in dijakom pri razlagi in učenju o pojavih in lastnostih našega ozračja. — Cena: kartonirani knjigi je 50 din, vezani v platno 60 din. Izdala jo je Jugoslovanska knjigarna.

Predsednik in zunanji minister francoske vlade Paul Reynaud prihaja na sejo vrhovnega zavezniškega sveta v Downing-Streetu v Londonu.

Fotografski aparat - detektiv

Newyorški trgovec Paolo Whitburns, ki se je na zunaj kazal kot pošten obrtnik in užival tudi temu primeren ugled in spoštovanje, je neke noči vlomil v banko, v kateri je bil tudi sam klient. Presenetil je nočnega čuvara s tem, da mu je, še preden ga je le-ta opazil, nasul popra v oči. Po tem ga je s krepkim udarcem onesvestil ter se s pravil na tresor banke. Z bogatim plenom je čez nekaj časa odšel.

Naslednjega jutra so čuvara prepeljali v bolnišnico. Ko so ga detektivji zaslišali, ni mogel povedati nobenega opisa napadalca, ker ga sploh ni videl. Tem bolj je bila opoldne presenečena newyorška javnost, ko je iz časopisov izvedela,

da so storilec že prijeli v osebi »uglednega« trgovca Paola Withburnsa. Casopisi so že objavili njegovo sliko. Zelo presenečen je bil zločinec sam, ko so potrkali pri njem detektivji in mu pokazali dve sliki, ki kažeta njega, ko vlamlja v tresor banke. Withburns je namreč postal »žrtev« moderne tehnike, ne da bi sam za to vedel. Ravatelj banke, v katero je bil vlomil, je dal okrog novega leta vgraditi v tresor dva fotoaparata, ki avtomatično z dveh strani fotografirata vsakogar, ki bi odprl vrata tresorja. Withburns ni opazil, da se je v trenutku, ko je odprla vrata, za kratak delec sekunde nekaj zablskalo. Tedaj je fotografska svetilka vrgla nanj svetlobo, v tistem hipu pa sta se že sprožili obe fotografski kameri in ujeli njegovo sliko.

ŠPORT

Pregled nedeljskih dogodkov na zelenem polju:

Hrvaško-slovenska liga

Predzadnje kolo tekem v hrvaško-slovenski ligi je prineslo naslednje rezultate:

V Ljubljani: Ljubljana : Split 3:0 (1:0).
V Zagrebu: Hašk : Bačka 3:1 (2:0), Concordija : Sašk 2:0 (1:0).
V Splitu: Hajduk : Gradjanski 1:0 (0:0).
V Varaždinu: Slavija : Slavija (Os.) 2:1 (2:0).

Tabela je naslednja:

Gradjanski	17	15	1	1	82:6	31 točk
Hašk	17	11	2	4	39:30	24 "
Hajduk	17	9	2	6	39:28	20 "
Concordija	17	9	1	7	39:32	19 "
Sašk	17	8	2	7	30:32	18 "
Slavija (Var.)	17	5	2	10	24:34	12 "
Slavija (Os.)	16	4	4	8	24:42	12 "
Split	16	5	2	9	20:41	12 "
Bačka	17	5	1	11	22:47	11 "
Ljubljana	17	3	3	11	31:59	9 "

Domače prvenstvo

Domače prvorazredno nogometno prvenstvo je dalo naslednje rezultate:

V ljubljanski skupini:
V Ljubljani: Mars : Svoboda 6:4 (3:3), Disk : Reka 3:1 (1:0), Bratstvo : Hermes 2:2 (1:2).
V Kranju: Kranj : Jadran 4:0 (2:0).

V mariborski skupini:
V Mariboru: Železničar : Maribor 3:1 (1:1).
V Murski Soboti: ČSK : Mura 5:1 (2:0).
V Cakovcu: Rapid : Gradjanski 3:0 (1:0).

V celjski skupini:
V Celju: Olimp : Atletiki 10:0 (4:0).

Srbska liga

V Beogradu: BSK : Zak 11:0 (8:0), Bata : Bask 5:1 (3:0).

V Zemunu: Slavija (Sar.) : Zemun 4:1 (0:1).
V Skoplju: Jugoslavija : Gradjanski 1:0 (0:0).
Tekme med Vojvodino in Jedinstvom ni bilo zaradi poplavl v Novem Sadu.

Vrstni red klubov na prvenstveni tabeli je takle:

BSK	16	14	1	1	74:14	29 točk
Jugoslavija	16	9	5	2	51:16	23 "
Slavija (Sar.)	16	9	2	5	43:25	20 "
Vojvodina	15	7	5	3	33:29	19 "
Gradjanski (S.)	16	8	1	7	27:33	17 "
Bata	16	6	4	6	31:35	16 "
Jedinstvo	15	6	2	7	27:34	14 "
Zak	16	4	0	12	19:61	8 "
Bask	16	1	5	10	16:33	7 "
Zemun	16	1	3	12	16:57	5 "

Nemčija : Jugoslavija

Prihodno nedeljo igra naša reprezentanca na Dunaju z nemško državno reprezentanco. Kapetan nemške nogometne zveze je sestavil moštvo, v katerem igrajo v glavnem samo dunajski igralci. Od 14 igralcev, ki pridejo v postev za sestavo reprezentance, so samo trije igralci iz Reicha. Zaenkrat so določeni naslednji: vratarja Raftl in Zöhrer, branilci Janes in Schmaus, krilci Hanreiter, Hoffstädter, Skoumal in Mock, napadalci pa Lehner, Hahne-mann, Conen, Reitermayer, Binder in Pesser.

Naš kapetan moštva še ni določil, pač pa bo naše igralce izbral iz naslednje sedemnajstorice: vratarja Glaser, Lovrič; branilci Stojilković, Dubac in Brozović; krilci: Lechner, Dragičević, Manola in Kokotović; napadalci: Glišović, Valjarevič, Petrovič, Vujadinović, Nikolič, Tirnanič, Rogić in Wölfl.

Tek čez drn in strn

Na Stadionu je priredila SK Planina za svoje člane tek čez drn in strn. Tekmovalci so bili razdeljeni na dve skupini in jih je bilo 23. Rezultati:

Juniorji na cirkca 2400 m:

Potočnik (Planina) 8:47.8
Mežsuar (Ilirija) 9:07.
Bratuž (Planina) 9:16.

Senjorji na dvojni progi:

Knez (Planina) 19:29.4.
Tavčar (Primorje) 19:29.8.
Kocutar (Planina) 19:30.

V Celju je sličen tek priredil SK Celje. Tekmovalo je 13 tekačev; senjorji so tekli na 5000 m; juniorji pa na 1500 m. V posameznih skupinah so zmagali:

Rozman Alojz 2:33.2.
Kos Anton 5:25.4.

V Zagrebu je v podveznem prvenstvu zmagal Viktor Flaas v času 27:18.6. Kotnik in Srakar nista nastopila, ker se očitno pripravljala na nedeljsko državno prvenstvo v teku čez drn in strn, ki bo v nedeljo v Ljubljani.

Dva občna zbora

Poleg številnih dogodkov na igrišču je bilo tudi nekaj več ali manj posrečenih občnih zborov nekaterih športnih podvez ozioroma »Savezov«.

Gorenjska zimsko športna podzveza je imela svoj redni občni zbor, ki ga je vodil predsednik Vovk. Novi predsednik Gorenjske podzveze je Jože Činković.

Glede ureditve športnih vprašanj pa obetajo Gorenjci posebno resolucijo. Bomo videli.

V Zagrebu pa so se spet sestali »voditelji« atletov. Ker so bili menda na tem sestanku sami taki odborniki, ki jim je edini cilj napredek jugoslovanske atletike, so se seveda spet skregali in je moral zastopnik oblasti občni zbor predčasno zaključiti.

Za majhno izpremembo pa se niso skregali zaradi tega, ker je bilo toliko lepih in koristnih predlogov, kako izboljšati našo atletiko, ampak takoj že ob začetku, ker se niso mogli zediniti ali naj bi bil ta občni zbor šele ustanovljen ali pa je to že redni občni zbor. Bog ve kakšen razlog za spor bodo ti učenjaki našli pri prihodnjem sestanku. Z malo dobre volje in pameti bi bil spor že zdavnaj urejen in rešen. Tako pa odborniki posameznih narodnih zvez potujejo iz Zagreba v Beograd, nato v Ljubljano in spet v Zagreb ter zapravljajo za potnine denar, ki bi moral iti v korist atletom. Toda vse to je potrebno za napredek atletike. Vendar pa so nekateri tako čudni, da tega ne razumejo in tako pojmovanje športa ter take »voditelje« odklanjajo. V enem kasnejših člankov se bomo na to vprašanje še povrnil.

Takole se obleče eleganten gospod ob toplih poletnih večerih. »Tropske smokinge«, v katerega je oblečen gentleman na sliki, so kazali pred kratkim v Newyoru na modni razstavi. Suknjič je rumene, kanarčkove barve v tako imenovanem rebrastem vzoru. Reverji so gladki, zraven pa spada burgundno-rdeča samoveznica.

Pred današnjo premiero slovenske izvirne igre »Partija šaha« Fr. Bevka

France Bevka je eden izmed najplodovitejših pisateljev današnjih dni. Znan je Slovencem po svojih pesmih, novelah, črticah in romanih. Marsikatero njegovih del je prevedeno tudi v tuje jezike.

Njegova igra »Partija šaha« ni njegov oderski prvenec, dasi v Ljubljani se nismo videli nobene izmed njegovih del. Dejanje igre se pleče v odersko vedno učinkovitem in že neštokrat preizkušenem zakonskem trikotniku. Snov ni nova, dasi v naši književnosti — mislim dramatski — še ni tako izbrana kot na primer v francoski. Bevka ji je znal dati marsikatero svojsoj potezo, dasi to pri tako pitem številu oseb (mož, žena, prijatelj, služkinja in otrok) ni lahko. Igre v zakonskem trikotniku imajo navadno dve varianti: da zmaga v borbi za ženo mož ali pa ljubimec. Bevka si je izbral prvo. Bevka igra, prvotno zasnovana kot drama, v končni redakciji pa komedija, je vendar resnejšega značaja, čeprav marsikatera situacija in dialog ni brez humorja.

Delu je treba priznati pred drugimi, inozemskimi tovrstnimi igrami prednost: prvič, da je naša, in drugič, da ni brez moralne vrednosti. Kak manj tehten pisatelj bi ne znal izbiti iz igre več kot dialoge in situacije okrog pretečnega zakonoma, Bevka pa je znal dati igri z majhnimi, komaj opaznimi refleksi osebami tudi tehtnejšo karakterizacijo in z bežnimi črtami naznačeno socialno okolje, v katerem se gibljejo. Domači prijatelj, ki je rešil možu življenje in si pridobil tako hvaležnost moža, premožnega industrijalca, je dobil s tem vstop v njegov dom. Po svojem značaju lahko miselnih Gale skuša brez kakih predsodkov pridobiti ljubezen Drenove žene Erne, ki se že nekoliko nagiba k njemu, poleg tega pa se Gale tudi ne sramuje izposojati od Drena denar, ki ga izgublja pri kvartanju. Mož izpregleda situacijo in se spusti v borbo za poštenost žene in doma. Tudi žena se otrese zaljubljenosti, toda sočutje do pustolovca, ki je vendarle rešil njenemu možu življenje, jo sili, da ga skuša rešiti pred posledicami poverbe, ki jo je zagrešil. Ljubosumni mož, ki uprizori »krvavo rodbinsko tragedijo«, se na ta način poigra s prijateljem in ga spravi v strah, a končno mu vendarle velikodušno pomaga iz zagate, sigurno, da je dobil Gale lekico za vse življenje. Srečno rodbinsko življenje je zopet v tiru, kajti mož je pravočasno posegel v tok dogodkov, preden je mogla postati žena žrtev prijatelja. — Odersko je marsikateri prizor učinkovit in celo zelo napet, menjajo se pa v dovolj pestri menjavi docela resni, dramatični, z liričnimi in komičnimi. Delo ima mestoma prav lepe in globoke misli o zakonu in življenju.

Sodelujoči člani: Danilova, Bratina, Drenovec in Slavčeva so že v pretekli sezoni gostovali s tem delom na različnih podeželskih odrih Slovenije. Povsod je bilo sprejeto s toplim zanimanjem in razumevanjem, lokalne kritike po revijah in časopisih bo bile vseskozi priznane. Nadejati se je, da bo igra slovenskega avtorja naletala tudi na našem prvem slovenskem odru na tisti sprejem kot ga po svojem prizadevanju zasluži. Kajti njena tendenca, čeprav nikjer podčrtana, je: težnja po zdravih moralnih prilikah, borba za ohranitev nedotakljivosti zakonskega življenja. Maša Sl.

Pred recitacijskim večerom slovenskih književnikov v Zagrebu, Zagrebški dnevnik »Hrvatski dnevnik«, katerega glavni urednik je pisatelj dr. Ilija Jakovljevič, predsednik Društva hrvatskih književnikov, pod katerega vodstvom je društvo pred tedni priredilo v Ljubljani svoj recitacijski večer, je prinesel v nedeljski številki podobe in literarne oznake vseh slovenskih književnikov, ki bodo 12. t. m. nastopili v Zagrebu. Članek je napisal pesnik in pisatelj g. Ivo Kozarčanec, kulturni urednik Hrvatskega dnevnika in eden najbolj vnetih delavcev za slovensko hrvatsko kulturno sodelovanje. Podal je markantne orise F. S. Finžgarja, Otona Župančiča, predsednika Društva slovenskih književnikov prof. F. Kobljarja, dr. Igo Grudna, dr. Antona Vodnika, E. Kocbeka in dr. B. Krefta, ki bodo nastopili v Zagrebu. V opombi je omenjeno, da je prišla šele v zadnjem hipu vest, da bo sodeloval tudi pesnik Pa-

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušenim sredstvom za čiščenje, z naravnim »Franz-Josefov« grenko vodo, ki se tudi po daljši uporabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodec in čreveh, pa pijejo »Franz-Josefov« vodo, so zelo zadovoljni z okusom, kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 3047/35.

Med štirinožnimi vojaki

Živali v sodobni armadi; njihove naloge in pravice — »Modri križ«, ustanova za njihovo varstvo

Kljub temu, da sta sodobna armada in sodobno vojskovanje modernizirana in motorizirana do skrajnosti, vendar ne moreta izhajati brez nekaterih vrst sotrudnikov in pomočnikov iz vrst živalstva, ki še danes niso mogli izgubiti pomena in važne vloge. Niso tu mišljene živali, ki jih moderna armada potrebuje za prehrano, ampak živali-vojaki, ki opravljajo na bojišču naloge kot živa bitja pod poveljstvom človeka. Število teh živali, ki jih sodobna armada potrebuje v svoje namene, je mnogo večje, kakor si more laik predstavljati.

Nemška armada ima v svojem sestavu tri vrste živali: konje, pse in golobe-pismonoše. Francoska armada uporablja poleg teh treh vrst

Gorskega topništva si brez konj ni mogoče predstavljati. V tej panogi orožja ne bo konja nikdar spodrinilo nobeno motorizirano vozilo. Slika kaže manevre gorskega topništva v bavorskih gorah.

v severni Afriki še kamele, Angleži pa imajo v svoji indijski armadi celo slone, ki so se izkazali v mnogih ozirih zelo uporabni.

Kljub temu, da se vojaške enote čimdalje bolj motorizirajo in da konjenica izgublja svoj pomen, je ostal konj še zmerom vojaška žival prve vrste. Kjer motorizirane enote ne morejo naprej zaradi težavnega zemljišča, mora nastopiti konj, pa bodisi, da vleče ali nosi topove, strojnice, proviant, strelivo ali pa nosi človeka. V gorskih predelih se še bolje kot konj obnese mula, kar so s pridom izkoristili v španski državljanski vojni. Tudi v jugoslovanski armadi se zaradi pomanjkanja dobrih cest in večinoma hribovitih pokrajin boljše obnese konj in mula kakor pa motorno vozilo. Kot noseča živina so se doslej najbolj obnesli bosanski konjiči.

Psu, prenašalec poročil, so obesili okrog vratu torbico, v kateri so napisana važna sporočila. Pes jih bo zanesljivo prinesel na pravo mesto, razen če ga ne bo med potjo zadela sovražna krogla ali granata.

O uporabi golobov-pismonoš v poročevalski in vohunski službi ni dosti povedati. Človek izkorišča prirojeno lastnost goloba, da se, spuščen koder koli, zmerom vrne v svoj golobnjak, v katerem je preživel nekaj tednov. Vsaka večja armada enota ima svoj poseben oddelek golobov-pismonoš, katerim so dodeljeni v tej stroki izveščani vojaki.

Uporabnost psov v vojni so prvi videli Nemci, ki so že davno ustanovili v Hannoveru in v Frankfurtu posebni šoli za dressuro psov v vojaške namene. Nemci so v te svrhe najprej uporabljali ovčarje, pozneje pa še piclje, kodre in doge. Francozi imajo svojo šolo za vežbanje vojaških psov v Satoryju na zapadu Pariza in uporabljajo za to iste pasje rase kakor Nemci. Lovski psi se za vojaške namene ne obnesejo, ker jih pri njihovih pohodih zmoti vsak zajec ali kakšen roparski ptič in namesto da bi šli, kamor je treba, jo uberejo za divjadjo. Izvrstno pa se je izkazal ovčjak, in sicer kot vprežna žival, kot straža in kot zanesljiv prenašalec poročil.

Prehrana in oskrba živali je v vsaki armadi točno urejena. Kar skoraj smešno je videti, kako so njihove pravice in porcije prirojene po pravicah in porcijah človeka-vojaka. Po neki francoski postavi, ki datira še iz prejšnje vojne in ki je v veljavi še danes, imajo vse vojaške živali pravico do rednega dopusta, ki znaša za pse tri tedne na leto, za konje mesec dni, golobi-pismonoše pa se morajo zadovoljiti s 14 dnevi. Kamela je očitno privilegirana, kajti njen dopust znaša dva do tri mesece na leto, kar je vsekakor razumljivo, če pomislimo, da potrebuje kamela precej časa, preden spet spravi v red svojo grbo, ki zaradi velikih naporov zleze vase.

Ista postava predpisuje natančno tudi porcije živil za vojaške živali. Psom pripada vsak dan 750 gramov mesa ter 550 gramov rezancev ali 350 gramov riža. Vprežni psi pa dobe vsak dan še isto količino zelenjave. Vsakih deset dni jim morajo menjati ležišče v njihovih hišicah, za kar je predpisanih 5 kilogramov suhe slame. Za razsvetljavo pasje kolibe na bojišču pripada dnevno za vsakega psa tri grame sveče in pozimi, ko je treba pasje kolibe greti, je predpisanih dnevno za vsakega psa 530 gramov premoga. Treba je pripomniti, da brezmesni dnevi, ki so jih v vseh vojnoletih se državam uvedli za civilno prebivalstvo, za štirinožne vojaške ne veljajo, kakor tudi ne veljajo za vojaške ljudi. Za vojaško pasjo kuhinjo je vsak dan nedelja.

Angleška armada je po vzoru »Rdečega križa« za ljudi že v pretekli vojni uvedla »Modri križ« za živali. Ta ustanova, ki so jo med svetovno vojno priznale vse vojujoče se države, je v sedanji vojni spet pričela z udejstvovanjem. Obstoja po večini iz živinozdravnikov, ki pripadajo rednim zdravstvenim ustanovam armade in nosijo posebno uniformo. Kakor zdravniki, sanitetci in uradniki »Rdečega križa«, se tudi udje »Modrega križa«, če zaidejo v ujetništvo, med seboj izmenjavajo. Poslopja, šotori in vozovi, ki nosijo znak »Modrega križa«, se ne smejo bombardirati. Sovražnik ne sme ujetih vojaških živali pobiti, ampak jih mora hraniti in oskrbovati. Sme pa jih uporabiti za delo. »Modri križ« je torej prav lepa in koristna ustanova, ki dela vso čast človeškemu rodu.

Odpoved Šentjakobskemu gledališkemu odru

»Jutro« je v nedeljski številki objavilo oster napad na mestno upravo, ker je odpovedala Šentjakobskemu gledališkemu odru veliko dvorano in druge prostore. Hkrati »Jutro« napada mestno upravo tudi zaradi odpovedi igranja »Atene« v Tivoliju, se razburja zaradi odpovedi ogromnih prostorov Vajenskega doma v šempetrski vojašnici, prav tako pa tudi zaradi odpovedi kopalnice Sokolu na Taboru in zaradi zazidave telovadnice Sokola na Viču.

Dopisnik »Jutra« s tragičnim patosom sporoča javnosti skrajno nekulturna dejanja, ki naj bi jih bila po njegovem mnenju zagrešila sedanja mestna uprava. Ljubljanski davkoplačevalec te ali one stranke je pa mestni upravi za ta nekulturna dejanja hvaležen, ker ve in občuti, da taka nekulturnost pomeni zanj varčevanje njegovega denarja in porabo težko plačanih davkov za še bolj važne in splošno koristne namene.

Menda ni nikogar več v Ljubljani, ki bi se ne zgražal nad uradnimi prostori in starem magistratu. Glavno mesto Slovenije resnično več ne reprezentira s takimi stopnišči in pisarnami ter že stara je splošna želja Ljubljančanov, da bi čimprej dobili dostojno novo magistratno poslopje. Magistratni uradi so raztreseni po vsem mestu od Šempetra do Gradišča in blagor človeku, ki pozna vse naslove mestnih uradov. Koliko dragocenega časa izgube Ljubljančani in tuji z iskanjem raznih uradov in pisarn in koliko najemnin morajo davkoplačevalci plačati za mestne urade — ogorčenega pisca seveda ne briga.

Za starim magistratom in za Mestnim domom z denarjem davkoplačevalcev mestna občina vrta v grajski hrib globoke rove za zaklonišča, potrebna v časih, ki razburjajo vso Evropo. Če nas Bog ne obvaruje pred najhujšim, nas bo nesreča naučila ceniti in spoštovati gasilce kot naše reševalce in najpoštevnejše pomočnike. Doslej so bili in so še vedno poklicni in prostovoljni gasilci v Mestnem domu tako stisnjeni, da je oviran in nemogoče kakršen koli napredek in razmah gasilstva. Nemogoče je stalno vežbanje gasilcev, nezadostni so uradni prostori in v poslopju ni spalnic za gasilce, ki morajo biti sleherni trenutek pripravljeni za pomoč občanom. Nikdo v današnjih časih ne more tajiti, da gasilstvo nima kulturnega pomena, saj smo ponosni na število naših gasilcev, češ da se po tem številu računa višina srčne kulture Ljubljane in vsega našega naroda. Mestni socialni urad in mestni fizikat se poleg gasilcev stiskata v Mestnem domu ter se ne moreta razviti, kakor bi se rada, da bi še bolj koristila občanom. Ali so časi sedaj taki, da bi si kdo upal misliti na skrčenje socialnih in sanitarnih nalog? Skrb sedanje mestne uprave za manj premožne sloje ter za življenje in imetje vsega mestnega prebivalstva je v teh časih pač najvišja kulturna naloga.

Ko torej mestna občina hoče razširiti uradne prostore, namenjene skrbstvu za zdravje Ljubljane, za socialno skrbstvo in za gasilstvo, torej za pomoč v najhujši sili, je mestna uprava pač storila, kar zahteva zakon in kar zahteva blaginja občanom, zlasti v tako nestalnih časih. Poleg tega pa moramo tudi pomisliti, kakšne najemnine bi za take prostore morali mestni davkoplačevalci plačevati, sedaj pa mestna občina dobiva zanje od Šentjakobskega odra vse leto 2.400 din čiste najemnine in toliko tudi za prostore pevskega društva »Ljubljanski Zvon«. Preveč resni so časi, da bi

Letalec je opazil nad sovražno fronto nekaj takšnega, kar mora takoj sporočiti poveljstvu. Napisal je svoje sporočilo na listek in ga pritril golobu-pismonoši med krila. Golob bo letel do svojega golobnjaka, kjer že čakajo vojaki, ki bodo poročili prestregli in ga oddali nazaj.

mestna uprava smela davkoplačevalcem naprtiti stroške za novo gasilsko poslopje ter za večje prostore socialnega urada in fizikata v tujih hišah, sama bi pa skoraj brezplačno dajala velike in lepe prostore diletantom.

Vzgojno in kulturno društvo »Atena« je imelo za 1000 din na leto najlepši preostor v Tivoliju. »Nekulturna« mestna uprava je »Ateni« ta prostor odpovedala ter napravila čezeno lepo cesto, ki veže Rožno dolino s središčem mesta in po bližnji tudi s Šiško. Na tistem prostoru pa, kar ga je še ostalo in kjer so se prej zabavali izbrani krogi in igrali skrbno odbrani otroci, se pa zdaj igrajo otroci vseh slojev. Že so pa gotovi tudi načrti za preureditev Tivolija ter za napravo pravega otroškega paradiža, ki bo segal od glavnega tivoljskega

Obnovljeni vlaki

Od 15. aprila t. l. naprej vozijo spet dnevno redno naslednji vlaki:

Na progi Belgrad—Jesenice brza vlaka št. 2 in 3 z odhodom iz Belgrada ob 9.02, iz Zagreba ob 17.40, s prihodom v Ljubljano ob 20.16 in na Jesenice ob 22.15 ter v obratni smeri z odhodom z Jesenic ob 7.45, iz Ljubljane ob 9.20, s prihodom v Zagreb ob 12, v Belgrad ob 20.15.

Na progi Maribor—Postojna brza vlaka št. 501/602 in 601/502 z odhodom iz Maribora (prvič dne 16. aprila) ob 2.48, s prihodom v Ljubljano ob 5.48 in v Postojno ob 7.22 ter v obratni smeri z odhodom iz Postojne (prvič dne 14. aprila) ob 22.46, iz Ljubljane (dne 15. aprila) ob 0.21 in s prihodom v Maribor ob 3.20.

Na progi Pragersko—Kotoriba—Murakeresztur brza vlaka št. 1102 in 1101 z odhodom s Pragerskega ob 3.08, s prihodom v Kotoribo ob 4.47, v Murakeresztur ob 5.12 ter v obratni smeri z odhodom iz Murakeresztura (prvič dne 16. aprila) ob 0.48, iz Kotoribe ob 1.17 in s prihodom na Pragersko ob 2.58.

Na progi Rogaška Slatina—Rogatec potniški vlak št. 2111 z odhodom iz Rog. Slatine ob 4.02 ter prihodom v Rogatec ob 4.13 in v obratni smeri potniška vlaka št. 2112 in 2126 z odhodom iz Rogatke ob 6.28 in 21.51 ter s prihodom v Rogaško Slatino ob 7.07 in 22.02.

Na progi Novo mesto—Straža—Toplice mešana vlaka št. 9540 in 9541 z odhodom iz Novega mesta ob 19.20 in s prihodom v Stražo-Toplice ob 19.38 ter v obratni smeri z odhodom iz Straže-Toplice ob 19.48 in prihodom v Novo mesto ob 20.06.

Vojnik

K Jutrovi »razpuščen družbi«. »Jutro« je v svoji 75. številki dne 2. aprila 1940 poročal o prav gotovo iz najbolj zanesljivega vira, da je gospod župnik nekje na Štajerskem na veliki četrtki razpuštil Fantovski odsek in Dekliški krožek in da so se farani, ki so z zaskrbljenostjo že delj časa pošiljali svoje sinove in hčerke na sestanke FO in DK, nad tem dejanjem »dobrega« gospoda župnika oddahnili. Tudi v tem primeru je »Jutro« pokazalo svojo ličijo naravo. Dobremu gospodu župniku se hlini, da potem hujše lahko udriha po ubogih kaplanih, ki sta zanemarjala svoje dušno pastirstvo pri bolnih in starih. Ako sta kje na Štajerskem še

drevoreda pa tja do Ceste na Rožnik. Ta paradiž pa ne bo samo za izbrane, temveč za zdravje in veselje vseh ljubljanskih otrok in za razvedrilo ter zadovoljstvo vseh ljubljanskih starih in vseh občanov z visoko arčno kulturo.

Vajenski dom v šempetrski vojašnici je zavzel ogromne prostore in jih je imel v najemu popolnoma brezplačno. Prostori, kjer so bile prej kazematne in drugi zapori ter stanovanja za vojaštvo, nikakor niso bili primerni za mladino, zato smo pa lahko veselili, da smo na drugi strani dobili najmodernejšo palačo za najpopolnejše urejeni Vajenski dom.

Nekdanje prostore Vajenskega doma v šempetrski vojašnici je zahtevala in dobila Uprava drž. policije, nekaj jih ima pa tudi mestno cestno nadzorstvo, ki se je moralo izseliti iz starega magistrala zaradi pomanjkanja prostora in zaradi take reorganizacije mestnih uradov, da je davkoplačevalec čim najbolj ustrežen. V šempetrski vojašnici smo dobili tudi »nekulturni« Banovinski inštitut za raziskavanje in zdravljenje novotvorb, tam je protezna delavnica in tam so prostori za invalidsko organizacijo, tam je Veterinarsko-bakteriološki zavod in tam so že prej omenjeni prostori mestnega cestnega nadzorstva ter mestni in policijski zapori ter stanovanja in uradni prostori državne policije.

Sokolu I. na Taboru je mestna občina ljubljanska plačevala po 66.000 din vsako leto samo za dovoljenje, da bi se v sokolskem kopalšču smeli kopati tudi otroci ljubljanskih ljudskih šol. Vodstva šol so pa izkoriščanje tega drugega dovoljenja zaradi razdalj in tudi zaradi razmer, ki se je o njih marsikaj govorilo in pisalo, odklonila. Šolski otroci se v tem kopalšču sploh niso kopali in kakaj naj bi torej mestna občina plačevala kopalšču za prazen nič na leto 66.000 din?

Člankar pa ne omenja v zvezi s kopalščem na Taboru tudi preselitve otroškega vrta in mestnega otroškega zavetišča iz tega sokolskega doma. Za otroški vrtec je mestna občina na leto plačevala po 19.440 din najemnine, za otroško zavetišče pa po 22.440 din letne najemnine in poleg tega še 15 ton premoga. Sedanja mestna uprava je sezidala nova poslopja za sodobna otroška zavetišča in vrte, da ji ni treba več plačevati pretiranih najemnin in so otroci tudi v zanesljivo dobrem varstvu. Zdi se nam, da se je »Jutrovemu« piscu mestna uprava zamerila samo zaradi varčevanja javnega denarja.

Naposled smo pri telovadšču Sokola na Viču, kjer stoji sedaj prekrasno novo poslopje meščanske šole z najmodernejšo telovadnico in velikimi igradimi. O tem sokolskem telovadšču je pa že tudi »Jutro« obširno pojasnilo, da je že prejšnja uprava nekdanje občine Vič kupila ta prostor samo za novo meščansko šolo ter s Sokolom Vič sklenila pogodbo, ki je z njo Sokol dobil začasno letno telovadišče in se je zato sedaj tudi sam takoj umaknil po pogodbi, ki jo je podpisal. Ne maramo še bolj podrobno razpravljati o raznih najemninah, podporah in darilih, ki so jih prejšnje mestne uprave dajale, ker bi lahko to naštevane zabeleži tudi tiste, ki so jih bili deležni, ter razburile vse ljubljanske davkoplačevalce.

tako vestna, poštena in plemenita kaplana, potem sta to prav gotovo naša dva gospoda. Vzorno in vestno izpolnjujeta svoje vzvišeno delo in vsi, tudi najbolj tako imenovani nacionalni ali napredni krogi, ju prav zaradi njune vestnosti, rednosti in ljubeznivosti ter poštrevnosti izredno ljubijo ter se zgražajo nad toliko iznajdljivostjo »Jutrovega« članka. Čujejo se glasovi: »Ali je mogoče, da »Jutro« sprejema take laži?« in to iz sokolskih vrst. Zgodilo se je celo, da so taki, ki so na »Jutro« naročili že več, celo 20 let, rekli, da bodo nehali biti naročniki, če »Jutro« tega ne bo preklotalo. Resnično je namreč edino to, da je bilo pri FO in DK nekaj plevela, ki pa ga imajo tudi druga društva in ki sta ga gg. kaplana izločila, ker niso bili vredni, da so se šteli med člane FO in DK, ker so delali sramoto enim in drugim ter so se očetje in mamice oddahnile, ko so bili ti izključeni. Obe društvi sta prečiščeni in bosta delali nemoteno naprej. Tudi ni res, da bi bili prikrajšani stari možje, ki so nosili nebo pri velikonočni procesiji, ker so zelo radi videli, da je mladina nosila nebo. Kako bi tudi ne bili, saj so to bili sami njihovi otroci, na katere so bili ponosni. Tudi ni res, da bi bil gospod župnik razpuštil FO in DK, ker ni nikdar bilo niti najmanjšega nesoglasja med gospodom župnikom in gospodom kaplanom, saj je gospod župnik ponosen na svoja tovariša ter jima popolnoma zaupa. Resnica pa je, da je med učitelstvom zavrnilo, ko so čitali »Jutrov« članek, ker malokje živijo v tako pristranskem razmerju učitelji s svojimi dušnimi pastirji kot pri nas.

»Jutrove« članek, ki je bil zelo previdno in ličije sestavljen, je dvignil mnogo upravičene jeze in sramote med našimi župljani in zgražajo se vsi, brez ozira na politično privržnost, ker vsi čutijo krivico, ki jo je napravil »Jutrov« članek plemenitima gospodoma. Seveda je vsako takoj vedel, da je napisan za Vojnik.

Iz Julijske krajine

Pojasnili o amnestiji. Ker so neki listi prinesli netočno vest, da je tihotapstvo iz februararske amnestije izključeno, prinašamo sledeče pojasnilo: Kazni za tihotapstvo tobaka, soli, kinina in drugih monopolskih izdelkov se z amnestijo oprostijo, če za te prestopke postava določa samo globo v najvišjem znesku 2500 lir. Če pa je kazen določena z nad 2500 lirami, se globa spregleda, oziroma delno zniža le, če stranka plača tekom 120 dni (števiš od 23. februarja 1940 dalje) monopolsko pristojbino; te pristojbine je treba plačati le, če znašajo nad 1000 lir. — Isto velja za kazni zaradi prepovedanega kuhanja in prodajanja žganja. Točko na splošno. Podrobnejša pojasnila, ki so za vsak slučaj posebej potrebna, si člani bratovšine Martina Krpana lahko preskrbe pri pravdnikih.

»Svete pesmice.« Izšle so v drugi izdaji »Svete pesmice«, 106 ljudskih napevov za cerkvene zборе, priredil Vinko Vodopivec, izdala Goriška Mohorjeva družba. V Ljubljani se dobe v Jugoslovanski knjigarni.

Idrija. Smrt g. Grlica je globoko pretresla naše mesto in okolice. Saj je prišla s tako grozno nepričakovanostjo in je iztrgala pokojnika iz srede plodnega javnega udejstvovanja, kateremu je bil začel posvečati svoje moči. Bil je predsednik Posojilnice, mestni podžupan in še v več drugih zastopih je razvijal svojo delavnost. Kaj čuda, če smo mu priredili veličasten pogreb. Z zastopniki oblastev in raznih udruženj ter mestno, strankino in trgovsko zastavo na čelu ga je spremljala na zadnji poti silna množica meščanov in okoličanov. V sprevedu so nosili 17 vencev. Ob rakvi so mu svetili tovariši trgovci. Skratka: vse mesto z okolice vred se je potrudilo izkazati rajnkemu čast in spoštovanje. Njegova gospodstva je pa počastila njegov spomin na prav pristen in lep način: pogostila je 200 revežev — bila je ravno velika sobota — z dobrim obedom.

Akademija v št. Vidu nad Ljubljano

V nedeljo, dne 7. aprila je bila vsakoletna akademija. Šentvidčani so eni izmed tistih redkih, ki so znali višino svojih akademij ohraniti. Tako delovnih fantov in deklet ne premore vsako društvo. V trudu in znoju, polnem radosti, so nam pripravili sliko svojega dela in svoje.

Z udarno deklaracijo pesmi I. Preglaja »Naše geslo« so odprli knjigo svojega dela, ki je s prostimi, gimnastičnimi, simboličnimi in orodnimi vajami navdušilo vse gledalce. Oder je pripravil br. Renčelj Milojko, ki je tudi sicer k uspehu akademije doprinesel svoje. Tudi ostalim zakulisnim delavcem vsa čast, kajti točke so se vrstile druga za drugo, brez premora, ena lepša od druge.

Pri vseh prostih vajah smo opazili, kako natančno, brez pomot, enotno in strumno izvajanje prireditelje gledalca, da sam ne ve, kdaj je konec. Naj še posebej pohvalim naše najmlajše — naraščaj in gojenke, mladce in mladenke, katerih pollet in znanje je zelo posebno priznanje. Rajanje mladenk je bilo res rajanje, ki je budilo pri gledalcih kar veselo razpoloženje, kakor tudi vaja gojenk z velikimi pentljami na malih glavicah. Novodobni način orodne telovadbe smo deloma obhodovali pri mladih v vajah na konju, ki zahtevajo veliko spretnost in poguma. Talna gimnastika trojice članov, ki so enotno delali precej

težke gibe, je ugajala zlasti zaradi posrebe izrabe prostora in preciznosti izvedbe — vse priznanje br. Jeločniku, ki je nato tudi sam kot četrti izvajal z njemu lastno prožnostjo in eleganco svojo vajo, s katero lahko tekmuje z mednarodnimi telovadci, kar mu je priznalo vse občinstvo.

Članska vrsta na bradlji sicer ni izvajala najtežjih gibov, vendar so nekateri izvali viharne aplavze, bodisi za težkočo, bodisi za lenoto izvajanja. Mladi mornarčki so dvorano kar zrevolucionirali, tako so se postavili. Narodni plesilci članice in njih simbolična vaja »Nebo žari«, so bile res dobro izvedene točke. Delo samo hvali mojstra, pa tudi mi čestitamo načelnici gđ. Elzi Cedinkovi. Posebno druga točka, ki je vsebinsko lepa in globoka, nam je pri občutni izvedbi vzbudila mnogo lepših misli, ki so najbrž tudi govorniku g. Filipu Terčelju dale pobudo za drugi del njegovega govora — v slovenski ženi, ki naj kliče naš mladino, naj misli in čuti za brate ob Zili in Soči, kliče naj pa naši organizaciji, po organizaciji slovenskih fantov in deklet, o katerih je podal pred tem nekaj pristranih besed.

Po lepo uspehi akademiji želimo šentvidčanom, da v tem duhu in po tej poti nadaljujejo svoje delo — domu gradijo slavo in čast.

MALI OGLASI

V malih oglesih velja vsaka beseda 1 din; tenitovanjski oglesi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglesi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

ROMANJA

Sončna Dalmacija
In morje — vabita! Binkoštno romanje Trsat-Split, najlepši majniški izlet po morju: trsatški romarji na Rab, splitški na Hvar. Posebni vlak, polovična voznina! — Po 25. aprilu višja cena! Brezplačna navodila pošljite: »Po božjem svetlu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17a.

Službe iščejo

Šivilja z dežele
vabena šivati ženske oblike, perilo, tudi moško, gre kot pomočnica ali samostojna. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 5292.

Krojač
odpuščen od orožnih vaj, sprejme delo na dom, tudi male kose. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Krojač« št. 5295.

Vajenci

Učenko
s primerno šol. izobrazbo, sprejem v trgovino z mešanim blagom. Ihtana in stanovanje v hiši. Ponudbe s sliko na Podsedenc, Oplotnica.

Razno

Gospodje! Dame!
Prvovrstna strokovna posrednica za gospode, odlična trajna, parna in vodna ondulacija, barvanje las za dame: brivce in frizer.

»Strgar«
Miklošičeva, pri kolodvoru

Službodobne

Hlapca za vsa dela
in h konjem, sprejme takoj Andrej Kregar, Vižmarje.

Postrežnico

preprosto, iščem za od 8 zj. do 4 pop. Naslov v upravi »Slov.« pod 5332.

Služkinjo

mlado, začetnico, najraje z dežele, takoj sprejemem. Goslar, Rožna dolina, Cesta IX, št. 29.

Služkinjo

starejšo, vestno in pošteno, išče družinska učiteljica družina z dojenčkom na deželi. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5294.

Mlekarja - sirarja

sposobnega, sprejme takoj mlekarja Sv. Peter pod Sv. gorami. Pošljite ponudbo z zahtevo plače.

Kupimo

Tračno žago
rabljeno, z razparilnikom in vodoravni jermenik, - kupim. Ponudbe na Drago Nanut, Banja Luka - Bosna.

Javorjeve hlode

gladke, od 30 cm premera naprej, kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Javor« št. 5002.

Vankovrstne

zlatu kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 2

Denar

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Prodamo

Rdeč čebulček
nudimo po znižani ceni. Sever & Komp., Ljubljana.

Modno trgovino

za moško modo, prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5331.

Čebulček in čebulo

dobite najceneje pri trdki Fran Pogačnik - d. z o. z. v Ljubljani - Tyrseva c. št. 33.

Kolesa

raznih svetovnih znamk kupite najceneje pri: Nova trgovina, Tyrseva 36. Rabljena kolesa vzamemo v račun. (1)

Svetoansko črtno

prodaja po zmerni ceni M. Cesar, vinska trgovina, Ljubljana VII., Galska ulica 3. - Telefon št. 23-69.

DRVA PREMOG

IVSCHUMI
BOLENIŠKA CESTA

Čitajte »Slovenca«

Posestva

Enonadstropno hišo

v Ljubljani, z vsem komfortom, dvoriščem in gospodarskim poslopjem — prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5341.

Lepe stavbne parcele

18.000 m², vodovod in električna, blizu nove avto-ceste in kolodvora Lesce-Bled, zaradi selitve po zelo ugodni ceni naprodam. Ponudbe v upravo »Slov.« pod sifro »Lep kraj« št. 5299.

Izvrstno njivo

2125 m² prodam. Sokolska ulica 4, Pobrežje, Maribor. (p)

2 krasni stavbni parceli

v Ljubljani, na Prulah, ugodno naprodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5081.

Hišo na Blokah

z vpeljano gostilno in trgovino, prodam. Bratko Franja, Vel. Bloke, Nova vas. (p)

3 parcele

pri aerodromu prodam za gramozno jamo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5184. (p)

Vnajem

ISCEJO:
Trgovino
vzajem v najem kje na Gorenjskem. - Naslov v upr. »Slov.« pod 5381.

SOBE

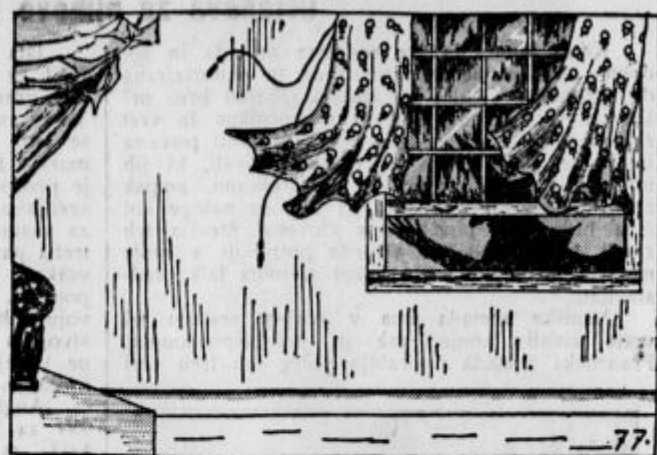
ISCEJO:
Garconniero
išče dipl. pravnik s 1. majem. Prednost bližina sodišča. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5316.

ODDAJO:

Prazno sobico
s posebnim vvhodom oddam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 5293.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(77) Nenadoma je postalo temno in strašno neurje je izbruhnilo. Mrzel veter je potegnil skozi dvorano tako, da so zaplapolale zavese pri odprtih oknih.

(78) Prav tako nenadno kot je izbruhnilo, se je neurje tudi pogleglo. Nebo se je zjasnilo in sonček je zopet veselo posijal. Vsi so si oddahnili po tej preteči prikazni.

Stanovanja

ODDAJO:

Kmečko stanovanje
pripravno za obrtnika, od Ljubljane 27 km (v Laporjah), oddam v najem s 1. ali 15. majem. Poizve se pri Veuk, Podlog 5, p. Velike Lašče.

Objave

Naznanilo

vsem cenjenim odjemalcem, da se je trgovina Umetnost — Anton Demšar, preselila iz Cankarjevega nabrežja v Kolodvorsko ulico — nasproti ktna »Sloga«.

ZAHVALA

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob smrti našega dragega očeta, soproga, gospoda

FRANCA ŽORŽA

se za pismene in ustne izraze sožalja, poklonjeno cvetje ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, najpriskrnejšje zahvalujemo.

Vič-Ljubljana, dne 9. aprila 1940.

UZALOŠCENA DRUŽINA

Brez posebnega obvestila.

Dotrpela je žena in mati, gospa

Pavlina Simčič

kar sporočamo sorodnikom, prijateljem in znanem, proseč jih tihega sožalja.

Pogreb bo v sredo, dne 10. aprila 1940, ob pol petih popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnišnice v Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu.

Lavrea, Trnovo pri Ilir. Bistrici, Korensko sedlo, Divulje, Polje, dne 8. aprila 1940.

Alojzij Simčič, trgovski zastopnik, mož; Vekoslav, Tihomil in Marijan, sinovi — ter njih rodbina

Dotrpela je v svojem dvajsetem letu naša ljuba

Anica Oven

dijakinja

Na njeni zadnji poti jo spremimo v torek, dne 9. aprila zjutraj na domače pokopališče v Semiču.

Ohranimo ji lep spomin!

Semič, dne 8. aprila 1940.

Družina in sorodstvo.

Jakob K. Heer

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

»Velik promet med severom in jugom smo pač za vedno izgubili, toda v naših vaseh se razvija lepo letoviščno življenje in naš narod ne je več kruha izgnanstva. Pridite v Engadin in pogledite: Vstali smo!«

Tedaj prineso košare na oder in izročijo govorniku z vlažnim mahom zavarovane krasne vence cvetja.

»Prinašam vam tudi pozdrav iz najbolj skritega kota Švice — iz Puschlav! S cvetjem vrle Bündnerke ovijem grb skupne domovine. Švicarji smo ponosni na nove Pestalozzijske šole, prva pa je bila ustanovljena v Puschlav! Ustanovila jo je žena, ki pošilja te cvetlice.«

Zaorilo je novo vzklikanje.

Tri dni so še ostali Bündenci, Engadinci, v mestu in njihovi streli so si priborili več lepih nagrad. Vendar kralj Bernine ni dobil prvega švicarskega odlikovanja, toda povsod so ga zelo častili.

»Nisem dobro streljal, namesto tarč sem videl vedno Jolando. Ah, da ni hotela iti z menoj!«

Nihče ni tako silil domov ko on, in ko so se vrnili strelci zopet v Chur, nihče tako tja v Engadin ko on.

Domačini so pričakovali svoje s slavo ovenčane strelce na Albuli in jim v bleščavih belih gorah postregli z vinom.

»Zakaj moje hčere ni med vami?« je vprašal Marko Paltram.

»Iskali smo Jolando, pa je nismo našli.«

Tedaj strga silni mož pero s klobuka, vrže prapor najbližjemu in se loči iz slavnostnega spreveda ter zaplaka ko otrok.

Ljudje ga pa ne razumejo. »Jolanda se bo že zopet našla.«

Njegov obraz je spačen od strahu, pred vsemi drugimi hiti v Pontresino.

»Jolanda!« kliče v temne gore.

In hujšega v Engadinu še niso doživeli. Po globelih in višavah išče sto ljudi Jolando Paltram, mlado lovsko dekle, in pri žaru svetilk se vračajo skupine iskalcev brez nade domov.

Jolanda je skrivnostno izginila, tako skrivnostno ko nekoč Sigismund Gruber.

Nazadnje išče samo še en sam človek.

In prestrašeni poslušajo Bergamaški ponoči v gorah.

»Jolanda — Landolo!« vpije glas, da se odbija od pobočij. Uro daleč se sliši ta glas v tihih gora.

Tako noči, tako tedne!

58

In samotni iskalec ne spi, ne je, sočutja rojakov in gostov mu ni mar. Njegovo življenje je samo klic: »Jolanda! Landolo!«

In vendar več srebrni glas njegovega otroka ne bo nikoli več izgovoril: oče!«

Odkar so mu povedali, da je potovala Jolanda z mladim Lovrencom Gruberjem v soncu in mesečini čez Albulu, pozna njeno usodo. V mladeniču se pretaka kri Gilgije Premontove, v Jolandi kri Marka Paltrama. In ker se Paltram piše, mora ljubiti, kar nosi Premontovo ime! Toda mlada srca je ločilo Gruberjevo okostje. In Jolanda je umrla od brezupne ljubezni.

Nazadnje so jo videli sedeti ob Berninski cesti, kakor bi nekoga čakala. In ljudska govornica več tudi povedati, da je šla Jolanda še enkrat kot Landolo v hribe, v večernem mraku so jo videli iti s svežnjem v roki po poti v Puschlav.

Toda vse je tako negotovo, in kaj naj bi tisti svežnji? Nekega dne brska Marko z nogo na kraju, kjer so ležale Gruberjeve kosti. Razgreba in jih ne najde več!

Zdaj ve: Jolanda, nenavadni otrok, jih je odnesla v Puschlav in jih pokopala v blagoslovljeni zemlji.

Med gorami se odbija njegovo klicanje: »Jolanda — Landolo!«

Nekega dne pa, že proti jeseni, klicanje utihne. Konradin Flugi stoji z gosti na Morterschu in vsi občudujejo krasno izpreminjanje ledenika, visoke bele stene Bernine.

Tedaj pride čez žareči rob ledenika silna postava in nosi drugo lahko postavo in čudovito se odbija temna skupina od srebra Bernine.

Človek se spušča po brazdah ledenika: Marko Paltram je, sivi lovec.

Kralj Bernine je in nese svojo mrtvo hčer v naročju. Postoji, poljubi jo in gre dalje.

Gostom se zamegli pred očmi od bolečin, on se pa smehlja.

»Poglejte, pogledajte! Jolanda je ko živa, še barvo ima v liceh. Ni umrla na gladu, zdaj poleg nje je ležal še kosček kruha. Ugasnila je brez bolečin, zakaj pogledajte, s smehljajem na ustnicah je odrevenela!«

Ob Isoli Persi, ob Izgubljenem otoku, kjer ustvarja ledenik mesto s stolpi in mostovi, kjer se utrinjajo skrivnostne azurne luči, kjer čaka dekle iz Pontresine na Aratscha, jo je našel. Ne, kakor bi bila mrtva, temveč kakor bi spala.

»Ima še barvo v liceh!«

Čudno! Znal je tako zgovorno opisovati sladko smrt vseh tistih, ki jim je namenjeno, da umrjejo v ledu: »Lahna mrazčavica, utrujenost, veke se zapro. Pogledajte! Jolanda je še hotela pobrati svoj kosček kruha, tedaj je sredi kretnje z roko zaspala in srce se ji potopi v lepe sanje.«

Lepe sanje! Lahko bi dejal: Sen ljubeznili!

V srezi na steni ledenika je bila še s prstom zapisala ime: Lovrenc.

Ime: Lovrenc in ne besedo: oče!

O, kako neizmerno je zaradi tega žalosten. Vendar dobro razume vročo kri svojega otroka — temno silo, ki jo je gnala tja, kjer čaka Aratscheva nevesta svojega ženina.

Ljubezen, ljubezen — mlada pomladanska ljubezen! In slana je nanjo padla in Jolanda je morala umreti.

Tako se je dopolnilo vse, kar je bilo namenjeno.

Kakor ime dekleta v pravljici, je ugasnilo tudi ime Paltram.

In očetov greh se je maščeval na otroku. Zdaj mora priti samo še Gilgija.

Zakaj pred koncem sveta smeta onadva hoditi še en dan po planini.

»Ali bo pač prišla? Toda priti bi morala kmalu!«

Marko Paltram ve, da gre z njim h koncu. Skrb za hčer mu je izčrpala skalne moči, nikoli več ne bo hodil po svojih prelepih planinah, nikoli več sprožil puške in nikoli dospel na berninski vrh.

Kralj Bernine je izgubil svoje kraljestvo. Skozi večer nese svojega spečega otroka.

Pontresinski zvonovi donijo v svetel dan. Zvonijo lepemu lovskemu mladcu Landolu v grob.

Iz engadinskih vasi hitijo črnooblečene množice v Pontresino, slikoviti Bergamaški prihajajo s svojih planin in zadnji letoviščarji iz St. Moritza se pridružujejo domačemu ljudstvu.

Gospa Gilgija stopa med množico.

K cerkvi Santa Maria nesejo mladeniči črno, s planinskim cvetjem pokrito krsto. Zvezde planik blestijo izmed temnomodrih encijanov in rdeči gorski nageljni žarijo.

Deklica, ki jo polagajo v grob, je bila čista ko planika, molčljiva ko encijan, njeno srce po ognjeno ko gorski nagelj.

Za krsto stopa Marko Paltram, strahovalec, mogočnik — kralj Bernine. Z dvignjeno glavo, toda z globokimi brazdami z bronastem licu hodi z zadnjimi močmi.

In ko postavijo mladeniči krsto pri cerkvi Matere božje na tla in se zgrnejo pogrebi z odkritimi glavami v krog, uhajajo ljudem plašni pogledi tja k njemu. Vsakdo čuti: Jolanda ni umrla slučajno, brez velikih vzrokov, njena smrt je zadnji pečat na usodi Marka Paltrama.

Toda kdo naj ga sodi, junaka, rešitelja? Silen je gorski svet z belimi plameni snežnih vrhov, s temnimi limbami na skalah, z ledenikimi razpokami, v katere skrivnostno ponika voda, z brezmejnimi zvezdnatim nebom nad bledeci vrhovi, z zarnicami viharnih noči, s pravljicami o vitezu brez miru in o ljubezenskem paru, ki bo smel ob koncu sveta en dan hoditi skupaj po planinah.

Mar tedaj ni potrebno, da vstane od časa do časa človek, ki je usodno zvezan s skrivnostnimi silami gora, z njihovimi bobnečimi plazovi, z njihovimi temnimi znamenji?

Zadnje vesti:

K presenečenju z minami

Stališče Norveške

Oslo, 8. aprila AA. DNB: Na izredni seji stortinga je spregovoril zunanji minister Koht, ki je v začetku svojega govora ugotovil, da so vse nevtalne države presenečene zaradi postopanja zapadnoevropskih sil. Sporočil je nato tekst angleško-francoske note, ki je bila izročena minuli petek. V tej noti sta zapadni evropski državi Norveška in Švedska v teku zadnjih treh mesecev postopali pod pritiskom Nemčije. Zaradi tega zapadni evropski velesili ne moreta več smatrati Norveške in Švedske za popolnoma neodvisni državi. Zapadni evropski velesili ne moreta dopustiti, da bi se Nemčija preskrbovala s surovinami iz Norveške in Švedske. Zaradi tega bosta podvezeli korake za zaščito svojih interesov, ako bi Norveška še naprej ostala pri svojem stališču. V noti so navedeni koraki, ki bi bili prikladni za zaščito interesov malih narodov. Nato je Koht sporočil, da je izjavil poslanikom zapadnih evropskih sil, da se Norveška brez razloga žali, če se trdi, da ni svobodna in samostojna. V notah ni bilo niti ene besede o korakih, ki jih nameravata zapadni velesili podvzeti. Koht je dodal, da se je ob priliki proučevanja note telefonično razgovarjal s švedskim zunanjim ministrom. Davi ob petih sta poslanika zapadnih evropskih sil sporočila telefonično njegovemu ministrstvu, da imata nalogo predati novo noto. Tri četrt ure pozneje sta to tudi izvršila. Koht je nato prečital tekst novih not ter izjavil, da očitno ne obstaja nobena logična zveza med pritožbami zaradi nemškega načina pomorskega vojskovanja in nadaljevanje nevtalne trgovine z Nemčijo. Koht smatra, da je to čudna morala, če si upata zapadni velesili prekršiti mednarodno pravo za to, da bi to pravo ščitili. Koht je prečital nato norveško noto Angliji in Franciji ter dejal, da v tem trenutku nima ničesar več dodati k vsebini teh not. Predsednik stortinga je nato ugotovil, da se zunanje-politični odbor priključuje Kohtovi razlagi.

Angleško mnenje

London, 8. aprila. AA. Diplomatični urednik agencije Reuter piše, da v londonskih nevtalnih krogih prevladuje splošno mnenje, da zavezniška blokada v norveških teritorialnih vodah kot kanala nemške ladije ni samo odločno temveč tudi modro dejanje, ker se s tem zaprejo Nemčiji vitalne komunikacije z zunanjim svetom in ker pade nanjo odgovornost za protiakcijo. Norveški potek sloni samo na akademskih in pravnih razlagah in verjetno tudi ne bo preveč energičen. Smatra se kot malo verjetno, da bi norveška pomorska oblast prevzela riziko glede poizkusa čiščenja minskih polj, ker bi to pomenilo izpostavljanje norveške ladije veliki nevarnosti in ker bi se ne dosegla s tem za Norveško nobena korist, ki bi krija riziko. Razen tega bi se lahko pomagale nove mine. Na drugi strani zavezniški verjetno ne bodo simpatično razpravljali o norveškem uradnem sporočilu, naj zavezniški sami odstranijo mine. Ukrep, ki je bil strogjen, predstavlja rezultat dolgega proučevanja in posvetovanja ter so bile proučene zelo skrbno tudi vse posledice. Očitno pa je, da čez norveške pripombe ne bodo enostavno šli.

Dansko mnenje

Kodanj, 8. aprila. AA. Ritzau: »Berlingste Aftenavis« piše glede polaganja min v norveških teritorialnih vodah: Treba se je zavedati, da je položaj nordijskih držav postal težek po notah, ki so bile predane v soboto. Toda brez ozira na to je prišel dogodek minule noči ter sporočilo o tem nepričakovano, to je usodno presenečenje in ko te vrste pišemo, je položaj še vedno nejasen. Nejasen je, v kolikor se nanaša na Dansko. Edino, kar se lahko ugotovi, je dejstvo, da sta Anglija in Francija izvršili omejitve norveške nevtalnosti. V nekoliko urah se bodo že jasnejše videle posledice kršitve te nevtalnosti. Zunanje-politični odbor norveškega stortinga se sestaja v času, ki je usodepoln za sever.

»Extrabladet« piše med drugim: Nemogoče je drugače tolmačiti angleško polaganje min kot, da je to jasna kršitev norveške nevtalnosti. Toda zdi se, da ima angleška akcija navzlic vidnemu cilju še druge namene. Ali je imela ta akcija namen zvabiti nemško vojno mornarico v borbo ali gre za druge cilje, se bo pokazalo v teku prihodnjih dni. Za Norveško je nastal sedaj zelo resen položaj. Norveška je postavljena pred gotovo dejstvo in tu ne bi pomagal niti najostrejši protest, ki ga Norveška ne bi bila v stanju podkrepiti z oboroženo silo. Kršitev integritete Norveške predstavlja tudi težek udarec pravici samoopredelitvi malih narodov ter je težko verjeti, da prihaja ta kršitev od države, ki nosi v svojem grbu geslo te pravice. Vse, kar smo doslej pretrpeli od vojne, nas je težko prizadelo, toda doslej je šlo za posledice in posamezne interese. To pa, kar se je odigralo minulo noč, je zadelo državo samo in njeno neodvisnost. Severne države morajo sedaj gle-

dati v bližnjo bodočnost z največjo zaskrbljenostjo.

Nemški glas

Berlin, 8. aprila. AA. »Nachtausgabe« pravi, da je Anglija s položitvijo min spremenila norveško suvereno ozemlje v vojno pokrajino. Podan je nedvoumen dokaz, pravi list, da so vse trditve, da se vodijo med Anglijo in Francijo ter severnimi državami pogajanja, samo poskus, da javnost ne bi bila obveščena o resnosti položaja. V 48 urah bodo angleške vojne ladije v norveških teritorialnih vodah dokazale, na Anglija načelno ne prizna več nevtalnosti in da je na ta način napravila popoln preokret političnega stanja na severu.

V Rimu

London, 8. aprila. AA. Reuter. Po brzjavki iz Rima je bila zavezniška akcija glede polaganja min v skandinavskih teritorialnih vodah sprejeta hladnokrvno. Dasi listi v svojih naslovih naglašajo, da so zavezniški kršili norveške teritorialne vode ni direktne reakcije v komentarjih listov, razen v Tribuni, ki piše, da sta Anglija in Francija resno ogrozili interese nevtalnih držav ne glede na to, da sta kršili mednarodno pravo. Merodajni italijanski krogi izjavljajo, da se razume, da italijanska vlada spremlja dogodke z zanimanjem z ozirom na razvoj, ki bi lahko nastal na drugih odsekih. Odsek, ki se mu posveča največja pozornost je Jadran. Krožijo glasovi, da so o prometu na Jadranu bili že razgovori med Italijo in Jugoslavijo.

Rim, 8. apr. AA. Diplomatični urednik agencije Stefani piše v zvezi s položitvijo min v norveških vodah, da so zavezniški na ta način kršili nevtalnost Norveške, kakor je to norveška vlada izjavila v svojem sporočilu. Diplomatični urednik dodaja, da je francoski minister Bonnet izjavil, da je sedanja vojna totalna in da se zaradi tega zavezniški smatrajo za pooblašene poslužiti se vseh sredstev. V Berlinu pa izjavljajo, da bo Nemčija spoštovala nevtalne države pod pogojem, da tudi same store vse, da se njihova nevtalnost spoštuje. Dan, ko bosta Švedska in Norveška, tako pravijo v Berlinu, postali orodje blokade proti Nemčiji, bo Nemčija imela proste roke podvzeti obrambne ukrepe, ki jih bo smatrala za primerne.

In Amerika

Washington, 8. aprila. AA. Reuter. Pomočnik zunanjega ministra Sumner Welles je izjavil predstavnikom tiska, da je zunanje ministrstvo zaprosilo mornariško ministrstvo, naj sodeluje s pomorskim odborom za določitev točnega položaja novih zavezniških minskih polj. Takoj, ko bo vlada razpolagala s podrobnimi obvestili, bo predsednik Roosevelt sklenil, ali se razširi nevarna cona, kamor je prepovedano pluti ameriškim ladjam.

Seja švedske vlade

Stockholm, 8. apr. AA. DNB: Danes popoldne je bila seja švedske vlade, na kateri so razpravljali o položaju, ki je nastal za Švedsko po kršitvi norveške nevtalnosti. Za jutri ob 20.30 je sklicana seja zunanje-političnega odbora švedskega parlamenta. Na njej bodo razpravljali o razvoju položaja na severu v zvezi z zadnjim angleškim postopanjem. Ne ve se še, ali bo nocoj objavljeno kakšno sporočilo o stališču švedske vlade. Kršitev norveške nevtalnosti je napravila v švedski javnosti globok vtis.

Chamberlain bo govoril o minah

London, 8. aprila. AA. Reuter: Reuterjev parlamentarni dopisnik pravi, da se pričakuje, da bo predsednik vlade Chamberlain podal na seji spodnjega doma jutri popoldne izjavo glede sklepa zavezničkov o položitvi min v norveških teritorialnih vodah.

Oslo, 8. aprila. AA. Reuter: Poveljnik luke Bodoe je dobil povelje, ustaviti vse promet v smeri od zapadnih fjordov proti Narviku. To povelje je bilo izdano v zvezi z akcijo zavezničkov. Ribiškim ladjam je bilo naročeno, naj ne zapustijo luke.

Nemška petrolejska ladja potopljena

Oslo, 8. apr. AA. Reuter: Nemška petrolejska ladja, ki je bila torpedirana ob vходу o Oslofjord, je »Posidonias« (12.000 ton). Neka norveška ladja je rešila vso posadko 56 mož ter je izkrcala v Stavneru. Neka vest iz Kristiansunda pravi, da se je vžgala in potopila v bližini Lilesunda še neka druga nemška ladja. Nekoliko ranjenih mornarjev je bilo rešenih.

London, 8. aprila. AA. Reuter. Izve se, da norveški poslanik v Londonu o priliki svojega obiska pri lordu Halifaxu ni predal nobenega protesta.

Z občnega zbora Vincencijevih konferenc

Ljubljana, 8. aprila.

Kakor vsa zadnja leta tudi letos ta občni zbor ni bil navadno društveno zborovanje s tajniškim in blagajniškim poročilom, ampak zbor enak ubranih moških src, ki so se poslušajoč, pripovedujoč, vprašujoč spodbujala za nadaljnja dela. To duševno razpoloženje so že v početku ostvarile uvodne besede predsednika dr. Leonida Pitamica. Vsaka združba potrebuje neprestane obnove. Ta obnova sloni na duhovni prenovitvi posameznih članov. Konferenca pa ima namen, da bi se delovni člani duhovno spopolnjevali po dejavni ljubezni do Boga in do bližnjega. Kot slavospev krščanske ljubezni so se glasile pri duhovnem branju besede svetega očeta, ki jih je govoril dne 13. marca Gospod krščanske ljubezni v Rimu. »O sveta ljubezen! Ti si Devica, katere oči razsvetljujejo, ti si mati, katere ustnice so kakor med, ti si sestra, katere roke so kakor cveti dišečega jesenčkal... Ker je svet zavrgel sveto ljubezen, je izgubil pravi mir in ga ne bo dobil, dokler ne bo na nenadomestljiv temelju pravice vpostavljen prestol svete ljubezni...« Tudi podrobnosti o izvršenem delu, ki jih je navajalo tajniško poročilo, so bile v spodbudo. Družba ima sedaj 35 konferenc, ki vse, razen dveh, živo delujejo. Stejejo okoli 400 delovnih članov in so podpirale nad 5000 oseb. Posebne skrbí so bile deležne družine s številnimi otroki in mladina. Dnevna zavetišča za otroke imajo konference na Viču (91 otrok), Srca Jezusovega (40 otrok) v Ljubljani; konferenca v Trzinu (107 otrok), konferenca na Jesenicah (40 otrok). Sirotišči vzdržujeta konferenci na Viču (67 otrok) in v Trzinu (63 otrok); tržiška ima tudi dom za mlade (Rokodelski dom). Veliki Mladinski dom konference Srca Jezusovega v Zeleni jami je bil odprt dne 11. nov. 1939. Zavetišča za šolsko mladino (20 otrok) ima tudi konferenca na Jesenicah. Konferenca v Zagorju je postavila počitniški dom na Sveti platin za rudarske otroke. Konferenca v Celju ima veliko pomožno kuhinjo, kuhinjo za šolske otroke vzdržuje v zimskem času konferenca na Viču (25 otrok). Druge konference so poročale o urejanju divjih zakonskih zvez, o širjenju nabožnega tiska, o birmanskih botrih za ubože otroke, o posredovanju za podpore itd. Ime pa so vse konference skupaj z upravnim svetom in Marijanišcem nad tri milijone dinarjev prejemkov in okoli 2.700.000 dinarjev izdatkov. Upravni svet sam je podal poročilo o Marijanišču. Gospodarstvo je sedaj na Bokalcah, tja se je preselila tudi gospodinjstva šola. Dijaki konvikt ima 132 dijakov, konvikt za učiteljske 25 dijakov, konvikt za ljudsko šolo 99 gojencev. Za zgradbo mestnega Antona Jerine zavetišča v Trnovem je družba darovala veliko zemljišče; ta prelepi dom je bil odprt dne 1. februarja 1940. Mnogo lepih misli je tudi zbudil razgovor. Za širjenje karitativne misli naj se naprosi tudi Radio, Nova zapoved naj si pridobi nadaljnjih bralcev, stiki med konferencami in upravnim svetom naj bodo še tesnejši, predvsem pa naj se goje osebni stiki med podpiranci in delovnimi člani, da se budi dejavna ljubezen, ki ne daje samo darove, ampak samo sebe daruje v osebni predanosti. Navzočni člani — bilo jih je 62 — so bili zastopniki ljubljanskih in izvenljubljanskih konferenc po vsej Sloveniji. Občni zbor se je pa spominjal tudi v letu 1939 umrlih soborov; ti so bili: Ivan Černič (konferenca Srca Jezusovega), F. Lužar (konferenca Marijinega Oznanjenja), Bele Karel (konferenca na Viču), Ludovaj Ludvik (konferenca v Zagorju).

Madžarski gostje v Ljubljani. V ponedeljek popoldne so se ob 14.6 pripeljali v Ljubljano zastopniki madžarskih tujsko-prometnih organizacij z zagrebškim brzovlakom. Gostje so v Ljubljani izstopili in so se odpeljali z avtomobili na ljubljanski grad, od koder so imeli prav lep razgled čez Ljubljano in okolico. Takoj za tem so se odpeljali z avtobusom na Bled, kjer ostanejo do jutri popoldne. Popoldne se bodo odpeljali v Bohinj. Prenočili bodo na Bledu. V sredo dopoldne pa se bodo vrnili v Ljubljano ter bodo ob 10 obiskali narodno galerijo, zatem pa bodo sprejeti pri ljubljanskem županu dr. Adlešiču. S popoldanskim brzovlakom pa se gostje vrneja na Madžarsko.

Lepo uspeła akademija FO Ljubljana-mesto. V nedeljo zvečer je fantovski odsek Ljubljana-mesto s sodelovanjem dekliskega krožka priredil v franciškanski dvorani lepo akademijo pod geslom: V trudu in znoju, polnem radosti, domu gradimo slavo in čast! Dvorana je bila nabito polna, ko se je začela prireditev z mogočno fanfaro. Po uspehi deklaraciji so se vrstile točke za točko, ki so bile posebno učinkovite zaradi tega, ker so nazorno pokazale zgodovinski razvoj naše mladinske organizacije. Po uvodni besedi, v kateri je bil prikazan začetek Orla in njegov razvoj, ne samo po nekdanji Kranjski in Stajski, ampak tudi po Koroski, Goriški in Tržaški, so sledile proste vaje, pri katerih je nastopil naraščaj. S takimi vajami je nastopil naraščaj l. 1913. na katoliškem shodu v Ljubljani. Najbolj zanimivo pa je bilo, da so bili tudi vsi kroji zgodovinski. Sledile so vaje mladcev na bradli, za tem pa simbolične slike »Skrozi veliko vojno«, »Oj Doberdob« in »Nebo žaric ter pokazale trpljenje našega naroda med svetovno vojno. Naslednje točke so ob spremljevanju recitatorja prikazale naš vstop v svobodno Jugoslavijo in delo orlovske organizacije pod svobodnim soncem. Sledila je točka, v kateri je bil simbolično prikazan razpust Orla in ki je izvenela v besedah, da mora naša mladina ohraniti duha, ki jo je doslej združeval, četudi ji to ni dovoljeno. Naslednja točka je pokazala ustanovitve ZFO. Spremljala jo je recitacija velikega govora

pokojnega vladike dr. Jegliča, ko je govoril slovenski mladini o velikih esah. Šele sedaj so nastopili člani in članice v novih krogih. Sledile so narodne pesmi, ljubke vaje naraščaja, orodna telovadba na bradli. Vsako točko je nagradil navdušen aplavz gledalcev, posebno odobravanje pa so žele besede predsednika fantovskega odseka Ljubljana-mesto g. Zevnikarja, ki je poudaril naša mladiška organizacija, ki obhaja letos 30 letnico, od kar je bila skomponirana fantovska himna. Prireditev je zaključila naša himna ob vsesplošnem navdušenju.

Za materinsko proslavo, ki bo v Operi v ponedeljek, dne 15. t. m. ob 7 zvečer, vlada že zdaj veliko zanimanje ter bo gotovo privabila najširše kroge. Osrednja točka sporeda je poleg govora g. ravnatelja Jagodica štiridejanska pravljica igra s petjem »Triglavska roža«, ki jo je za to priliko spisal eden najboljših naših mladinskih pisateljev Mirko Kunčič. Glasbene točke je uglasbil prof. dr. A. Dolinar. Iz te živahne in nazorne mladinske drame veje pravljici svet naših dedov izpod snežnega Triglava ter bo gotovo opajal vse, male kakor velike, ki bodo sledili napeti narodopisni igri o materinski ljubezni. Igrali bodo naši malčki in tudi starejši ter je uprizoritev drame v strokovnih rokah g. prof. O. Šesta. Vstopnice za to izredno prireditev se lahko dobe od četrtika dalje v operni blagajni.

Krščansko žensko društvo priredi v sredo, 10. t. m. ogled novega mestnega otroškega zavetišča v Trnovem. Zbirališče ob pol 4 pred trnovsko cerkvijo. Članice in prijateljice društva vljudno vabljen!

Pojasnilo mestne občine o obremenitvi ljubljanskih gostilničarjev in kavarnarjev nam je tiskarski škrat prav nerodno pokvaril v škodo mestne občine, zato smo v včerajšnji naši številki čitali, da mestna občina odslej pobira za 25% znižani pavšal, toda v resnici pobira mestna občina sedaj za celo polovico, torej za 50% znižani pavšal.

Angleško društvo v Ljubljani sporoča interesentom, da je odprl tečaj za komercialno angleščino, ki je vsak četrtek od pol 19 do pol 20 (od pol 7 do pol 8) zvečer v društvenih prostorih, Tavcarjeva ulica 12. Za udeležence potrebno priložno znanje angleščine. Nadaljnji vpisi ob omejenih urah še vedno mogoči.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana ima svoj občni zbor v ponedeljek, dne 29. aprila 1940 ob 18 v razpravnih dvorani soba št. 28.

Železniška nesreča na šišenskem kolodvoru. V nedeljo se je pred pol 9 zvečer zgodila na šišenskem kolodvoru železniška nesreča, ki hvala Bogu ni zahtevala človeških žrtev. Od St. Vida je vozil proti šišenski postaji dolg tovorni vlak. Strojevodja tovrnega vlaka ni videl zaradi tega, ker dela proga tam ovine, da na postaji premikajo in je zaradi tega vozil naprej z razmeroma počasno brzino okrog 20 km na uro. Prav nekako na mestu, kjer se kamniška proga odcepi od tirja na šišenskem kolodvoru, pa je tedaj premikal strojevodja premikalno lokomotivo in drugo krajšo tovorno garnituro. Zapazil je, kako vozi proti njemu tovorni vlak z Gorenjske. Zato je takoj zavril vlak in pognal vso garnituro nazaj. V tem času sta bila vlaka na žalost že skupaj in tovorni vlak, ki je pripeljal z Gorenjske, je zadel v polovico lokomotive, ki je po sosednem tiru in še pred »čuvajem« hitela nazaj, da bi se izognila trčenju. Sunež zaradi tega ni bil hud in je lokomotiva tovrnega vlaka odbila na premikalni lokomotivi le nekaj prednjih železnih plošč in odbijal. Kljub temu pa se je seveda tovorni vlak ustavil in živa sila tovrnih vagonov je pritisnila z vso močjo na službeni vagon, ki je bil takoj za lokomotivo tovrnega vlaka. Službeni vagon se je zaril v tender lokomotive in se je skoraj dobesedno zmečkal. Sreča v nesreči je bila v tem, da je vlakovodja tovrnega vlaka, ki je bil v službenem vagonu, ostal živ med skrivljenim železjem razbitega službenega vagona. Vlakovodja Jovanovič Božidar je bil sicer ranjen in so ga takoj po nesreči prepeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima zlomljeno ključnico. Nesreča je seveda zaprla ves železniški promet za nekaj časa. To je najbolj občutili gorenjski osebni vlak, ki prihaja okrog pol 9 v Ljubljano. Več kakor eno uro je imel zamude. Čakati je moraj najprej na šentviški postaji, za tem pa še na progi pred šišenskim kolodvorom, kjer so medtem z vso naglico čistili progi in jo čez dobro uro tudi očistili, tako da je osebni vlak mogel peljati naprej. Na kraj nesreče je prišla tudi komisija železniškega ravnateljstva, ki je preiskala vzroke, ki so zakrivilji nesrečo. Od strojvodij in kurjačev obeh lokomotiv, ki sta trčili druga v drugo, ni bil nihče nevarneje ranjen, le kurjač tovrnega vlaka je dobil nekaj prask po glavi v trenutku, ko sta trčili lokomotivi. Zaradi nesreče je bila proga, ki vodi proti Kamniku, toliko pokvarjena, da so še v ponedeljek dopoldne morali potniki, ki so se vozili na kamniški progi, pred šišenskim kolodvorom prestopati iz vlaka na vlak. V teku dneva pa so tudi to neprijetno posledico nesreče odpravili.

OBLEKE

moške in otroške solidno pri „LAMA“, Marlbor

Bukarešta, 8. apr. AA. Stefani: Bivši sovjetski veleposlanik v Parizu Surič, ki se je ustavil na potovanju iz Pariza za teden dni v Bukaresti, je nadaljeval danes v spremstvu svoje soproge potovanje v Sovjetsko Rusijo v Odeso.

Vse se smeje priljubljenemu komiku Hansu Moserju v burki

Ostriženi jež

katera te dni polni dvorano kino Matice

Kino Matica
Ob 16., 19. in 21. uri

Samo še danes I. del senzacionalnih in nadvse napetih prizorov iz gigantskega velefilma afriške džungle

Tim Taylorjeve pustolovščine

GROZA V PRAGOZDU

KINO SLOGA, telefon 27-30

Danes zadnjikrat ob 16., 19. in 21. uri

Najnovejša pustolovščina kralja džungle in njegovega ma'ega sinčka, čudežnega dečka, ki izvaja trapanne akrobacije
KINO UNION, tel. 22-21

Največja senzacija sezone!

Tarzan in njegov sin

Velikonočna služba božja na zapadni fronti. Skupina francoskih vojakov, ki pripadajo oddelkom protiletalskih strojníc, prisostvuje na velikonočno nedeljo službi božji, ki jo darujo njihov tovariš-duhovnik pod milim nebom.

KULTURNI OBZORNIK

Dr. O. Reya: Vremenoslovje

Poljudna izdaja

Dr. Oskar Reya, Vremenoslovje. Dan za dnem, leto za letom smo postavljeni v odvisnost od prilik in neprilik muhastega vremena. Kajti vreme ne vpliva le na dobro ali slabo letino, na izlete letoviščarjev itd., temveč tudi na vse naše duševno razpoloženje. Napovedovanje vremena je danes že tako napredovalo, da smo vsaj za nekaj časa vnaprej poučeni v njem od vremenoslovnih postaj, katerih rezultate prinaša časopisje in radio. Drugače pa so nam viri vremenskih dogajanj in osnove vremenoslovja splošno kaj slabo poznani, da smo občutili že kar živo potrebo po knjigi, ki bi nam dala vpogled v zapletene vremenske skrivnosti. Sedaj nam jo je napisal najboljši slovenski poznavalec te stroke, upravnik meteorološke postaje na ljubljanski univerzi, dr. O. Reya. Posebna odlika tega modernega priročnika je v tem, da je pisan zelo poljudno in ne potrebuje za razumevanje nobene posebne izobrazbe. Potrebno znanje fizike je razloženo v tekstu, kjer so razloženi in prevedeni tudi vsi tuji strokovni izrazi.

Knjiga je opremljena s 46 skicami, ki tolmačijo vsebino; priobčeni so tudi nekateri zelo lepi posnetki oblakov. V njej so razloženi vsi osnovni pojmi, ki jih mora poznati vsak, če hoče kateri koli vremenski pojav razumeti. V prvih poglavjih se najprej seznanimo s činitelji, ki povzročajo vreme in so sedež vsem njegovim spremembam,

kakor: zračni pritisk, toplota sonca in zraka, veter in vlaga, ter z različnimi napravami, s katerimi merimo in ugotavljamo vremenske pojave. Po teh poglavjih, ki tvorijo osnovo vsakega vremenskega opazovanja, zvezmo v drugem delu knjige o postanku, razvoju in koncu slabega in lepega vremena, kakor tudi o podnebnju ali klimatologiji, ki se bavi s podnebnimi posebnostmi določenih krajev. Ob koncu sledi navodilo o napredovanju vremena z najbolj enostavnimi sredstvi, kakor tudi s pomočjo tako imenovanih vremenskih kart.

Avtor se je oziral posebno še na posamezne panoge, ki zavisijo od vremena, n. pr. kmetijstvo, higiena, letalstvo itd. Knjigo bodo prav s posebnim veseljem sprejeli tisti, ki so na vreme najbolj navezani, kakor: poljedelci, vinogradniki, vrtnarji, lovci, gozdarji, planinci in drugi. Enako veseli pa je bodo tudi letoviščarji in izletniki, ki bodo globlje poznavao osnove vremenskih pojavov svoje znanje s pridom uporabljali na svojih »turah« in izletih; da ne govorimo o športnih in poklicnih letalcih ter jadralcih, ki tako rekoč od vremena in na vremenu živijo. Zlasti bo ta knjiga, ki je edina te vrste v naši literaturi, s pridom služila učitelju, profesorjem in dijakom pri razlagi in učenju o pojavih in lastnostih našega ozračja. — Cena kartonirani knjigi je 50 din, vezani v platno 60 din. Izdala jo je Jugoslovanska knjigarna.

Pred današnjo premiero slovenske izvirne igre »Partija šaha« Fr. Bevka

France Bevka je eden izmed najplodovitejših pisateljev današnjih dni. Znan je Slovencem po svojih pesmih, novelah, erticah in romanih. Marsikatero njegovih del je prevedeno tudi v tuje jezike.

Njegova igra »Partija šaha« ni njegov oderski prvenec, dasi v Ljubljani še nismo videli nobene izmed njegovih del. Dejanje igre se pleče v odersko vedno učinkovitem in že nešteto krat preizkušenem zakonskem trikotniku. Snov ni nova, dasi v naši književnosti — mislim dramatski — še ni tako izčrpana kot na primer v francoski. Bevka ji je znal dati marsikatero svojo potezo, dasi to pri tako pičlem številu oseb (mož, žena, prijatelj, služkinja in otrok) ni lahko. Igre v zakonskem trikotniku imajo navadno dve varianti: da zmaga v borbi za ženo mož ali pa ljubimec. Bevka si je izbral prvo. Bevka igra, prvotno zasnovana kot drama, v končni redakciji pa komedija, je vendar resnejšega značaja, čeprav marsikatera situacija in dialog ni brez humorja.

Delu je treba priznati pred drugimi, inozemskimi tovrstnimi igrami prednost: prvič, da je naša, in drugič, da ni brez moralne vrednosti. Kak manj tehten pisatelj bi ne znal izbiti iz igre več kot dialoge in situacije okrog pretežnega zakonskega, Bevka pa je znal dati igri z majhnimi, komaj opaznimi refleksi osebam tudi tehtnejšo karakterizacijo in z bežnimi črtami naznačeno socialno okolje, v katerem se gibljejo. Domači prijatelj, ki je rešil možu življenje in si pridobil tako hvaležnost moža, premožnega industrijalca, je dobil s tem vstop v njegov dom. Po svojem značaju lahko mislimi Gale skuša brez kakih predsodkov pridobiti ljubezen Drenove žene Erne, ki se že nekoliko nagiba k njemu, poleg tega pa se Gale tudi ne strahuje izposojati od Drena denar, ki ga izgublja pri kvartanju. Mož izpregleda situacijo in se spusti v borbo za poštenost žene in doma. Tudi žena se odtrane zaljubljenosti, toda sočutje do pu-stolovca, ki je vendarle rešil njenemu možu življenje, jo sili, da ga skuša rešiti pred posledicami poverbe, ki jo je zagrešil. Ljubosumni mož, ki uprizori »krvavo rodbinsko tragedijo«, se na ta način polira s prijateljem in ga spravi v strah, a končno mu vendarle velikodušno pomaga iz zagate, sigurno, da je dobil Gale lekcijo za vse življenje. Srečno rodbinsko življenje je zopet v tiru, kajti mož je pravočasno posegel v tok dogodkov, preden je mogla postati žena žrtve prijatelja. — Odersko je marsikateri prizor učinkovit in celo zelo napet, menjava se pa v dovolj pestri menjavi docela resni, dramatični, z liricnimi in komičnimi. Delo ima mestoma prav lepe in globoke misli o zakonu in življenju.

Sodelujoči člani: Danilova, Bratina, Drenovec in Slavčeva so že v pretekli sezoni gostovali s tem delom na različnih podeželskih odrih Slovenije. Povsod je bilo sprejeto s toplim zanimanjem in razumevanjem, lokalne kritike po revijah in časopisih bo bile vseskozi priznane. Nadejati se je, da bo igra slovenskega avtorja naletela tudi na našem prvem slovenskem odru na tisti sprejem kot ga po svojem prizadevanju zasluži. Kajti njena tendenca, čeprav nikjer podčrtana, je: težnja po zdravih moralnih prilikah, borba za ohranitev nedotakljivosti zakonskega življenja. Maša SL.

Pred recitacijskim večerom slovenskih književnikov v Zagrebu. Zagrebški dnevnik »Hrvatski dnevnik«, katerega glavni urednik je pisatelj dr. Ilija Jakovljevič, predeednik Društva hrvatskih književnikov, pod katerega vodstvom je društvo pred tedni priredilo v Ljubljani svoj recitacijski večer, je prinesel v nedeljski številki podobe in literarne oznake vseh slovenskih književnikov, ki bodo 12. t. m. nastopili v Zagrebu. Članek je napisal pesnik in pisatelj g. Ivo Kozarčanin, kulturni urednik Hrvatskega dnevnika in eden najbolj vnetih delavcev za slovensko hrvatsko kulturno sodelovanje. Podal je markantne orise F. S. Finžgarja, Otona Zupantiča, predsednika Društva slovenskih književnikov prof. F. Koblarja, dr. Igo Grudna, dr. Antona Vodnika, E. Kocbeka in dr. B. Krefta, ki bodo nastopili v Zagrebu. V opombi je omenjeno, da je prišla šele v zadnjem hipu vest, da bo sodeloval tudi pesnik Pa-

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušanim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ki se tudi po daljši uporabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in čreveh, pa pijejo »Franz-Josefovo« vodo, so zelo zadovoljni z okusom, kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. Š. br. 30474/36.

Predsednik in zunanji minister francoske vlade Paul Reynaud prihaja na sejo vrhovnega svetovnega sveta v Downing-Streetu v Londonu.

Fotografski aparat - detektiv

Newyorški trgovec Paolo Whitburns, ki se je na zunaj kazal kot pošten obrtnik in užival tudi temu primeren ugled in spoštovanje, je neke noči vlomil v banko, v kateri je bil tudi sam klient. Presenetil je nočnega čuvara s tem, da mu je, še preden ga je le-ta opazil, nasul popra v oči. Potem ga je s krepkim udarcem onesvestil ter se s pravil na tresor banke. Z bogatim plenom je čez nekaj časa odšel.

Naslednjega jutra so čuvara prepeljali v bolnišnico. Ko so ga detektivji zaslišali, ni mogel povedati nobenega opisa napadalca, ker ga sploh ni videl. Tem bolj je bila opoldne presenečena newyorška javnost, ko je iz časopisov izvedela,

da so storilca že prijeli v osebi »uglednega« trgovca Paola Whitburnsa. Časopisi so že objavili njegovo sliko. Zelo presenečen je bil zločinec sam, ko so potrkali pri njem detektivji in mu pokazali dve sliki, ki kažejo njega, ko vlamlja v tresor banke. Whitburns je namreč postal »žrtev« moderne tehnike, ne da bi sam za to vedel. Ravatelj banke, v katero je bil vlomil, je dal okrog novega leta vgraditi v tresor dva fotoaparata, ki avtomatično z dveh strani fotografirata vsakogar, ki bi odprl vrata tresorja. Whitburns ni opazil, da se je v trenutku, ko je odprla vrata, za kratek delec sekunde nekaj zabliskalo. Tedaj je fotografska svetilka vrgla nanj svetlobo, v tistem hipu pa sta se že sprožili obe fotografski kameri in ujeli njegovo sliko.

ŠPORT

Pregled nedeljskih dogodkov na zelenem polju:

Hrvaško-slovenska liga

Predzadnje kolo tekem v hrvaško-slovenski ligi je prineslo naslednje rezultate:
V Ljubljani: Ljubljana : Split 3:0 (1:0).
V Zagrebu: Hašk : Bačka 3:1 (2:0), Concordija : Sašk 2:0 (1:0).
V Splitu: Hajduk : Gradjanski 1:0 (0:0).
V Varaždinu: Slavija : Slavija (Os.) 2:1 (2:0).

Tabela je naslednja:

Gradjanski	17	15	1	1	82:6	31 točk
Hašk	17	11	2	4	39:30	24 "
Hajduk	17	9	2	6	39:28	20 "
Concordija	17	9	1	7	39:32	19 "
Sašk	17	8	2	7	30:32	18 "
Slavija (Var.)	17	5	2	10	24:34	12 "
Slavija (Os.)	16	4	4	8	24:42	12 "
Split	16	5	2	9	20:41	12 "
Bačka	17	5	1	11	22:47	11 "
Ljubljana	17	3	3	11	31:59	9 "

Domače prvenstvo

Domače prvorazredno nogometno prvenstvo je dalo naslednje rezultate:

V ljubljanski skupini:

V Ljubljani: Mars : Svoboda 6:4 (3:3), Disk : Reka 3:1 (1:0), Bratstvo : Hermes 2:2 (1:2).
V Kranju: Kranj : Jadran 4:0 (2:0).

V mariborski skupini:

V Mariboru: Zeleničar : Maribor 3:1 (1:1).
V Murski Soboti: CSK : Mura 5:1 (2:0).
V Cakovcu: Rapid : Gradjanski 3:0 (1:0).

V celjski skupini:

V Celju: Olimp : Atletiki 10:0 (4:0).

Srbska liga

V Beogradu: BSK : Zak 11:0 (8:0), Bata : Bask 5:1 (3:0).
V Zemunu: Slavija (Sar.) : Zemun 4:1 (0:1).
V Skoplju: Jugoslavija : Gradjanski 1:0 (0:0).
Tekme med Vojvodino in Jedinstvom ni bilo zaradi poplavl v Novem Sadu.

Vrstni red klubov na prvenstveni tabeli je takle:

BSK	16	14	1	1	74:14	29 točk
Jugoslavija	16	9	5	2	51:16	23 "
Slavija (Sar.)	16	9	2	5	43:25	20 "
Vojvodina	15	7	5	3	33:29	19 "
Gradjanski (S.)	16	8	1	7	27:33	17 "
Bata	16	6	4	6	31:35	16 "
Jedinstvo	15	6	2	7	27:34	14 "
Zak	16	4	0	12	19:61	8 "
Bask	16	1	5	10	16:33	7 "
Zemun	16	1	3	12	16:57	5 "

Nemčija : Jugoslavija

Prihodno nedeljo igra naša reprezentanca na Dunaju z nemško državno reprezentanco. Kapetan nemške nogometne zveze je sestavljal moštvo, v katerem igrajo v glavnem samo dunajski igralci. Od 14 igralcev, ki pridejo v pošto za sestavo reprezentance, so samo trije igralci iz Reicha. Zaenkrat so določeni naslednji: vratarja Raftl in Zöhrer, branilci Janes in Schmaus, krilci Hanreiter, Hoffstädter, Skoumal in Mock, napadalci pa Lehner, Hahne-mann, Conen, Reitermayer, Binder in Posser.

Naš kapetan moštva še ni določil, pač pa bo naše igralce izbral iz naslednje sedemnajstorice: vratarja Glaser, Lovrič; branilci Stojilković, Dubac in Brozović; krilci: Lehner, Dragičević, Manola in Kokotović ter napadalci Glišović, Valjarevič, Petrovič, Vujadinović, Ntolič, Tirnanič, Rogić in Wölfl.

Tek čez drn in strn

Na Stadionu je priredila SK Planina za svoje člane tek čez drn in strn. Tekmovalci so bili razdeljeni na dve skupini in jih je bilo 23. Rezultati:

Juniorji na cirkca 2400 m:

Potočnik (Planina) 8:47.8
Megušar (Ilirija) 9:07.
Bratuž (Planina) 9:16.

Seniorji na dvojni progi:

Knez (Planina) 19:29.4.
Tavčar (Primorje) 19:29.8.
Kocutar (Planina) 19:30.

V Celju je sličen tek priredil SK Celje. Tekmovalo je 13 tekačev; seniorji so tekli na 5000 m; juniorji pa na 1500 m. V posameznih skupinah so zmagali:

Rozman Alojz 2:33.2.
Kos Anton 5:25.4.

V Zagrebu je v podveznem prvenstvu zmagal Viktor Flase v času 27:18.6. Kotnik in Srakar nista nastopila, ker se očitno pripravljala na nedeljsko državno prvenstvo v teku čez drn in strn, ki bo v nedeljo v Ljubljani.

Dva občna zbora

Poleg številnih dogodkov na igrišču je bilo tudi nekaj več ali manj posrečenih občnih zborov nekaterih športnih podzvez oziroma »Savezov«.

Gorenjska zimsko športna podzveza je imela svoj redni občni zbor, ki ga je vodil predsednik Vovk. Novi predsednik Gorenjske podzveze je Jože Činkovc.

Glede ureditve športnih vprašanj pa obetajo Gorenjci posebno resolucijo. Bomo videli.

V Zagrebu pa so se spet sestali »voditelji« atletov. Ker so bili menda na tem sestanku sami taki odborniki, ki jim je edini cilj napredke jugoslovanske atletike, so se seveda spet skregali in je moral zastopnik oblasti občni zbor predčasno zaključiti.

Za majhno izpremembo pa se niso skregali zaradi tega, ker je bilo toliko lepih in koristnih predlogov, kako izboljšati našo atletiko, ampak takoj že ob začetku, ker se niso mogli zediniti ali naj bi bil ta občni zbor šele ustanovni ali pa je to že redni občni zbor. Bog ve kakšen razlog za spor bodo ti učenjaki našli pri prihodnjem sestanku. Z malo dobre volje in pameti bi bil spor že zdavnaj urejen in rešen. Tako pa odborniki posameznih narodnih zvez potujejo iz Zagreba v Beograd, nato v Ljubljano in spet v Zagreb ter zapravljajo za potnine denar, ki bi moral iti v korist atletom. Toda vse to je potrebno za napredek atletike. Vendar pa so nekateri tako čudni, da tega ne razumejo in tako pojmovanje športa ter take »voditelje« odklanjajo. V enem kasnejših član-kov se bomo na to vprašanje še povrnili.

Takole se obleče eleganten gospod ob toplih poletnih večerih. »Tropske smokinge«, v katerega je oblečen gentleman na sliki, so kazali pred kratkim v Newyoriku na modni razstavi. Suknjič je rumeno, kanarčkove barve v tako imenovanem rebrastem vzoru. Reverji so gladki, sraven pa spada burgundno rdeča samoveznica.